

T. C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

LGBT BİREYLERLE SOSYAL TEMAS BİÇİMLERİ,
OTORİTERLİK, SOSYAL BASKINLIK YÖNELİMİ, İLİŞKİSEL
BENLİK ve SİSTEMİ MEŞRULAŞTIRMANIN HOMOFOBİYLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma SERBES

145160120

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Alp Giray Kaya

İstanbul, 2017

T. C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

**LGBT BİREYLERLE SOSYAL TEMAS BİÇİMLERİ,
OTORİTERLİK, SOSYAL BASKINLIK YÖNELİMİ, İLİŞKİSEL
BENLİK ve SİSTEMİ MEŞRULAŞTIRMANIN HOMOFOBİYLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma SERBES

KABUL ve ONAY

Fatma Serbes tarafından hazırlanan ‘‘LGBT Bireylerle Sosyal Temas Biçimleri, Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelim, İlişkisel Benlik ve Sistemi Meşrulaştırmanın Homofobiyle İlişkisinin İncelenmesi’’ başlıklı bu çalışma Savunma Sınavı tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: [Unvanı, Adı ve SOYADI]

Üye: [Unvanı, Adı ve SOYADI]

Üye: [Unvanı, Adı ve SOYADI]

Üye: [Unvanı, Adı ve SOYADI]

Üye: [Unvanı, Adı ve SOYADI]

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

[İmza]

[Unvanı, Adı ve SOYADI]

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “LGBT Bireylerle Sosyal Temas Biçimleri, Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelim, İlişkisel Benlik ve Sistemi Meşrulaştırmanın Homofobiyle İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15.09.2017

Fatma Serbes

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin bir yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

15.09.2017

Fatma Serbes

ÖZET

LGBT BİREYLERLE SOSYAL TEMAS BİÇİMLERİ, OTORİTERLİK, SOSYAL BASKINLIK YÖNELİMİ, İLİŞKİSEL BENLİK ve SİSTEMİ MEŞRULAŞTIRMANIN HOMOFOBİYLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Fatma SERBES

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Alp Giray Kaya

Eylül, 2017-112sayfa

Tez çalışmasının amacı; genel sosyal temas, sosyal medya temasını da kapsayan sosyal temas biçimleri, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, sosyal medya teması tutumu, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmeleri, sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma süreleri ve cinsiyet, yaş, eğitim durumu demografik değişkenleri ile homofobi puanlarının incelenmesidir. Çalışmada kişisel bilgi formu, sosyal temas formu, Sağ Kanat Otoriterlik Ölçeği, Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği, İlişkisel Benlik Ölçeği, Genel Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği ile Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi, anova, korelasyon, regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul'un belirli semtlerinde ikamet eden 18-50 yaş arası 250 katılımcı (137 kadın, 105 erkek, 8 kayıp veri) oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre katılımcıların cinsiyet, eğitim durumuna göre homofobi puanları farklılaşmaktadır. Yaş ile homofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Katılımcıların ailede, sosyal çevrede veya sosyal medyada LGBT bireylerle tanışıklık durumunu ifade eden genel sosyal temas durumunun olup olmamasına göre ve sosyal temas biçimlerine göre homofobi puanları farklılaşmaktadır. Ailede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi homofobi puanlarıyla anlamlı bir ilişkiye sahip değil ancak sosyal çevrede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Katılımcıların LGBT bireylerle daha önce kurdukları iletişim

niteliğinin olumlu olup olmamasına göre homofobi puanları farklılaşmaktadır. Katılımcıların sosyal temas ve sosyal medya teması tutumu ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik “değerler yaklaşımı” ve “olumsuz izlenim” değerlendirmeleri ile homofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki varken “olumlu izlenim” değerlendirmesi ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla “karşılaşma sıklığı” ile homofobi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, sosyal temas, sosyal medya teması tutumu, değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığı; homofobiyi yordamıştır.

Anahtar Kelimeler: Homofobi, Sosyal Temas, Sosyal Medya Teması, Otoriterlik, Sosyal Baskınlık yönelimi, İlişkisel Benlik, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma.

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TYPES OF SOCIAL CONTACT TO LGBT INDIVIDUALS, AUTHORITARIANISM, SOCIAL DOMINANCE ORIENTATION, SYSTEM JUSTIFICATION, RELATIONAL-INTERDEPENDENCE AND HOMOPHOBIA

Fatma SERBES

Master Thesis, Psychology Department

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Alp Giray Kaya

Eylül, 2017-112 pages

The purpose of this study is to examine the relation between homophobia with general social contact, types of social contact including social media contact to LGBT, right-wing authoritarianism, social dominance orientation, general system justification, gender specific system justification, the relational-interdependent self, evaluation to LGBT's social media posts, demographic variables as age, sex, education situation. Personal data form, social contact form, Right-Wing Authoritarianism Scale, Social Dominance Scale, System Justification Scale, Gender Specific System Justification Scale, Hudson-Ricketts Homophobia scale were used in study. T-testi, anova, correlation, regression analyse were used to analyse data in this study. Sample of study is 250 participant (137 woman, 105 men. 8 missing data) age 18-50 from different part of İstanbul. Their points of homophobia very significantly according to results of research. There is a correlation between homophobia and age. The points of homophobia differ according to the one and one contact the individuals have with the LGBT in their social environment, family environment and social media. Acquaintance issue and closeness level to LGBT in family was not related with homophobia but acquaintance issue and closeness level to LGBT in social environment was related negatively with homophobia. Participant's homophobia differs significantly depending on the quality of the previous contact with LGBT. The relation between homophobia with social contact and social media contact to LGBT was seen negatively significant. The relation between homophobia and participant's evaluation about values approach and negative impression to LGBT's posts on social media was seen positively significant but participant's

evaluation about positive approach and encounter time with LGBT's posts on social media was seen negatively significant. Authoritarianism, social dominance orientation, system justification, gender specific system justification, social contact, social media contact, value approach, positive impression, encounter time predicted participant's homophobia.

Key Words: Homophobia, Social Contact, Social Media Contact, Authoritarianism, Social Dominance Orientation, Relational-Interdependent Self, System Justification, Gender Specific System Justification.

ÖNSÖZ

Her toplumda var olan ve din, ırk, etnik kimlik, cinsiyet, cinsel yönelim gibi birçok kimlik özelliği dolayısıyla oluşan önyargı, ayrımcılık, olumsuz tutumlar; yeri geldiğinde gruplar arasında çatışmaya, hatta bir takım şiddet olaylarına neden olabilmektedir. Bu noktada olumsuz tutumların kaynağına ilişkin ilgili olabilecek değişkenler üzerine çalışmalar yapılması, hem literatüre hem de toplumda güven temelli sürdürülebilir ilişkilerin oluşturulmasına yönelik yapılacak çalışmalarda önemlidir. Özellikle farklılıklar üzerinden kurduğumuz ilişkilerin, değerlendirme ve yaklaşımların belirleyici olduğu olumsuz tutumların azaltılmasına yönelik gruplar arası etkileşimi öneren sosyal temas hipotezi gibi konularda çalışılması önemlidir. Günümüzde de önyargı ve olumsuz tutumların azaltılmasında, değiştirilmesinde oldukça güçlü ve etkili bir hipotezdir. Bu tez çalışmasında da öncelikle gruplar arası sosyal temas biçimlerinden özellikle yeni medyanın sunduğu sosyal medya etkileşimini içeren kapsamlı ve güncel bir sosyal temas sorgulamasıyla konuya yaklaşılmıştır. Bununla birlikte otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik ve bazı demografik değişkenler de farklı cinsel yönelimlere yönelik olumsuz tutumları ifade eden homofobiyle birlikte ele alınıp çalışılmıştır.

Tez çalışmam süresince yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Alp Giray Kaya'ya desteğinden ötürü teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamda veri toplama sürecinde desteklerini esirgemeyen canım arkadaşlarıma ve değerli vakitlerini ayırıp araştırmama destek olan kıymetli katılımcılarıma katkıları için çok teşekkür ediyorum. Son olarak tez çalışmamda her zaman en büyük destekçim ve yardımcım olan aileme, özellikle ANNEME çok teşekkür ederim.

Fatma SERBES

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
ÖNSÖZ	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLOLOAR LİSTESİ.....	XIII
EKLER LİSTESİ	XVII

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.3.Alt Problemler	8
1.4.Sayıtlılar.....	9
1.5.Sınırlılıklar	9

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Cinsel Yönelim ve Homofobi	10
2.2. Sosyal Temas ve Sosyal Medya Kullanımı	16
2.3. Otoriterlik ve Sosyal Baskınlık Yönelimi	26
2.4. İlişkisel Benlik.....	30

2.5. Sistemi Meşrulaştırma ve Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma..	32
2.6. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Hipotezler.....	34

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli ve Örneklemi.....	42
3.2.Veri Toplama Araçları.....	42
3.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	42
3.2.2. LGBT Bireylerle Sosyal Temas ve Sosyal Medya Teması Formu ...	42
3.2.3. Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği.....	45
3.2.4. Sağ Kanat Yetkeçiliği Ölçeği.....	45
3.2.5. Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği.....	46
3.2.6. İlişkisel Benlik Ölçeği.....	46
3.2.7. Genel Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği.....	47
3.2.8. Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği.....	47
3.2.9. İşlem.....	48
3.2.10. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	48

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1.Tez Çalışmasında Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri.....	50
4.2.Değişkenler Arasındaki Korelasyon.....	53
4.3.Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	54
4.4.Katılımcıların Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Yaş Değişkenleriyle Homofobi Puanlarının İncelenmesi.....	55
4.5.Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Biçimleriyle Homofobi Puanlarının İncelenmesi.....	57
4.5.1. Katılımcıların LGBT Bireylerle Genel Sosyal Temas Durumu ve Sosyal Temas Biçimlerinin Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılması	57

4.5.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temasında Tanışıklık Sayısı ve Yakınlık Düzeyinin Homofobi Puanlarıyla İncelenmesi	60
4.5.3. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumunun Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılması.....	63
4.5.4. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Temasında Takipleşme Niteliği ve Takipleşme Sıklığının Homofobi Puanlarıyla İncelenmesi	65
4.5.5. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Niteliğinin Homofobi Puanlarıyla İncelenmesi	67
4.6. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik, Sosyal Temas ve Sosyal Medya Teması İle Homofobi Puanlarının İncelenmesi	69
4.7. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına İlişkin Yaklaşımları, Paylaşımalarıyla Karşılaşma Sıklığı ile Homofobi Puanlarının İncelenmesi	71

5. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç	75
5.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri ve Homofobi Üzerine	75
5.1.2. Sosyal Temas ve Homofobi Üzerine.....	76
5.1.3. Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik ve Homofobi Üzerine.....	81
5.1.4. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına Yönelik Yaklaşımları ve Homofobi Üzerine	84
5.2. Sınırlılıklar ve Öneriler	86
KAYNAKÇA	88
EKLER	99
EK 1 Sosyal Temas Biçimleri, Sosyal Medya Teması, LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına Yönelik Değerlendirmeler Üzerine Pilot Uygulama.....	99

EK 2 Araştırma Anketleri.....	103
ÖZGEÇMİŞ	112

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1.1. Tez Çalışmasında Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları	50
Tablo 4.1.2. LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına İlişkin Maddelerin Ortalama, Standart Sapma ve Faktör Yükleri	51
Tablo 4.2.1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonucu.....	53
Tablo 4.3.1. Katılımcıların Yaş, Cinsiyet, Eğitim Durumuna İlişkin Sıklık ve Yüzdeler Değerler	54
Tablo 4.4.1. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	55
Tablo 4.4.2. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	56
Tablo 4.4.3. Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yaşla İlişkisinde Korelasyon Analizi Sonucu	57
Tablo 4.5.1.1. Katılımcıların LGBT Bireylerle Genel Sosyal Temas Durumu ve Sosyal Temas Biçimlerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler Değerler	58
Tablo 4.5.1.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Genel Sosyal Temas Durumuna Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	58
Tablo 4.5.1.3. Katılımcıların Sosyal Temas Biçimlerine Göre Homofobi Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.....	59
Tablo 4.5.1.4. LGBT Bireylerle Sosyal Teması Olan Katılımcıların Sosyal Temas Biçimlerine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Analiz Sonucu.....	60
Tablo 4.5.2.1. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temasında Tanışıklık Sayısı ve Yakınlık Düzeylerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler Değerleri.....	60

Tablo 4.5.2.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Tanışıklık Sayısı, Yakınlık Düzeyi ve Homofobi Puanları Arasındaki Çoklu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 4.5.3.1. Katılımcıların Sosyal Medya Kullanımı ve LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumuna İlişkin Sıklık ve Yüzdeler.....	63
Tablo 4.5.3.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumuna Göre Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	64
Tablo 4.5.4.1. LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Olan Katılımcıların Takipleşme Niteliğine ve Süresine İlişkin Sıklık Yüzdeler.....	65
Tablo 4.5.4.2. LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Olan Katılımcıların Takipleşme Niteliğine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	66
Tablo 4.5.4.3. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medyada Takipleşme Sıklığı ve Homofobi Puanlarına İlişkin Korelasyon Analiz Sonucu.....	66
Tablo 4.5.5.1. LGBT Bireylerle Sosyal Teması Olan Katılımcıların Bu Sosyal Teması Nasıl Tanımladıklarına İlişkin Sıklık ve Yüzdeler.....	67
Tablo 4.5.5.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Niteliğine Göre Homofobi Puanlarına İlişkin t-testi Analiz Sonucu.....	68
Tablo 4.6.1. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik, LGBT Bireylerle Sosyal Temas Tutumu İle Homofobi Puanları Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları.....	69
Tablo 4.6.2. Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli 1.....	70
Tablo 4.6.3. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sosyal Temas ve Sosyal Medya Temasının Homofobi Puanlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analiz Sonuçları.....	71

Tablo 4.7.1. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına İlişkin Tutumları, Bu Paylaşımınla Karşılaşma Sıklığı İle Homofobi Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları 72

Tablo 4.7.2. Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli 2..... 73

Tablo 4.7.3. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına Yönelik Değerler Yaklaşımı, Olumlu İzlenim, Yaklaşımlarının ve LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımalarıyla Karşılaşma Sıklığının Homofobi Puanlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 74

EKLER LİSTESİ

Sayfa

EK-1. Sosyal Temas Biçimleri, sosyal Medya Teması,LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına Yönelik Değerlendirmeler Üzerine Pilot Uygulama	99
EK-2. Araştırma Anketleri.....	103

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sosyal psikolojinin temel araştırma konularından biri olan ve gerek bireysel gerek sosyal pek çok boyutuyla ele alınıp tartışılan tutum kavramıyla ilgili birçok tanım yapılmıştır. Genel bir tanımını yapmak gerekirse tutum; insanların kişi, nesne, durum, olgu, ideoloji, örgüt, düşünce karşısındaki olumlu veya olumsuz değerlendirmeleridir (Ajzen ve Fishbein, 2005). Tutumların oluşumunda birbiriyle uyumlu olan bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç bileşen vardır. Tutumun bilişsel bileşeni; tutum objesine yönelik bilgi ve inançları, duygusal bileşeni; sevgi, nefret, hoşlanma, beğenip beğenmeme gibi duygusal özellikleri, davranışsal bileşeni ise insanların, tutum objesine yönelik olumlu veya olumsuz düşünce ve duyguları doğrultusunda eyleme geçmesini içerir (Kağıtçıbaşı, 2013:110). Tutumların; bilişsel, duygusal, davranışsal özellikleriyle davranışa hazırlayıcı bir etkisinin olması oldukça önemlidir. İnsan eylemleri üzerinde etkin rolü olan tutumlar; gerek kişiler arası gerek kitleler arası ilişkilerde duyarlılık, birleşme, uzlaşma gibi olumlu gelişmelerin kaynağı olabileceği gibi ötekileştirme, ayrıştırma, kişi haklarının ihlaline varan şiddet olayları gibi olumsuz gelişmelerin de kaynağı olabilmektedir. Dolayısıyla tutumlar, toplumda yaşanan çatışmalar ve sosyal ilişkiler açısından olumlu gelişmelerde etkin bir role sahiptir. Ancak insanların davranışları ve tutumları arasında bağ kurulurken dikkatli olunmalıdır. Çünkü insanların davranışları üzerinden tutumlarına ilişkin birtakım bilgiler edinilebilir fakat bu, davranışın tek ve güçlü etkeninin tutum olduğu anlamına gelmez. Daha çok eylemler üzerinde herhangi bir zorlanmanın olmadığı, davranış ve tutum arasında nedensellik bağının açık ve güçlü bir şekilde kurulabildiği durumlarda davranış üzerinde tutumun doğrudan etkisinden söz edilebilir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003:362). Özellikle toplumsal olaylarda davranış ve tutum arasında kurulacak bağların; öznellikten uzak, açık ve anlaşılır oluşu doğabilecek sorunların da önüne geçmeyi sağlayacaktır.

Tutum kavramına yaklaşırken dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise insanların genelde nesnelere veya kişilere yönelik yapılandırılmış, ayrıntılı, karmaşık bir yapıya sahip tutumlarının olmadığı; aksine insanların daha çok izlenimlerine dayanan yalın ve duygusal çerçevede nitelik kazanmış tutumları olduğu belirtilir

(Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003:363). Dolayısıyla tutum nesnesiyle kurulan ilişki sonucu oluşan izlenim, hoşlanıp hoşlanmama durumu gibi duygusal değerlendirmeler, tutumların davranışa dönüşme eğilimi noktasında dikkat çekilen önemli bir bileşendir. Hatta bu duygusal değerlendirmeler olumsuzsa iğrenme, tiksinti, nefret düzeyine kadar gelip insanların kişi, kurum, parti, örgüt, sınıf, inanç, değerler gibi pek çok olgu ve oluşuma yönelik zaman zaman zaman *nefret suçları* boyutuna ulaşarak şiddetin kaynaklarından olabilmektedir. Nitekim kişi veya gruplara yönelik nefret suçlarında önemli bir etken olan nefret söylemlerinin temelinde yatan önyargı, ayrımcılık, cinsiyetçilik, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve olumsuz tutumlar açıkça görülebilmektedir. İnsanların din, dil, ırk, etnik kimlik, cinsiyet, renk, cinsel yönelim gibi çoğu kimlik özelliği; farklılıkları dolayısıyla önyargı, ayrımcılık ve olumsuz tutumların hedef tahtasında kolaylıkla yer alabilmektedir. Önyargı, ayrımcılık, ırkçılık ve tüm olumsuz tutumlar öyle bir hal alır ki katliamların, soykırımların ve tüm şiddet olaylarının kaynağı olduğunu; geçmişten bugüne tarihteki birçok örneğiyle görmek mümkün. Avustralya'daki yerli halk Aborijinlerin sistematik olarak yok edilişi, Afrika'da sömürgeleştirilen, katledilen halklar, Avrupa'daki Yahudilerin, Çingenelerin, Boşnakların uğradığı katliamlar, son zamanlarda Arakan'daki Müslümanların tekrar katledilişi, dünyanın her yerinde katliama, etnik ve kültürel soykırıma uğratılan halklar örnek olarak verilebilir. Görülüyor ki güç ve iktidar dengesine, koşullara göre eylemin tarafları yer değiştirirse de katliamlara varan tüm bu şiddet olaylarının altında farklı kimlik özelliklerine dayalı ayrıştırma, ayrımcılık, olumsuz tutumlar önemli bir etken olarak yer almaktadır. Dolayısıyla toplumda neye ve kime yönelik olursa olsun tüm şiddet olaylarının azaltılmasında, saygı ve güven temelli sürdürülebilir ilişkilerin oluşturulmasında, söz konusu durumun altında yatan nedenlere yönelik ilişkili olduğu belirlenen değişkenler üzerine çalışılması oldukça önemli bir ihtiyaçtır.

Birçok kimlik özelliği gibi cinsel yönelim de toplumda kalıpyargılar, önyargı, olumsuz tutumlar sebebiyle ayrımcılık, nefret söylemleri ve şiddet olaylarının odak noktası olabilmektedir. Dolayısıyla farklı cinsel yönelimlere; eşcinselliğe yönelik olumsuz düşünce ve değerlendirmeleri ifade eden homofobide de olumsuz tutumlar oldukça etkilidir. Dolayısıyla farklı cinsel yönelimlere yönelik olumsuz tutumların kaynağı ve ilişkili olduğu bireysel ve sosyal faktörlerin incelenmesi, hem mevcut olumsuz tutumların azaltılmasında, değişiminde hem de toplumda kişilerarası ve

kitlelere arası ilişkilerin sağlıklı ve güven temelli sürdürülebilirliğini sağlamada oldukça önem taşımaktadır.

Toplumda kullanılan cinsel kimlik, cinsel yönelim, lezbiyen, gey, eşcinsel/homoseksüel, biseksüel, transseksüel gibi kavramların bilimsel tanımlarının ne olduğu, toplum tarafından nasıl algılandığı, anlamlandırmanın nasıl ve neye dayanarak yapılandırıldığı; lezbiyen, gey, biseksüel ve transseksüel bireylere –kısaca LGBT bireylere- yönelik tutumları, önyargıyı ve ayrımcılığı anlama adına önemlidir. Bireyin kendisini hangi cinse ait hissettiği cinsel kimliğini tanımlarken bireyin hangi cinsten kişilere duygusal ve cinsel açıdan ilgi duyduğu cinsel yönelimini tanımlar; cinsel yönelim karşı cinse olabileceği gibi kendi cinsine veya her iki cinse yönelik de olabilir. Cinsel yönelimi karşı cinsiyetten birine olan kişilerin heteroseksüel; cinsel yönelimi kendi cinsiyetinden birine olan kişilerde kadınlar için lezbiyen, erkekler için gey ifadeleri de kullanılmakla birlikte genel olarak eşcinsel veya homoseksüel; cinsel yönelimi her iki cinsiyetten birilerine olan kişiler için biseksüel kavramları kullanılmaktadır (Healey, 2014:3). Transseksüel kavramı ise cinsel yönelimi değil, kişinin kendisini karşı cinsiyetten biri olarak tanımlamasını ifade eder (Healey, 2014:3). Bu kavramların toplumda sosyal ilişkilerde nasıl anlamlandırıldığı, LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumlar açısından baktığımızda oldukça önemlidir. Farklı cinsel yönelimlere ilişkin bu kavramlara yüklenen öznel yargılar, gerçeklik dışı bilgiler, hakaret, aşağılama, nefret içerikli tanımlamalar sosyal ilişkilerde çatışmaya, nefret söylemleriyle insanlar arasında şiddete sebep olabilecek, iletişimde dilin kullanımına ilişkin faktörlerdir. Farklı kuramsal yaklaşımlarla da ele alınan bu faktörler üzerine yapılan çalışmalar; gerek farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların ve kaynağının anlaşılmasında gerek olumsuz tutumların azaltılmasına yönelik izlenecek çalışmalarda oldukça faydalıdır.

Alan yazını incelendiğinde farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik kalıpyargılar, önyargı ve olumsuz tutumlar yurt dışı ve yurt içi çalışmalarda araştırmacıların ele aldıkları önemli konulardan biridir. LGBT bireylerin dünyanın birçok yerinde olumsuz tutumlara, önyargı ve ayrımcılığa maruz kaldığı hatta kişi haklarının ellerinden alındığı birçok olumsuz durumla karşılaşmaktadır. Bu noktada olumsuz tutumların, önyargı ve ayrımcılığın azaltılmasında farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumların hangi bireysel veya sosyal faktörlerle ilişkili olduğunun, tutumlar üzerinde nelerin olumlu nelerin olumsuz bir etki

oluşturduğunun saptanması; olumsuz tutumların, ayrımcılığın ve şiddet olaylarının azaltılmasında izlenecek çalışmalarda önemli katkılar sağlayacaktır. Günümüze kadar yapılan çalışmalar gösteriyor ki LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumlar cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi demografik değişkenlerle birlikte toplumsal cinsiyet rolleri, dini inançlar, toplumsal değerler, sosyal temas, empati, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma gibi birçok kişisel ve sosyal faktörle ilişkilidir. Bu tez çalışmasında da literatürden hareketle LGBT bireylere yönelik tutumlarla ilişkili olduğu saptanan otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle birlikte ilişkili olabileceği düşünülen toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, sosyal medya gibi güncel ve çok yönlü etkileşim olanağına sahip sosyal temas biçimlerini de barındıran sosyal temas, bireylerin yakınlarıyla özdeşleşme düzeyini ifade eden ilişkisel benlik değişkenleriyle homofobinin ilişkisi, ilgili değişkenlerin homofobi puanları üzerindeki yordayıcılığı incelenecektir. Tez çalışmasında, verilerin analizi sonucunda araştırma hipotezlerinin onaylanıp onaylanmaması doğrultusunda bulguların tartışılması ve sunacağı önerileriyle alan yazınına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yurt içi ve yurt dışı alan yazınında homofobiyle ilgili farklı metotlara dayanan birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan görgül çalışmalara bakıldığında farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla ilişkili olduğu saptanan sosyal temas, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, dindarlık, toplumsal cinsiyet rolleri, empati gibi temel değişkenlerle birlikte yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik değişkenler bulunmaktadır. Homofobiyle ilişkili olduğu saptanan sosyal temas, otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimi; farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla ilişkili en çok çalışılan temel değişkenlerdir. Özellikle sosyal temas; LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumları azaltmada ve olumlu yönde değiştirmede oldukça etkili olduğundan üzerinde durulması gereken önemli bir değişkendir. Literatürde yer alan, LGBT bireylere yönelik tutumlarla ilgili yapılan görgül çalışmalardan hareketle bu tez çalışmasında da otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas değişkenleri yer almaktadır. Çalışmadaki sosyal temas değişkeni; gelişen bilişim teknolojisinin yeni medyada sunduğu güncel etkileşim

ortamları olan sosyal medya uygulamaları aracılığıyla LGBT bireylerle güncel sosyal temas biçimlerini ve düzeylerini de sorgulayan, yenilenen boyutlarıyla incelenen bir sosyal temas değişkenidir. Homofobiyle ilişkili olduğu saptanan sistemi meşrulaştırmayla birlikte daha önce yapılan çalışmalarda homofobiyle ilişkisine bakılmayan toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ve bireylerin yakın çevrelerindeki kişilerle kendini özdeşleştirme düzeyi bilgisini veren ilişki benlik değişkenleri de çalışmanın diğer değişkenleri olarak yer almaktadır. Ayrıca katılımcıların; LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ölçmek amacıyla hazırlanan anket formu aracılığıyla katılımcıların bu paylaşımları değerlendirmede belirleyici olan yaklaşım biçimlerinin neler olduğu belirlenerek homofobiyle ilişkisi incelenmek üzere bu yaklaşım biçimleri de değişkenler arasında kullanılmıştır.

İnsanların sosyal ilişkilerinde benzer olanlar ve farklı olanlarla kurdukları ilişkilerin tutumlar üzerindeki belirleyiciliği önemlidir. Dolayısıyla farklı olarak algılanan LGBT bireylerle kurulan sosyal ilişkiler tutumlarla birlikte incelendiğinde sosyal temas hipotezinin savları dikkate değerdir. Toplumda din, dil, ırk, etnik kimlik, cinsiyet, cinsel yönelim, ideoloji gibi birçok kimlik özellik sebebiyle oluşan olumsuz tutum, önyargı ve ayrımcılığın azaltılmasında sosyal temas; tüm bu olumsuz etkiyi azaltan önemli bir yöntemdir. Eşit statüdeki insanların ortak bir amaçla dostane bir ortamda kuracağı sosyal temasın olumsuz tutumları azalttığı belirtilir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında da sosyal temas hipotezinin, gerekli koşullar altında sosyal temas kurulduğunda oldukça işlevsel olduğunu görülmektedir. Kişi veya gruplararası kurulacak etkileşimli, olumlu iletişimin birbirlerine yönelik önyargı ve olumsuz tutumları azalttığını belirten sosyal temas hipotezi çerçevesinde sosyal temas ve eşcinsellere ilişkin tutumların ilişkisini inceleyen yurt dışında yapılmış çalışmalar (Berkman ve Zinberg, 1997; Baunach, Burgess ve Muse, 2010) bu hipotezi desteklemektedir. Farklı cinsel yönelimli bireylerle tanışıklığı olan, iletişim kuran, LGBT bireylerle var olan sosyal temasını samimiyet gibi olumlu ifadelerle tanımlayan katılımcıların homofobi puanları daha düşüktür ve farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlar sosyal temastan olumlu yönde etkilenmektedir. Yurt içi çalışmalarda Sakallı ve Uğurlu (2001), Çırakoğlu (2006), Şah (2009) ve Sakallı, Uğurlu ve Eryılmaz (2016) tarafından yapılan çalışmalar dışında eşcinsellere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisini inceleyen yakın zamanlı başka bir çalışma

bulunmamaktadır. Bu çalışmalara bakıldığında sosyal temasın yüz yüze etkileşim bağlamında ele alındığı görülmektedir. Eşcinsellere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisini inceleyen yurt dışı çalışmalarda özellikle son üç dört yılda yapılan araştırmalara bakıldığında LGBT bireylerle sosyal temas durumu incelenirken sadece aile ve sosyal çevre değil günümüz bilişim teknolojisinin sunduğu özellikle sosyal medya aracılığıyla sosyal temasın da dâhil edildiği yenilenen bir sosyal temas biçiminin yer aldığı görülür (Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016).

Modern hayatın ve küreselleşen dünyanın gelişmiş bilişim teknolojisi aracılığıyla anlık tuşlama hareketiyle insana sunduğu anında dünyanın her yerindeki insanlara ve sınırsız bilgiye erişim imkânı; kişiler ve kitleler arasındaki sosyal teması kolaylaştırmakta, yoğunlaştırmakta ve çeşitlendirmektedir. Bilişim ağlarının sunduğu yoğun bilgi akışı, yanlış bilgilerin de hızla yayılması gibi bilginin güvenilirliği problemini ortaya çıkarsa da geçmişe göre bilgiye böylesine kolayca ulaşabilmek önemli bir avantajdır. Dünya nüfusunun neredeyse yarısının bilişim ağında yer aldığı, kullanıcı sayısının gün geçtikçe arttığı; Facebook, Twitter, Youtube, Instagram, Snapchat, Periscope, Whatsapp gibi güncel sosyal medya uygulamaları aracılığıyla etkileşimli iletişim de sosyal temasın güncel bir boyutunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisi incelenirken sosyal medya uygulamaları aracılığıyla sosyal temasın da yer aldığı kapsamlı veriler üzerinde çalışılması hem sonuçların niteliği hem literatüre bulunacağı katkılar açısından önemlidir. Tez çalışması, farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla sosyal medya etkileşimini de kapsayan sosyal temasın inceleneceği yurt içi ilk araştırmadır. Bu noktada katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya uygulamaları aracılığıyla kurdukları etkileşimin belirlenmesi, katılımcıların şimdi veya gelecekte yüz yüze ya da sosyal medya aracılığıyla LGBT bireylerle sosyal temas kurmaya yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla anket formları hazırlanmış ve pilot uygulama aracılığıyla gerekli düzeltmeler yapılarak veri toplama araçları arasında kullanılmıştır. Ayrıca yine sosyal temas bağlamında değerlendirilebilecek olan katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlarını ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyini ölçmek amacıyla hazırlanan anket formu da gerekli düzeltmeler ve eklemelerle araştırmanın veri toplama araçları arasında kullanılmış, daha sonra gerekli güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Gelişen bilişim

teknolojisinin yeni medyada sunduğu güncel etkileşim ortamları olan sosyal medya uygulamaları aracılığıyla LGBT bireylerle sosyal temasın biçimleri ve sosyal temasın düzeylerini de sorgulayan, kısaca güncel boyutlarıyla incelenen bir sosyal temas değişkeninin ilk kez tez çalışmasında yer alması; literatüre sağlayacağı katkılar açısından da önemlidir.

Eşcinsellere yönelik tutumları yordayan diğer iki temel değişken olan otoriterlik ve sosyal baskınlık üzerine yapılmış yurt dışı çalışmalar literatürde fazlasıyla yer almakla birlikte yurt içi yapılmış tek çalışma Göregenli ve Erel'in 2005'te bildiri olarak sundukları çalışmadır. Bu tez çalışmasında da otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin katılımcıların homofobi puanlarını yordayıcılığı incelenmiştir. Sistemi meşrulaştırma ile birlikte daha önce literatürdeki çalışmalarda eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkisine bakılmayan, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ve kişilerarası ilişkilerde bireylerin karşısındakiyle ne derece özdeşleştiği bilgisini veren ilişki benlik ilişkisine bakılarak ilgili değişkenlerin katılımcıların homofobi puanları üzerinde yordayıcılığının olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca literatürdeki çalışmalarda tutumların yaş, cinsiyet, eğitim durumu değişkenleriyle incelenmesinde farklılaşan bulgular yer aldığından bu tez çalışmasının örnekleminde de homofobinin yaşla ilişkisine, cinsiyet ve eğitim durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına bakılarak literatürdeki bulgularla karşılaştırılmıştır.

Tez çalışmasının amaçları doğrultusunda yapılan analiz bulgularıyla literatürdeki bulgular kıyaslanarak alan yazın katkısı sağlamak; sosyal ilişkilerde grup temelli önyargı, olumsuz tutumların zedeleyiciliğinin azaltılması ve iyileştirilmesinde çalışmanın sunacağı önerilerle sosyal ilişkilere katkı sağlamak hedeflenmektedir. Tez çalışmasının değişkenlerinin belirlenmesinde özellikle literatürde daha önce ilişkisine bakılmayan değişkenlerin seçimi, sosyal temas hipotezi bağlamında bakıldığında sosyal medya uygulamaları gibi güncel etkileşim biçimlerini de kapsayan değişkenlerin seçimi ve oluşturulması, farklı değişkenlerin bir arada ele alınarak incelenmesi; çalışmanın özgünlüğünün ve öneminin bir göstergesidir.

1.3. Alt Problemler

Tez çalışmasının ilgili amaçları doğrultusunda yanıtları aranmaküzere araştırma problemleri oluşturulmuştur. Tez çalışmasının araştırma problemleri şöyle sıralanabilir:

- Katılımcıların homofobi puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların homofobi puanları eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların homofobi puanları yaşla ilişkili midir?
- Katılımcıların LGBT bireylerle genel sosyal temas durumuna (ailede, sosyal çevrede, sosyal medyada tanışıklık durumu) göre homofobi puanları farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temas biçimine (ailede ve sosyal çevrede, sadece sosyal medyada, ailede-sosyal çevrede ve sosyal medyada) göre homofobi puanları farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların homofobi puanları,LGBT bireylerle tanışıklık sayısı (kaç LGBT bireyle tanışıklığının olduğu)ile ilişkili midir?
- Katılımcıların homofobi puanları, LGBT bireylerle yakınlık düzeyiyle ilişkili midir?
- Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya teması durumuna (sosyal medyada takipleşme durumu) göre homofobi puanları farklılaşmakta mıdır?
- LGBT bireylerle sosyal medya teması olan katılımcıların homofobi puanları, LGBT bireylerle sosyal medyada takipleşme niteliğine (karşılıklı, tek taraflı) göre farklılaşmakta mıdır?
- Sosyal medya teması olan katılımcıların homofobi puanları, sosyal medyada LGBT bireylerle takipleşme sıklığıyla ilişkili midir?
- LGBT bireylerle genel sosyal teması olan katılımcıların sosyal temas niteliğine (iletişimi olumlu ya da olumsuz tanımlamalarına) göre homofobi puanları farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma,

ilişkisel benlik, LGBT bireylere ilişkin sosyal temas ve sosyal medya teması tutumu homofobi puanlarıyla ilişkili midir?

- Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, LGBT bireylere ilişkin sosyal temas ve sosyal medya teması tutumu homofobi puanlarını yordamakta mıdır?
- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına ilişkin yaklaşımlarından değerler yaklaşımı, olumlu izlenim ve olumsuz izlenim homofobi puanları ilişkili midir?
- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığı homofobi puanlarıyla ilişkili midir?
- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına ilişkin yaklaşımlarından değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığı homofobi puanlarını yordamakta mıdır?

1.4. Sayıtlılar

Tez çalışmasının örneklem grubu, temsil niteliğine sahiptir. Tez çalışmasında katılımcıların istenilen bilgileri açık ve samimi yanıtladıkları varsayılmaktadır. Tez çalışması için kullanılan veri toplama araçları, araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilecek yeterlilik ve geçerliliğe sahiptir.

1.5. Sınırlılıklar

Tez çalışması İstanbul ilinin belirli semtlerinde ikamet eden bireylerin katılımıyla sınırlıdır. Homofobiyi yordayan ve yordayabileceği düşünülen değişkenlerle ilgili bilgi edinilebilecek ölçeklerin ve hazırlanan formların kullanımıyla sınırlıdır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Cinsel Yönelim ve Homofobi

İnsanların biyolojik cinsiyetini belirleyen cinsiyet kromozomu, cinsiyet hormonu, üreme hücreleri gibi doğal bir yapısı olan fiziksel faktörler vardır. Fakat toplumsal cinsiyet; sosyal faktörleri de içeren, kadın ve erkeğe yüklenen rollerle ilişkili ve daha karmaşık bir yapıya sahiptir (Healey, 2014;1). Kimliğin bir boyutu olarak tanımlanan cinsel yönelim ise kişinin duygusal ve cinsel açıdan bir cinsiyete ilgi duyması olarak tanımlanır. Kişinin cinsel yönelimi karşı cinsinden birine yönelikse heteroseksüel, kendi cinsinden birine yönelikse homoseksüel/eşcinsel, kendi cinsi ve karşı cinsine yönelikse biseksüel, kişi kendisini karşı cinsiyetten biri olarak algılayıp tanımlıyorsa transseksüel olarak tanımlanır (Healey, 2014:3).Tüm cinsel yönelimlerin nedenselliği üzerine yapılan çalışmalar,cinsel yönelimin nedenine ilişkin net bir açıklama getiremese de kaynağının ne olmadığına yönelik elde edilen bulgular; bilgi yanlışlarının düzeltilmesi, önlenmesi, yanlış düşüncelerin oluşmasının önüne geçilmesi açısından önemlidir. Heteroseksüellikte belirleyici olduğuna dair en çok tartışılan etkenler genetik birtakım özellikler ve nörogelişimsel farklılıklar olmakla birlikte cinsel yönelimler; ebeveyn özellikleri, ebeveynin çocuk yetiştirme tarzı, arkadaş ve çevre ilişkileri, seçim ve tercih olarak tanımlanan kişi iradesiyle ilişkili değildir (Başar, 2014). Dolayısıyla farklı cinsel yönelimlerin nedenselliğine ilişkin yapılan açıklamalarda kişi iradesine, tercihinin dayandırmadan uzak açıklamalar getirilmesi, kavramların bilimsel gerçekliğe uygun olarak tanımlanması;yanlış bilgilerin düzeltilip doğru bilgilerin yaygınlaşmasını sağlamadikkat edilmesi gereken oldukça önemli bir durumdur.

Homofobi, eşcinsellik korkusu olarak tanımlanır (Walton, 2006). Genel olarak eşcinsellikgibi farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumlara sahiplik durumunu ifade etmek için kullanılır. Fobiler, belirli nesnelere veya durumlar karşısında endişeyle karışık, abartılı, akıldışı korkuları ifade eder (Evans, 2003:11). Bu nedenle diğer fobi türleri gibi bir rahatsızlık anlamı taşımadığından homofobi kavramının, sahip olduğu anlam çerçevesini doğru yansıtmayı yansıtmadığına dikkat edilmelidir. Çünkü homofobi, kavram olarak diğer fobi türlerinde olduğu gibi kişisel bir korku, akla uygun olmayan bir inancın ötesinde; toplumun kültürel, sosyal,

geleneksel değerleriyle ilişkili politik bir alanda oluşmuş gruplararası süreçlere işaret eden, ayrımcılık pratikleri ve şiddetle ilişkilidir (Göregenli, 2009:10). Homofobi kavramına alternatif olarak literatürde homonegativity kavramı kullanılmaktadır. Hangi kavram kullanılırsa kullanılsın heteroseksizm, heteronormativity, homonegativity gibi kavramlar toplumdaki kültürel, geleneksel, sosyal pratiklere işaret etmektedir (Walton, 2006).

İnsanların nesnelere, düşüncelere, ideolojilere, gruplara, insanlara yönelik insanların değerlendirmelerine *tutum* denir (Ajzen ve Fishbein, 2005). Tutumların, tutum nesnesine yönelik bilgi ve inançları içeren bilişsel boyut; tutum nesnesine yönelik duygusal tepkileri içeren duygusal boyut ve tutum nesnesine yönelik davranışları içeren davranışsal boyut olmak üzere üç boyutu vardır. Bu üç boyuta göre tutumların kaynağının bilişsel mi yoksa duygusal mı olduğu değişiklik göstermektedir. Bilişsel kaynaklı tutumlar, tutum nesnesine ilişkin inançlara dayanırken duygusal kaynaklı tutumlar, inançlardan ziyade kişinin tutum nesnesine yönelik duygu ve değerlendirmelerine dayanmaktadır (Aronson, Wilson ve Akert, 2012:358). Tutumlar, açık ve örtük tutumlar olmak üzere ikiye ayrılır. Açık tutumlar, tutum nesnesine yönelik bilinçli olarak sergilenen ve kolayca anlaşılabilen tutumlar; örtük tutumlar ise istem dışı ve kontrol edilemeyen tutumlar olarak tanımlanır (Dovidio, Kawakami ve Gaertner, 2002). Örneğin eşcinsellere yönelik olumsuz tutumları olan insanların aynı ortamlarda bulunmaktan kaçınması açık bir tutumken, eşcinsellere yönelik olumlu tutumları olduğunu belirten, LGBT haklarını destekleyen birinin eşcinsellerle bir aradayken kendini gergin hissetmesi örtük tutumdur. Açık ve örtük tutumları inceleyen çalışmalara bakıldığında açık tutumların, yakın zamanlı süreçteki deneyimlerle ilgili olduğu belirtilirken örtük tutumların, daha çok çocukluk çağı yaşantılarla ilgili olduğu belirtilir (Rudman, Phelon ve Heppen, 2007). Tutumların bileşenleri, kaynağı, biçimleri üzerine yapılan incelemelerle birlikte tutumların değişip değişmeyeceği, değişim süreci, nasıl değiştiği gibi konularda da çalışmalar yapılmıştır. Tüm tutumların değişim süreci ve yöntemi, tutumların kaynağına göre; bilişsel, duygusal ve davranışsal olmasına göre farklılık göstermektedir. Dolayısıyla farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumların değişim sürecinde bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenler dikkate alınmalıdır. Olumsuz tutumların kaynağının ve ilişkili olduğu değişkenlerin

saptanması olumsuz tutumların değişimiyle birlikte önyargı ve ayrımcılığın azaltılmasında yararlı olacaktır.

Önyargı, bir grubun üyelerine salt grubun üyesi olduğu için olumsuz tavır beslemektir (Dovidio ve Gaertner, 1996). Özellikle 1980’li yıllardan sonra önyargı kavramının taşıdığı farklı özellikler ve biçimi dolayısıyla önyargı; modern önyargı, modern ırkçılık gibi kavramlarla birlikte kullanılmaktadır. Modern önyargı, dış gruplara yönelik var olan olumsuz kalıpyargıları sürdürmekle birlikte dış grup üyelerine karşı ılımlı tavır sergilemeyi, önyargıyı açık etmeden davranmayı ifade eder. Dış gruba yönelik modern önyargının doğası; modern olmayan önyargıya göre kasıtsız ve daha inceliklidir, dezavantajlı grupların üyelerine karşı bir direnç oluşturur, ortam uygunsa ve güvenliyse önyargı ortaya çıkar (Dovidio ve Gaertner, 1996). Modern önyargı; insanların ayrımcılığa uğrayan azınlık gruplara karşı devam eden ayrımcılığı reddederken bu grupların taleplerine karşı düşmanlığı ve gruba karşı pozitif ayrımcılığa alınma, bundan hoşlanmama durumudur (Miglietta, Gattino ve Esses, 2014). Artık toplumlarda düşmanca, zarar verici davranışların açıkça sergilendiği klasik önyargı ve ayrımcılıktan ziyade modern önyargı ön plandadır ve oldukça yaygındır. Örneğin Kanada’da, Aborijin kadın ve erkeklere karşı önyargının araştırıldığı bir çalışmada (Morrison, Morrison ve Borsa, 2014) modern önyargıların modern olmayan önyargılara göre daha fazla olduğu kanıtlanmış, her iki önyargı formunun da otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, özellikle gey, aşırı kilolu gibi damgalanmış gruplara yönelik negatifle pozitif yönlü ilişkiyken modern önyargının empati ve Aborijinlerle temas kurmayla negatif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır. Din, dil, ırk, etnik kimlik, renk, meslekler gibi bütün kimlik özelliklerinde olduğu gibi cinsel yönelim de modern önyargı görülebilmektedir. Örneğin farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumları, önyargıları olmadığını söyleyen insanların aynı zamanda “konuşmalarına dikkat etsinler”, “makyaj yapmasınlar”, “kıvrıta kıvrıta yürümesinler”, “adam olsunlar” gibi LGBT bireylere yönelik şartlar öne sürmesi modern önyargının bir ifadesidir. Açıkça görülmediğinden fark edilmesi de bazen zorlaşan modern önyargı; hem önyargının normalleştirmesine hem de gruplar arasındaki ayrımcılığın ve eşitsizliğin görmezden gelinmesine neden olduğundan ayrıca dikkate alınması gerekir. Modern önyargı da gruplar arasındaki ayrımcılık ve çatışmaların azaltılmasında çalışılması gereken önemli konulardan biridir.

Yurt içinde yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinde homofobi; psikoloji, tıp, sosyoloji, edebiyat, eğitim ve öğretim, radyo ve televizyon gibi birçok disiplinin araştırma konusudur. Psikoloji alanında yapılan tez çalışmalarına bakıldığında homofobinin farklı kuramsal yaklaşımlar bağlamında farklı değişkenlerle birlikte ele alındığı görülmüştür. Örneğin, sosyal medya ortamlarından Facebook'un oluşturduğu etkileşimli iletişim ortamının ırkçı, cinsiyetçi, ayrımcı, dini temelli dışlayıcı, homofobik söylemlerin üretimini ve yayılmasını kolaylaştırdığı belirtilerek yeni medya araçlarından Facebook özelinde nefret söylemlerine dikkat çekilir (Aygül, 2013). Bir başka çalışmada (Oyman, 2010) zanlı ve mağdura yüklenen suç miktarı ile mağdura yüklenen kin duygusu; zanlı ve mağdurun cinsel yönelimiyle katılımcıların homofobi düzeylerinden etkilenir. Özellikle mağdurun cinsel yönelimi katılımcılarda mağdur ve zanlıyı suçlu bulma düzeyi, mağdurun durumu hak etme düzeyi, mağdura ve zanlıya yüklenen kişilik özellikleri, mağdura yüklenen duygular üzerinde en belirleyici etkidir. LGBT bireylere yönelik tutumlara etki faktörlerin incelendiği diğer bir çalışmada (Ummak, 2012) yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülteye göre tutumlar farklılaşmakta; kızların erkeklere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu, yaş arttıkça daha olumlu tutumların olduğu, İletişim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülür. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada (Kara, 2016) hegemonik erkeklik göstergelerinden özellikle korumacı, sert ve heteroseksüel erkek modelinin kendileri için doğru olduğu saptanan katılımcıların homofobi tutumlarının katı olduğu gözlenmiş; eşcinsel bir çocuğa veya kardeşe sahip olma durumunda ya da eşcinsel bireylerle aynı ortamı paylaşma konusunda oldukça katı, olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirtilmiştir. Okul Psikolojik Danışmanlarının eşcinsel bireylere yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada (Arık, 2017) katılımcıların eşcinsel bireylerle tanışıklık düzeyleri arttıkça homofobi düzeyleri azalmakta ve eşcinsellere yönelik tutumları daha olumlulaşmaktadır. Devlet üniversitelerinde ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin homofobi düzeylerinin anne baba tutumları ile ilişkisinin incelendiği bir çalışmada (Emrem, 2017) devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin ve homoseksüel arkadaşı olmayan öğrencilerin daha yüksek homofobi düzeyine sahip olduğu, öğrencilerin algıladıkları demokratik anne baba tutumu düştükçe homofobi düzeyinin arttığı görülmüştür.

Gerek yurt içi gerek yurt dışı çalışmalarda farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların nedenselliğine yönelik araştırmalar ve başka değişkenlerle de ilişkisi incelenmiştir. Eşcinselliğin nedenlerine ilişkin düşünceler ve eşcinselliğe nasıl yaklaşıldığına ilişkin yapılan bir çalışmada (Güney ve Kargı, 2004) eşcinselliğin nedeni olarak birey dışı etkenler belirtilmiş ilk sırada da “ruhsal bir bozukluk” olduğu görüşü yer almıştır. Eşcinselliğe ilişkin bilişsel, duyuşsal, davranışsal boyuttaki yaklaşımlarda ise “bakış açısına uymama”, “üzüntü, kaygı duyma”, “eşcinselliği değiştirmeye yönelik yardımda bulunma” gibi ifadeler yer almıştır. Eşcinselliğe yönelik tutumların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi değişkenlerle ilişkisine bakıldığında birbirini değilleyen çalışmaların yer aldığı görülür. Çoğu çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha olumsuz tutumlara sahip olduğu belirtilir (Çabuk, 2010). Bazı çalışmalarda ise erkekler ve kadınlar arasında tutumlarda anlamlı bir farklılık olmadığı saptanır (Kalaycı, 2016). Ekonomik düzeyin ve geleneksellik algısının eşcinselliğe yönelik tutumları yordadığı belirtilir (Okutan, 2010). Bazı çalışmalarda tutumlar dindarlıkla ilişkilendirilirken bazı çalışmalarda (Saraç, 2014) dindarlık, eşcinselliğe ilişkin bilgi düzeyleri ile lezbiyen ve geyleye yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Kadın ve erkek homoseksüelliğine yönelik tutumların erotik değerlerle ilişkisini inceleyen bir çalışmada (Louderback ve Whitley, 2001) heteroseksüel erkeklerin lezbiyenlere yönelik erotik tutumları, kadın homoseksüelliğine ilişkin tutumlarını olumlu etkiler. Homoseksüellere yönelik tutumların incelendiği bir başka çalışmada (Sartore ve Cunningham, 2008) ailelerin gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumları, önyargıları: çocuklarının sporda gey veya lezbiyen hocalar tarafından yetiştirilmesini istememelerini yordamaktadır ve bunun gerekçesi olarak gey ve lezbiyenlere yönelik var olan kalıpyargılar gösterilir. Eşcinselliğe ilişkin önyargılı tutumlarla içsel-dışsal kontrol odağı, cinsiyet farkı, sosyal temasın incelendiği bir çalışmada (Uğurlu, 2013) eşcinselliğe ilişkin önyargılı tutumların; sadece dış kontrol odağının kadere inanç, çabanın anlamsızlığı ve şansa inanç alt faktörüyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Eşcinselliğe yönelik tutumların değerler modeliyle ilişkisine bakıldığında eşcinselliğin kontrol edilebilir olduğunu düşünen katılımcılar, eşcinselliğin kontrol edilebilir olmadığını düşünen katılımcılara göre gey ve lezbiyenlere yönelik daha olumsuz tutumlara sahiptir (Sakallı, 2002). Eşcinselliğe yönelik tutumların toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisinde tutumlar geleneksel cinsiyet rolleriyle ilişkilidir (Kerns ve Fine, 1994). Tutumların sosyal bulaşma endişesiyle ilişkisinde katılımcıların

sosyal bulaşma endişeleri lezbiyen ve geylerle iletişimde bulunmalarını etkiler (Buck, Ratcliff, Plant ve Zielaskowsk 2013). Heteroseksüel ve eşcinsel örnekleminin yer aldığı bir çalışmada (Warriner, Nagashi ve Nagashi, 2013) homofobi, transfobi ve dini muhafazakârlık puanları karşılaştırıldığında 30 gey ve lezbiyen katılımcının puanları daha düşüktür. Muhafazakârlık, otoriterlik, düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik lezbiyenlerde sadece homofobiyle ilişkiliyken muhafazakarlık ve otoriterlik geylerde transfobiyle ilişkilidir. Heteroseksüel erkeklerin yer aldığı örnekleme yapılan bir çalışmada (Theodore ve Basow, 2008) toplumsal cinsiyetle ilgili öz benlik çelişkisi, önem atfetme, benlik saygısının homofobiyi yordayıcılığı incelendiğinde önem atfetme, öz benlik çelişkisi maskülen özelliklerle birlikte homofobiyi yordamaktadır.

Karşıt olarak algılanıp ötekileştirilen, değersizleştirilen kişi veya gruplara yönelik fiziksel, ekonomik, sosyal, psikolojik şiddetin, önyargının ve ayrımcılığın önlenmesinde öncelikle var olan tutumların kaynaklarının araştırılması, ilişkili olabilecek değişkenler üzerine çalışılması gerekmektedir. Görüldüğü üzere LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumların araştırıldığı çalışmalarda cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi demografik değişkenlerin yanında cinsiyetçilik, sosyal ilişki kurma, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, dindarlık ve muhafazakârlık, farklı cinsel yönelimlere ilişkin kalıpyargılar, toplumsal cinsiyet rolleri gibi birçok farklı değişken ile ilişkisi araştırılmıştır. Yaş, eğitim durumu, dindarlık gibi birçok değişkenle LGBT bireylere yönelik tutumların ilişkisine bakıldığında birbirini değilleyen bazı çalışmalar olmakla birlikte otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal ilişki kurma değişkenlerinin LGBT bireylere yönelik tutumları yordamada güçlü değişkenler olduğu saptanmıştır. Tez çalışmasında da otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle birlikte ilişkili olabileceği düşünülen ilişkisel benlik, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, sosyal medya iletişimini de kapsayan güncellenen sosyal temas biçimleri ve düzeyleri değişkenleriyle homofobi arasındaki ilişki incelenecektir. LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumların ilgili değişkenlerle olan ilişkisinin incelendiği yurt dışı ve yurt içi çalışmalara ise tezin ilgili alt başlıkları altında değinilecektir.

2.2. Sosyal Temas ve Sosyal Medya Kullanımı

Önyargı, toplumda bir dış grupta bulunan insanlara yalnızca bu dış grubun üyesi oldukları için düşmanca, olumsuz tutuma sahip olmayı tanımlamakta birlikte önyargı daha çok tutumun duygusal ögesiyle ilgilidir. Önyargı içeriğinde dış grubun tüm üyelerine genellenen düşünceleri içeren kalıpyargılar ve grubun tüm üyelerine olumsuz ve zarar verici davranışlarda bulunmayı içeren ayrımcılığı da barındırır (Aronson, Wilson, Akert, 2012:751). Önyargının temelinde olumsuz tutum ve değerlendirmeler yatmaktadır. Önyargı dünyada farklı düzeylerde veya formlarda olsa da her toplumda var olan ve toplumun tüm bireylerini etkileyen, bazen olumlu olmakla birlikte genellikle olumsuz tutumlardır. Toplumdan topluma değişmekle birlikte, insanların kimliğine ait tüm özellikleri ayrıştırma aracı olarak kullanılıp farklılıklar önyargı ve ayrımcılığın hedef tahtasında yer alabilmektedir. İnsanların ırk, cinsiyet, din, etnik köken, cinsel yönelim, engel durumu, dış görünüşü gibi pek çok kimlik özelliğinin farklılığı üzerinden bir gruplar arası ayrıştırma yapılır. Farklılıklar üzerinden yapılan bu ayrıştırma ya da ötekileştirme insanlar arasında eşitsizliğe, adaletsizliğe yol açarak çatışmaların oluşumuna ve her tür şiddetin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla toplumda gruplararası önyargı ve ayrımcılığa çözüm aramanın birincil adımlarından biri de önyargı ve ayrımcılığın altında yatan olumsuz tutumların incelenmesi, hangi değişkenlerle ilişkili olduğunu saptanıp bu olumsuz tutumların azaltılmasında ve iyileştirilmesinde kullanılabilecek çözüm önerilerinin belirlenmesidir.

Heteroseksüellik dışı tüm cinsel yönelimlere karşı önyargılı ve olumsuz tutumlarla ötekileştirilen LGBT bireylere yönelik bu önyargının nasıl azaltılabileceğine ilişkin hipotezlerden biri de Allport'un 1950'lerde ortaya koyduğu sosyal temas hipotezidir. Sosyal temas hipotezine göre önyargının azaltılabilmesi için öncelikle toplumdaki çoğunluk ve azınlık grubun; iç grup ve dış grup üyelerinin ortak bir amaç için bir araya gelip eşit statülü kişilerin bulunduğu bir ortamda taraflar arasında sosyal temasın kurulması gerekmektedir (Pettigrew, 1998). Çoğunluk ve azınlık grubun bu teması aynı zamanda hukuki, sosyal, toplumsal, yerel geleneklerden kurumsal bir destek görerek toplumda insanlık değerleri açısından bir algı oluşturursa önyargının azaltılmasında etkili ve güçlü olacaktır (Aronson, Wilson, Akert, 2012:802). Yasal düzenlemeler, bilinçlendirme ve farkındalık arttırmaya yönelik aktiviteler gibi çalışmalar bu noktada önemlidir. Sosyal temas hipotezine

göre azınlık ve çoğunluk grupları arasındaki iletişim; gruplararası önyargıyı azaltmada olumlu bir etkiye sahiptir fakat önyargıyı azaltmada karşıt grupların sadece bir araya gelip temas kurması tek başına yeterli değildir, bazı koşulların oluşması gerekir. Öncelikle gruplar ortak bir amaç için bir araya gelip birbirlerine güvendikleri bir ortamda karşılıklı olarak bir bağlılık geliştirmeliler. Güç dengesinin korunduğu, eşit statüde kişilerin, resmi olmayan, samimi bir ortamda kişilerarası temas kurulmalıdır. Ayrıca birden fazla kişiyle kurulması gereken bu temas gruplararası eşitliği olumlayan sosyal eşitlik normlarına sahip olmalıdır (Wilder, 1984). Fakat sosyal temas hipoteziyle ilgili yapılan çalışmalar öne sürülen bu önermenin her zaman olumlu tutum değişiklikleriyle sonuçlanmadığını, hatta gerekli şartlar sağlanmadığında temasın; grupların birbirlerine karşı duydukları düşmanca tutumları arttırdığını da göstermiştir (Gürkaynak,2012). Tüm bu faktörler dikkate alınırken yukarıdaki koşulların sağlanmasına da dikkat edilirse ancak olumlu yönde bir tutum değişikliğinden söz edilebilir. Dolayısıyla sosyal temas gruplar arasındaki olumsuz tutumları, önyargı ve ayrımcılığı azaltmada kullanılırken gerekli koşullara dikkat edilerek özenli hareket edilmelidir. Önyargı ve olumsuz tutumların azaltılmasında oldukça etkili olduğu belirtilen sosyal temasın, taraflar arasındaki çatışmayı ve olumsuz tutumları arttıran bir konuma düşmemesi için doğru adımlar atılarak sosyal temasın her aşamasında özenli olunması oldukça önemlidir.

Sosyal temas hipotezi kişi ve gruplar arasındaki önyargıyı ve olumsuz tutumları azaltmada oldukça etkili ve güçlüdür. Sosyal temas sürecinde öncelikle olumsuz tutum geliştirilen gruplara karşı var olan bilgiler sorgulanarak değiştirilebilir, yeni bilgiler inşa edilebilir. Tutumlara olumlu etki edecek bu bilişsel sürecin yanında olumlu duyusal durumların varlığı da tutumların ve kalıpyargıların olumlu yönde değişimine katkı sağlayabilir. Kişi ve gruplar arasında kurulacak sosyal temasta özellikle empati kurmanın kişiler arasında olumlu duygusal bağlar geliştireceği, daha sonra kişinin bu sosyal temas aracılığıyla kendi grubunu ve grubuna aidiyetini sorgulayarak önyargı ve olumsuz tutumları değiştirebilecek bir değerlendirme yapacağı belirtilir (Gürkaynak, 2012).

Sosyal temas hipotezinin temeli olan çoğunluk ve azınlık grupları bir araya getirme, yüz yüze iletişimle sağlanırken günümüzde gelişen bilişimteknolojileri sayesinde ve internetin de gelişimiyle yeni medyada sosyal medya aracılığıyla etkileşim yüz yüze iletişimin bir alternatifi haline gelmiştir. 1960'larda ortaya çıkan

bilgisayar ve yapılan çalışmalar sonucu 1980'lerde ortaya çıkan internet, özellikleri ve imkânlarıyla günümüzün en önemli iletişim ağı haline gelmiştir. Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, Periscope gibi birçok sosyal medya uygulamaları aracılığıyla milyonlarca insan için anında ve eşzamanlı, yüz yüze iletişim, ortak paylaşım ve etkileşim alanı oluşmuştur. Dolayısıyla yeni medyanın sunduğu sosyal medya uygulamaları, farklı cinsel yönelimli bireylerin de görünürlüğünü arttırmakla beraber birbirleriyle sosyal medya hesapları üzerinden etkileşim kurmalarını sağlamıştır. Böylece sanal da olsa sosyal temas yeni medyada da varlık bulmuştur. Türkiye'deki KaosGL, Lambda İstanbul gibi derneklerle ilgili LGBTT aktivizmi bağlamında yapılan bir çalışmada (Yılmaz-Sert, 2014) Lambda İstanbul medya sorumlusu, verdiği röportajda yeni medyanın; LGBTT bireyler için önemli bir görünürlük kazandırdığını, önyargı ve ayrımcılıkla mücadeleye katkı sağladığını belirtir. İnsanlar Facebook gibi sosyal medya araçları sayesinde nefret cinayetlerini, örneğin üçüncü sayfa haberi olan bir trans cinayetini kısa sürede öğreniyor. Böylece sosyal medya araçları birçok sorunu kamuoyuna duyurmada alternatif bir platform işlevi görüyor (Yılmaz-Sert, 2014).

Günümüzde bilişim teknolojisinin gelişimiyle birlikte internet, istenilene anında ulaşma, hızlı ve eş zamanlı olarak büyük kitlelere ulaşılabilme imkânlarıyla günlük hayatın vazgeçilmezi haline gelmiştir. Akıllı telefonların çeşitli özellikleri ve içeriğindeki sosyal medya uygulamaları, insanların sadece yakın çevresiyle değil, dünyanın her yerinden insanlarla kolay etkileşim kurabilmesini sağlamıştır. 2004 yılından bu yana kullanıma sunulan Web 2.0 hizmeti aracılığıyla insanlar; aktif olarak, çift taraflı ve eş zamanlı etkileşim imkanı sağlayan Facebook, Twitter, Youtube, Periscope, Pinterest, Foursquare, Flickr, Wikipedia, Google, Yandex, Blog ve son zamanlarda kullanımı yaygınlaşan Instagram, Snapchat gibi sosyal medya uygulamaları aracılığıyla birbirleriyle kolaylıkla etkileşim kurabilmektedir. Dünyada sosyal medya kullanımına yönelik araştırmalar yapan bir kurum olan We Are Social tarafından yayınlanan Digital in 2017 Global Overview raporuna göre 238 ülkenin yer aldığı araştırma sonucuna göre dünya genelinde internet kullanımının yarısından fazlası cep telefonu ile sağlanmaktadır, Türkiye özelinde ise 48 milyon kişinin internet ve sosyal medya kullanıcısı olduğu; kullanıcıların internette ve sosyal medyada üçer saat vakit geçirdikleri belirtiliyor (We Are Social, 2017). Sosyal medya uygulamalarından hangilerinin en çok kullanıldığına bakıldığında sırasıyla

Youtube, Facebook, Instagram, Twitter, Whatsapp gibi uygulamaların yer aldığı görülür. İnternet ve sosyal medya kullanımına ilişkin ülke çapında da Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımıyla ilgili 2016 ve 2017 yılında yaptığı istatistiksel araştırmalara bakıldığında da internet ve sosyal medya kullanımının her yıl arttığı ve yoğun olarak kullanıldığı görülür. Türkiye'deki her on hanenin sekizi internet erişimine sahip, evlerin %80.4'ü internet erişimiyle 2004 yılından bu yana internet kullanımı sürekli olarak artmakta ve son 2017 yılında internet kullanımı, kadınlarda; %58.7, erkeklerde; %75.1 ile toplamda %66.8'dir (TÜİK, 2017). 16-74 yaş arası kullanıcıların internet kullanım amaçlarının saptandığı çalışmada ise ilk sırayı sosyal medya kullanımı almaktadır. 2017 yılının mayıs-haziran-temmuz ayı olmak üzere üç ayda internet kullanan bireylerin %83.7'si sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken %68.2 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, %69.6 ile sağlıkla ilgili bilgi arama takip etmektedir. İnternet kullanan bireylerden interneti hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanan bireylerin oluşturduğu düzenli internet kullanıcı oranı 2016 yılının ilk üç ayında %94.9'dur (TÜİK, 2016). 2016 TÜİK verilerinde yaş grupları açısından kullanım oranlarına bakıldığında gençlerin internet kullanım oranlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu görülür. 65-74 arası %8, 55-64 yaş arası %21, 45-54 yaş arası %41.3, 35-44 yaş arası %65.4, 25-43 yaş arası %78.8, 16-24 yaş arası %84.3'tür. Eğitim durumu açısından da eğitim düzeyi arttıkça internet kullanımının arttığı görülür. Bir okul bitirmeyen kullanıcılar %7.4, ilkokul mezunu kullanıcılar %34.2, ortaokul ve dengi kullanıcılar 75.8, lise ve dengi 86.4, yükseköğrenim mezunu kullanıcıların oranı % 95.6'dır (TÜİK, 2016). Her ne kadar internet üzerinden etkileşim kurmak fiziki bir ortamda kurulan yüz yüze iletişim niteliğini taşımayıp sanal bir gerçeklik barındırsa da özellikle gençlerde olmak üzere çoğu yaş grubu içingünlük hayatın yaygın ve önemli bir parçası haline gelmiştir. Sosyal medya günümüzde kişilerarası ve kitlelerarası bir iletişimi aracı, bilgi aktarım aracı olmaktan ziyade bilgi üretimi, paylaşımı gibi birçok faaliyetle bir amaç haline gelmiştir. Medya artık sadece tek yönlü bir etkileşim yapısına değil çift yönlü bir etkileşim yapısına sahiptir. Kolay erişimi, hızı ve yaygınlığı dolayısıyla devlet kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin, şirketlerin, reklam ve pazarlamanın gözde merkezidir. Yeni Medyanın bu güçlü ekonomik işlevinin yanında gruplararası ve kişilerarası iletişimde de güçlü etki kazanarak

insanların, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal süreçlerinde değişime etkisi kaçınılmazdır.

Günümüzde araçtan ziyade amaç olarak ön plana çıkan sosyal medya çok yönlü bir işleve sahiptir. Kullanıcılarına toplumsallaşma olanağı sunması, motivasyon, tartışma, eğitim, kültürel gelişme, eğlence ortamı gibi özellikleriyle birlikte bilgi kaynağı, bilgilendirme aracı olarak kullanılan sosyal medya; iletişim kavramıyla özdeşleşmiş durumdadır (Gündüz ve Pembecioğlu, 2013a). Sosyal medyanın getirdiği etkileşim olanakları olumlu yönlerini oluştururken yanlış bilgilerin yayılımı, gizli bilgilere erişim kolaylığı gibi güvenlik tehdidi oluşturabilecek olumsuz yönlerini de beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla sosyal medyanın sunduğu bu etkileşim ortamı değerlendirilirken bu etkileşim ortamının etkileri olumlu ve olumsuz yönleriyle birlikte ele alınmalıdır. Çünkü sosyal medyanı gündemini kendisinin belirleyebilmesi gibi kendine özgü kuralları, çift yönlü etkileşim özelliklerinin yanında bilinç kazandırma, olayları, durum ve olguları farklı boyutlarıyla görebilmeyi sağlayan, bir anlamda tutum ve davranışları belirlemeyi amaçlayan bir yapısı da bulunmaktadır (Gündüz ve Pembecioğlu, 2013a). Dolayısıyla günümüzde sosyal medya aracılığıyla kamusal alanda görünürlüğü artan LGBT bireylere yönelik tutum ve davranışlar üzerinde sosyal medya üzerinden etkileşimin etkisinin olup olmadığı, varsa bu etkinin olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğu önemlidir. Medya; yığınları etkileyebilme gücüyle birlikte, toplum yapısının belirlenmesinde etkin, toplumda kutuplaşma ve ayrışmalara zemin hazırlayabildiği kadar birleşmeleri ve uzlaşmaları da sağlayabilen etkin ve güçlü bir araç olarak tanımlanır (Gündüz ve Pembecioğlu, 2013b). Toplumdaki önyargı ve olumsuz tutumlar söz konusu olduğunda sosyal medyanın etkisinin ayrıştırıcı mı yoksa uzlaştırıcı mı olduğu, tutumlar üzerinde olumlu mu yoksa olumsuz bir etkiye mi sahip olduğu sosyal temas kuramı bağlamında dikkate alınması gereken etkileşimin güncel bir boyutunu oluşturur. Sosyal temas kuramı her ne kadar yüz yüze iletişim temelli bir etkileşimden bahsetse de günümüzde sosyal medya aracılığıyla iletişimin; temasın güncel bir alt boyutunu oluşturduğu düşünülebilir. Sosyal medya gibi bir sanal ortamda sürdürülen iletişim kişilerarası iletişimde yüz yüze iletişim sürecinin yerini alan değil yeni teknolojiyle sürekli olarak güncellenen, kişilerarası iletişimin yeni bir formu olarak değerlendirilmelidir (Kaya, 2013).

Mektup, posta, gazete, radyo, televizyon gibi klasik kitle iletişim araçlarına göre internet sayesinde etkileşimli iletişim olanağı sunan sosyal medya uygulamaları yeni bilgilerin oluşumu, aktarımı, anında ve hızlı yayılımı, sürekliliği, aynı anda dünyanın birçok yerinden milyonlarca insana ulaşabilirliğiyle en işlevsel etkileşim araçlarından biridir. Sosyal medya uygulamalarının özellikleri dolayısıyla toplumda sadece çoğunluk grupların değil görmezden gelinen, ötekileştirilen çeşitli azınlık grupların görünürlüğünü de arttırmıştır. Dolayısıyla sosyal temas hipotezi bağlamında yaklaşılacak olursa insanların dış grup üyeleriyle teması farklı şartlar altında da olsa sosyal medya üzerinden de sağlanabilmektedir. Böylece sosyal medya üzerinden etkileşim, insanların dış grup üyelerine ilişkin tutumlarında bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak kurulan etkileşimin niteliğine göre olumlu veya olumsuz bir etkileme olanağına sahiptir. Ayrıca gerçek hayatta insanlarla yüz yüze iletişim kurma zorluğu yaşayanlar Facebook sosyal medya uygulamaları aracılığıyla daha rahat ilişki kurarlar ve bu etkileşim tutumları etkileyebileceği gibi insanların gerçek hayattaki toplumsal ilişki biçimleri (demokratik, otoriter vb.) sanal ortamdaki tutumları üzerinde de etkilidir (Okur ve Özkul, 2015). Bu durumda sosyal medyada kurulacak etkileşimlerin tutumları etkileyebileceği gibi bireylerin toplumsal ilişki biçimlerinin de sosyal medya etkileşiminde tutumlar üzerinde etkili olabileceğine dikkat edilmelidir. Yeni medyanın sosyal medya kullanıcılarına böylesine hızlı, sürekli ve her yerde kolaylıkla ulaşabilmesi modern hayatın hızlı yaşamına getirdiği kolaylıklarla birlikte insanların bilişsel ve sosyal süreçlerini etkileyebilmesi önemli bir etkidir. Sosyal medyanın gücü; mesajları kullanıcılarına kolaylıkla iletebilmesinin yanında insanların dünya görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını etkilemekle birlikte belirli bir yönde değiştirebilmesinden gelmektedir (Karakoç ve Taydaş, 2013).

Homoseksüellerle sosyal temasın ve birtakım değişkenlerle ilişkisinin incelendiği yurt dışında yapılmış çalışmalarda cinsiyet rollerinin, sosyal değerlerin, homoseksüellerin nasıl algılandıklarının ve homoseksüellerle nasıl bir iletişim kurulduğunun, otoriterliğin homoseksüel bireylere yönelik tutumlar üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Yapılan bir çalışmada (Krulwicz ve Nach, 1980) cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarla homoseksüel bireylere yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen kişilere göre cinsiyet rollerine ilişkin daha özgür inançlara sahip bireyler homoseksüelliği daha

fazla onaylar. Homoseksüeller geleneksel cinsiyet rollerine sahip bireyler tarafından ahlaksız olarak algılanmaktadır. Çalışma, homoseksüellerin farklı algılandıkları için sevilmediklerini, hoş karşılanmadıklarını belirtir. Böylece dış grup üyelerine yönelik tutumlarda kişilerin nasıl algılandıklarının belirleyiciliğine dikkat çekilir. Yapılan diğer bir çalışmada (Haddocak, Zanna ve Esses, 1993) homoseksüellere yönelik tutumlar kalıpyargılarla, sembolik değerlerle, homoseksüellere yönelik duygularla, homoseksüellerle kurulan geçmiş deneyimlerle ve otoriterlikle pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Homoseksüellerin farklı algılanmaları, sembolik inanç ve tutumlarla, yüksek otoriterlikle ilişkilidir ve yüksek otoriterliğe sahip kişilerin homoseksüellerle daha az iletişim kurdukları görülür. Çalışmada yine homoseksüellerin farklı algılanmalarına dikkat çekilmekle birlikte homoseksüellerle kurulan iletişimin azlığı ve otoriterliğin tutumlarla ilişkisi vurgulanır. Yurt dışında yapılmış çalışmalarda genel olarak LGBT bireylere yönelik olumlu tutumların sosyal temasla güçlü bir ilişkiye sahip olduğu bulgusu yer alır. Homoseksüellerle herhangi bir iletişime geçmemiş bireylere göre iletişimde bulunmuş bireylerin eşcinsellere yönelik tutumları daha olumludur. Ayrıca kişinin homoseksüellerle yakın bir ilişkisi varsa homoseksüellere yönelik tutumları daha olumludur (Herek, 1997). Birden fazla homoseksüel bireyle temas kurmak, yüzeysel temasa göre samimi ve doğrudan temas kurmak, kişinin homoseksüelliğini dolaylı değil de doğrudan ifade etmesi, tutumları daha olumlu etkiler (Herek ve Capitanio, 1996).

Sosyal hizmet çalışanlarıyla yapılan bir çalışmada homofobi ve heteroseksizm, gey ve lezbiyenlerle kurulan sosyal temas düzeyiyle negatif ilişkilidir. Gey ve lezbiyenlerle kurulan iletişimin miktarı tutumları olumlu etkiler. Çalışmanın sonuçları Allport'un homoseksüellerle kurulan iletişimin önyargılı tutumları azaltacağı hipotezini ve Marmor'un gey ve lezbiyenlerle etkileşime geçmenin hoşgörüsüzlüğü ve olumsuz kalıpyargıları azaltacağı hipotezini destekler (Berkman ve Zinberg, 1997). Norveç'te genç yetişkinler üzerine yapılan bir çalışmada (Anderssen, 2002) katılımcıların gey ve lezbiyenlerle olumlu, iyi bir tanışıklığının olması ve onlarla iletişime geçmeleri homoseksüellere yönelik tutumları kadınlarda ve erkeklerde oldukça olumlu etkiler. Toplumsal cinsiyet rolleri ve farklı homoseksüellerle kişisel temasın incelendiği bir başka çalışmada (Cullen, Wright ve Alessandri, 2002) cinsiyet rollerinin homofobiyle ilişkisinde anlamlı bir farklılaşma bulunmasa da sosyal temas değişkeni homofobiyi yordamaktadır. Aile üyelerinden,

yakın çevresinden ya da LGBT bireylerin yer aldığı gruplar aracılığıyla LGBT bireylerle tanışıklığının olup olmadığının sorularak belirlendiği sosyal temasla eşcinsellere yönelik tutumların incelendiği çalışmada (Baunach, Burgess ve Muse, 2010) gey ve lezbiyenlerle kurulan iletişim gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumları azaltmaktadır. Hata bu iletişim erkeklerin önyargılarına göre kadınların önyargılarında daha güçlü bir etki oluşturur. Yaş, eğitim, etnik kimlikle ilgili tutumları, dini üyelik, politik parti üyeliği gibi demografik ve sosyal değişkenlerin homofobi puanlarını yordayıcılığına bakılan bir başka çalışmada (Walch ve diğerleri, 2010) homoseksüel bireylerle kurulan kişiler arası temasın homofobi puanlarını yordadığı saptanmıştır. Homoseksüellere yönelik kalıpyargıların medya kullanımı, sosyal temasla ilişkisine bakılan ve Amsterdam'da Hollandalı 12-15 yaş arası öğrencilerle yapılan bir çalışmada (Collier, Boss ve Standford, 2012) ergenlerin okul dışında gey ve lezbiyenlerle iletişime geçmeleri olumlu tutumlarıyla pozitif ilişkilidir ve bu da gruplararası iletişime geçmenin olumsuz tutumları olumlu yönde yordadığı hipotezini destekler. Eşcinsellerle iletişim deneyimi eşcinsellerin ailelerine yönelik tutumları doğrudan yordamasa da gey ve lezbiyenlere yönelik tutumlarda ve homonegatiflikte yordayıcıdır (Costa, Pereira ve Leal, 2015). LGBT topluluklarıyla sosyal temas; LGBT'yi onaylama ve her durumda LGBT'lere saygı duyma arasında yüksek ilişkinin saptandığı bir çalışmada (Lennon-Dearing ve Delavega, 2016) potilik ilişki/yakınlık ve dini ilişki/yakınlığın LGBT'yi onaylama ve LGBT'ye saygıda önemli bir yordayıcı olduğu bulunur. Diğer bir çalışmada da (Horne, Maroney, Zagryazhskaya ve Koven, 2017) katılımcıların gey, lezbiyen veya biseksüel arkadaşı ya da tanıdığına olması onlara yönelik nefret içerikli tutumlarını negatif yönde yordamaktadır. Gey, lezbiyen ve biseksüellerle tanışıklık onlara yönelik olumlu tutumlarla pozitif yönlü ilişkilidir.

Çin'de üniversite öğrencileriyle yapılan ve medya kullanımının (gazete, dergi, tv, radyo programları, kitap) dâhil edildiği bir çalışmada (Tu ve Lee, 2014) katılımcılar medyayı sıklıkla homoseksüeller hakkında bilgi alma amaçlı kullanmakta, bunu internet (haber, video siteleri, çevrimiçi forumlar, mesaj, sosyal ağ siteleri, bloglar) ve kişilerarası tartışma sıklığı (aile, öğretmen, heteroseksüel veya homoseksüel arkadaşlarla) takip eder. Homoseksüellerle bizzat/yüzyüze iletişim kurduklarında ise bilgi edinmenin en az yer aldığı belirtilir. Bilgi edinme amaçlı kullanma sıklığı ve bizzat iletişim kurmak homoseksüellere yönelik kalıpyargılarla

pozitif ilişkilidir, medya kullanımı ise homoseksüellere yönelik kalıpyargıların negatif yordayıcısıdır. Eşcinsellerle sosyal temas kurmak homoseksüellere yönelik kalıpyargıların negatif yönde yordayıcısıdır (Tu ve Lee, 2014). Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya hesapları üzerinden iletişime geçmenin LGBT bireylere yönelik tutumlarla ilişkisinin incelendiği çalışmalar da vardır. Hefner, Galaviz, Morse, Firchau, Rachel-Jean, Basile, Todd, Naude ve Nitskowski-Bautista'nın (2015)yaptığı bir çalışmada SurveyMonkey.com internet sitesi aracılığıyla üniversite öğrencilerinden veriler toplanır. Katılımcılara televizyon kullanımını, Facebook'u nasıl tanımladıklarını, neler hissettiklerini ifade eden bazı maddeler verilir: "Facebook günlük aktivitelerimin bir parçasıdır", "Facebook'u kullanmadığımda kendimi dünyadan habersiz hissediyorum" gibi. Geylemlerle ilgili TV programlarını ne sıklıkla izledikleri, Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya hesaplarında eşcinsellerle ilgili görsellerle ne sıklıkla karşılaştıkları, bundan hoşlanıp hoşlanmadıkları gibi birtakım sorulara alınan yanıtlarla homoseksüellere yönelik tutumların ilişkisine bakılır. Öncelikle sosyal medyadaki gey haklarını savunan paylaşımlar katılımcılar üzerinde gey karşıtı paylaşımlardan daha güçlü etkiye sahiptir. Geylemlere ilişkin içerikleri olan paylaşımlar geylemlere yönelik olumlu tutumlarla pozitif ilişkilidir (Hefner ve diğerleri, 2015). Diğer bir çalışmada (Nguyen, Kimura ve Morigana, 2016)Vietnam'daki üniversite öğrencilerinin homoseksüelliğe ilişkin tutumlarıyla geleneksel maskülenlik ideolojileri, katılımcıların homoseksüellik bilgisi ve homoseksüellerle iletişimi arasındaki ilişki incelenir. Katılımcılardan homoseksüellerin yer aldığı TV programlarını izleyip izlemedikleri, homoseksüellerle iletişim kurmayı tercih edip etmedikleri, sosyal medyada homoseksüellerle iletişim kurup kurmadıkları konusunda bilgiler alınır. Çalışmanın sonuçlarına göre geleneksel maskülen ideolojiye sahip katılımcılar homoseksüellik hakkında az bilgiye sahip, sosyal medya aracılığıyla homoseksüellerle daha az iletişim kurmakta ve homonegatif tutumlara sahiptir. Cinsiyet ve geleneksel maskülenlik ideolojisi, medya aracılığıyla iletişim, kişilerarası yüz yüze iletişim homonegatifliğin yordayıcısıdır. Erkek katılımcıların homoseksüellerle medya aracılığıyla iletişim kurması homonegatiflikle negatif ilişkili, kadın ve erkek katılımcıların hoşgörülü tutumlarıyla pozitif ilişkilidir (Nguyen, Kimura ve Morinaga, 2016). Homofobinin inançlar, sosyal ve politik değerler, sosyal temasla ilişkisinin incelendiği bir çalışmada (Mestvirishvili ve diğerleri, 2016) erkek cinsiyeti, eğitim düzeyinin düşüklüğü, sosyal eşitsizliği onaylama, hoşgörülü

olmayan tutumlar; homofobinin yordayıcısıdır, eşcinsellerle kişisel teması olan katılımcıların hoşgörölü tutumları düşükse daha homofobik olma eğilimindedirler. Yaş, eğitim, etnik kimlikle ilgili tutumları, dini üyelik, politik parti üyeliği gibi demografik ve sosyal değişkenlerin homofobi puanlarını yordayıcılığına bakılan bir başka çalışmada (Walch, Orlosky, Kimberly, Sinkkanen ve Stevens, 2010) homoseksüel bireylerle kurulan kişiler arası temasın homofobi puanlarını yordadığı saptanmıştır.

LGBT bireylerle sosyal ilişki kurma üzerine yurt içinde yapılmış ilk çalışmalarda homoseksüellerle iletişime geçmiş bireylerin homoseksüelliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilir (Sakallı ve Uğurlu, 2001). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada daha önce homoseksüel bireylerle iletişime geçmiş katılımcıların homoseksüellerle hiçbir iletişimde bulunmamış katılımcılara göre homoseksüelliğe yönelik tutumları daha olumludur. Ayrıca daha önce homoseksüellerle iletişime geçmiş katılımcılar homoseksüelliğin nedenlerini kişisel tercihe ve yaşam tarzına dayandırma eğilimindedirler (Çırakoğlu, 2006). LGBT bireylerle tanışıklık düzeyinin tutumlar üzerinde etkisini araştıran bir başka çalışmada (Güney ve Kargı, 2004) yakınlık derecesinin tutumları olumlu veya olumsuz etkilemede belirleyici olduğu görülür. Eşcinsel bir bireyle yakınlık derecesinin kardeşlik ya da arkadaşlık ilişkisi bağlamında olması önemlidir. Eğer eşcinsel yakını aileden biriye tutumları olumsuz etkilemektedir. Üniversite öğrencilerinin eşcinselliğe, biseksüelliğe ve transseksüelliğe ilişkin tanımlamalarının homofobi düzeyi ve LGBT bireylerle tanışıklık düzeyiyle ilişkisinin araştırıldığı bir tez çalışmasında (Şah, 2009) düşük tanışıklık düzeyinin LGBT bireylere ilişkin daha olumsuz tanımlamalarla ilişkili olduğu tespit edilir. Üniversite öğrencilerinin homoseksüelliğe ilişkin önyargılı tutumları ile içsel-dışsal kontrol odağı, cinsiyet farkı ve sosyal temas arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada (Uğurlu, 2013) homoseksüel arkadaşı olan katılımcıların homoseksüellere yönelik tutumları daha olumludur. Katılımcıların homoseksüel bireylerle iletişim kurması onlara yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini kolaylaştırmaktadır. Sosyal temasın eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkisinin incelendiği son çalışmada da (Sakallı, Uğurlu ve Eryılmaz, 2016) gey ve lezbiyenlerle sosyal teması olmayan katılımcıların gey ve lezbiyenlere yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu saptanmıştır.

2.3. Otoriterlik ve Sosyal Baskınlık Yönelimi

Altemeyer'in 1980'lerde yaptığı çalışmalar sonucu ortaya koyduğu sağ kanat otoriterlik teorisine göre otoriterlik; otoriter uysallık, otoriter saldırganlık ve geleneksellik olmak üzere üç temel bileşenden oluşur. Otoriterliğin otoriter uysallık boyutu, toplumda otorite olarak algılanan yetkeye karşı yüksek bir itaat düzeyini ve bu yüksek itaatin toplumda meşru algılanmasını içerir. Otoriterliğin otoriter saldırganlık boyutu, toplumda otoritenin onayladığı genel saldırganlığı; geleneksellik boyutu ise otoritenin onayladığı ve toplum tarafından kabul edilen bir sosyal düzene uyma eğilimini ifade eder (Altemeyer ve Hunsberger, 1992). Otoriterliğin geleneksellik boyutu özellikle toplumun onayladığı şeylerin kökeninde bulunan normlarla güçlü bir ilişkiye sahiptir (Gareth, 2012:87). Altemeyer'in (2002) tutumlarla ilgili yapılan bir çalışmada özellikle dış grup ve azınlıklara yönelik tutumlar, nazizim, anti-semitizmin, etnik merkezîyetçilik politik ve ekonomik muhafazakârlıkla güçlü bir ilişkiye sahiptir. Sağ kanat otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimi tutumların özellikle sosyal boyutunu açıklamada iki önemli faktördür. Teorilerin odaklandığı temel nokta da ideolojik tutumların sağ kanat otoriterlik ve sosyal baskınlık boyutlarının özellikleri ve bunların; insanların sosyal hayatlarını, dış gruplara yönelik davranışlarını nasıl ve neden etkilediğini açıklamaya yöneliktir (Duckitt, 2015). Otoriterlik ve önyargı arasındaki ilişkinin incelendiği bir metaanaliz çalışmasında (Crawford, Inbar, Brant ve Mallinas, 2016) sağ kanat otoriterlik; geleneksel, ahlaki değerlere ve inançlara karşı bir tehdit olarak algılanan gruplara karşı önyargılı tutumların güçlü bir yordayıcısıdır. Özellikle Kuzey Amerika'da Zenciler, Feministler, Aborjinler, Çinliler, Pakistanlılar, Araplar, Yahudiler gibi farklı etnik kimliklere, öğretilere, ırka sahip kişilere karşı önyargının otoriterlik ile güçlü ilişkisine dikkat çekerek ırkı, inancı, rengi, cinsel yönelimi ne olursa olsun kendilerinden farklı olan tüm gruplara karşı tutumların; insanlardaki otoriterliğe, hoşgörüsüzlüğe işaret ettiğini belirtir (Altemeyer ve Hunsberger, 1992).

Pratto ve arkadaşları (1994) tarafından etnik, ırkçı, dini, cinsiyetçi birçok gruplararası çatışmada grup temelli önyargı ve baskıda etkili bir değişken olarak sosyal baskınlık yönelimi tezi ortaya konulur. Sosyal baskınlık yönelimi teorisi, grup içi baskınlık ve diğer gruplara karşı üstünlük isteğinin belirlenmesinde önemli bir faktördür. Sosyal baskınlık yöneliminin gruplararası ilişkilerde insanların ast-üst ilişkisine göre düzenlenen hiyerarşiye karşı eşitlik taraftarı olup olmadığını yansıtan

genel bir tutum yönelimi olduğu düşünülür. Sosyal baskınlık yönelimi teorisine göre sosyal baskınlık yönelimi yüksek olan insanlar ast-üst ilişkisinin esas kılındığı hiyerarşisi arttırılmış ideoloji ve politikaları onaylama eğilimindeyken sosyal baskınlık yönelimi düşük olan insanlar hiyerarşiyi destekleyici yöneleri azaltılmış ideoloji ve politikaları onaylama eğilimindedir (Pratto ve diğerleri, 1994). Dolayısıyla sosyal baskınlık yönelimi insanların grup ilişkilerine yönelik birçok ideoloji ve politikaları onaylama ya da reddetmesinde yordayıcı, bireysel bir değişkendir (Sidanius, Sheehy-Skeffington, Hengel, Stewart, Kteily, Hratto ve Foels, 2015). Sosyal baskınlık yönelimi teorisinde toplumların, bir grubun diğer bir grup üzerinde baskı oluşturan ideolojiler üzerinde fikir birliği oluşturarak grup çatışmasını küçümsedikleri, aynı zamanda bu ideolojilerin oluşturulan ya da sürdürülen eşitsizliği onaylayan araçlar olduğu varsayılır. Bu ideolojiler toplum içinde belirgin gerçekler olarak görünür ve hiyerarşik, onaylanmış mitlerdir (Sidanius ve diğerleri, 2015). Mitler toplum tarafından algılanan ideolojilerin hangisinin doğru hangisinin yanlış olduğu bilgisini verir. Sosyal baskınlık teorisi ideolojilerin gerçek, yanlış, ahlaki ya da sorumluluk olup olmadığını belirlemez, sadece ideolojiler üzerine etki eden sosyal ve psikolojik süreçleri tanımlar. Grup temelli eşitsizliğin normalleştirilmesini onaylayan mitler, baskının güçlenmesine katkıda bulunur (Akrami ve Ekehamar, 2006)

Pratto ve arkadaşlarının (1994) yaptığı bir çalışmada sosyal baskınlık yöneliminin toplumsal cinsiyet rolleri, mitlerin onaylanması (etnik önyargı, milliyetçilik, kültürel seçkincilik, cinsiyetçilik, politik-ekonomik ayrımcılık, egemen olan sorumludur, meritokrasi), sosyal-politik tutumlar, sosyal refah-insan hakları-çevre politikaları-askeri politika-cezai politikalar), ayırt edici geçerlilik (kişilerarası baskınlık-otoriterlik-ayrımcılık-standart kişilik değişkenleri-empati-fedakarlık-birlik-hoşgörü) değişkenleriyle ilişkisi incelenir. Çalışmanın sonucuna göre öncelikle sosyal baskınlık yönelimi kadınlara göre erkeklerde daha yüksektir. Sosyal baskınlık yönelimi yüksek bireyler hiyerarşiyi arttırıcı profesyonel rollerde, sosyal baskınlık yönelimi düşük bireyler hiyerarşiyi azaltıcı profesyonel rollerdedir. Sosyal baskınlık yönelimi geniş bir toplumunu inançlarıyla, meritokrasi, ırkçılık gibi grup temelli hiyerarşiyi destekleyen, savaş, insan hakları, sosyal programlar gibi yeni politikaları içeren gruplararası ilişkiler boyutu olan politik ideolojilerle ilişkilidir. Sosyal baskınlık yönelimi kişilerarası baskınlık, muhafazakârlık ve otoriterlikten fark

edilebilir. Sosyal baskınlık yönelimi empati, hoşgörü, birlik ve fedakarlıkla negatif ilişkilidir.

Yurt dışında yapılmış çalışmalarda LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumların yüksek ilişkili olduğu saptanan değişkenler otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimidir. Yüksek otoriterlik homoseksüelliğe yönelik olumsuz tutumlarla pozitif yönde ilişkilidir. Homoseksüellerle var olan geçmiş deneyimler özellikle yüksek otoriterliğin varlığında homoseksüellere yönelik olumsuz tutumlar için güçlü bir yordayıcıdır. Ayrıca homoseksüellere yönelik tutumlar, sembolik değerler ve farklılık olarak algılanan değerlerle de ilişkilidir (Haddock, Zanna ve Esses, 1993) Yüksek otoriterliğe sahip katılımcılar savunmacı, önyargılı, dindar, uyumsuz ve hileli olarak yargılanırken yüksek sosyal baskınlığa sahip katılımcılar; önyargılı, uyumsuz, baskın, karşıt ve uzlaşmacı, merhametli ya da ılımlı olmayan kişiler olarak yargılanır (Lippa ve Arad, 1999). Otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimi, homoseksüelliğe yönelik olumsuz tutumlarla güçlü bir ilişkiye sahiptir. Otoriterlik geylere yönelik olumsuz tutumlarla “toplumsal cinsiyet rolleri kurallarına uymayan” yargısıyla ilişkiyken, sosyal baskınlık yönelimi özellikle erkeklerde toplumsal cinsiyet rollerinde eşitsizliği onaylayan inançlarla ilişkilidir (Lippa ve Arad, 1999).

Otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin Afro-Amerikalılara ve homoseksüellere yönelik önyargılı tutumlarla ilişkisini inceleyen bir çalışmada da (Whitley, 1999) değişkenler arasında yüksek ilişki saptanır. Önyargının “duygusal yanıtlar”, “kalıpyargılar” ve “eşitliği arttırmaya yönelik tutumlar” olmak üzere üç formu vardır. Sosyal baskınlık yönelimi hem Afro-Amerikalılara hem homoseksüellere yönelik önyargının üç formuyla ilişkiyken, otoriterlik “kalıpyargılar”, “duygusal yanıtlar” formuyla ilişkilidir. Homoseksüelliğe yönelik tutumların sağ kanat otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, politik-ekonomik muhafazakârlık ve dogmatizm olmak üzere dört ayrı değişkenle ilişkisinin incelendiği bir metaanaliz çalışmasında (Whitley ve Lee, 2000) en güçlü ilişkinin otoriterlikle arasında olduğu saptanır. Otoriterlikle birlikte sosyal baskınlık yönelimi de homoseksüelliğe yönelik tutumları yordamada birincil değişkendir. Üniversite öğrencilerinin oluşturduğu örnekleme kadınlara göre erkeklerde otoriterlik ile gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumlar arasındaki ilişki daha yüksektir. Diğer bir çalışmada (Sibley, Robertson ve Wilson, 2006) otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin ırkçılık, cinsiyetçilik, homoseksüellere yönelik önyargı ve dini, etnik

grup içi özdeşleşme değişkenleriyle ilişkisi incelenir. Çalışmanın sonucuna göre sosyal baskınlık yönelimi ırkçılığa ilişkin tutumlarla pozitif ilişkilidir. Geylere ve lezbiyenlere yönelik önyargılı tutumlar otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimiyle ilişkilidir. Sosyal baskınlık yönelimi ve otoriterlik, grup içi etnik özdeşleşme ile zayıf ilişkilidir. Otoriterlik dini özdeşleşme ile pozitif ilişkiliyken sosyal baskınlık yönelimi grup içi dini özdeşleşme ile negatif ilişkilidir.

Homoseksüelliğe yönelik önyargı ile otoriterlik, muhafazakâr dindarlık, genel dindarlık arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada (Stefuark, Taylor ve Mehta, 2010) otoriterlik ile önyargı arasında pozitif yönlü yüksek ilişki saptanır. Önyargının “kınama-hoşgörü”, “ahlak-sosyal normlar”, “kalıpyargılar” ve “sosyal temastan kaçınma” (homoseksüellerle iletişimden kaçınma) olarak belirtilen dört alt boyutuyla otoriterlik arasındaki ilişkiye bakıldığında erkeklerde otoriterlik, önyargının kınama-hoşgörü alt boyutuyla yüksek ilişkilidir. Kadınlarda genel dindarlık önyargının “kınama-hoşgörü” ve “iletişimden kaçınma” alt boyutuyla pozitif ilişkilidir. Muhafazakâr dindarlık ve genel dindarlık ile önyargı arasında otoriterlik aracı roldedir. Özellikle otoriterlik homoseksüelliğe yönelik önyargının güçlü bir yordayıcısıdır. Sosyal psikolojik yapılar devamlılık, genel sosyal sınıflaşmayı destekleme ve özellikle cinsel yönelimle ilgili önyargılı tutumlarla ilişkilidir. Heteroseksizmin düşmanca heteroseksizm, itici heteroseksizm, ataerkil heteroseksizm, amnestik heteroseksizm, olumlu kalıpyargılı heteroseksizm boyutları ile sosyal baskınlık yönelimi, otoriterlik, kültürel uyumsuzluk değişkenleriyle anlamlı bir ilişkiye sahiptir (Seelman ve Walls, 2010).

Spor ve beden eğitim öğrencilerinin ve başka bölümlerden öğrencilerin örnekleme oluşturduğu bir çalışmada kimlik ve kimlik özellikleri, otoriter saldırganlık, sosyal baskınlık yöneliminin gey ve lezbiyenlere yönelik tutumlarla ilişkisi incelenir (O'Brien, Shovelton ve Latner, 2013). Çalışmanın sonucuna göre spor ve beden eğitimi öğrencilerinin gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumları diğer öğrencilerden daha yüksektir. Erkek katılımcıların geylere yönelik olumsuz tutumları kadın katılımcılardan yüksektir. Erkek katılımcılardan gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumlar otoriter saldırganlıkla pozitif ilişkilidir. Erkeklerde atletik benlik algısının yapısına, özelliklerine ilişkin fiziksel kimlik ve vücudu güçlü algılama geylere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkilidir. Spor ve beden eğitimi öğrencilerinin diğer öğrencilere göre gey ve lezbiyen karşıtı yüksek önyargıya sahip

olması muhafazakâr ideolojik özelliklerdeki farklılıklarla birlikte fiziksel kimliğin, maskülen ideallerin temelinde yatan atletik özelliklerin varlığıyla açıklanır (O'Brien, Shovelton ve Latner, 2013). Yapılan son çalışmalarda da gey ve lezbiyenlere yönelik önyargının güçlü bir yordayıcısı olarak otoriterlik değişkeni belirtilmektedir. Otoriterlik geleneksel, ahlaki değerlere ve inançlara karşı bir tehdit olarak algılanan gruplara yönelik olumsuz tutumların güçlü bir yordayıcısıdır (Crawford ve diğerleri, 2016).

LGBT bireylere yönelik önyargının otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimiyle ilişkisini inceleyen yurt içi tek çalışma Göregenli ve Erel'in (2005) yaptığı çalışmadır. Çalışmada sosyal üstünlük yönelimi arttıkça LGBT bireylere yönelik olumsuz tutumların arttığı, otoriterliğin homofobiyi yordayan en önemli değişken olduğu belirtilir (Göregenli ve Erel'den aktaran Sakallı ve Uğurlu, 2006).

2.4. İlişkisel Benlik

Benlik kurgusu insanların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal süreçlerinde; tutumları, değer yargıları, dünyaya bakış açıları, davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Benlik kurgusu çalışmalarında bireysel, sosyal, kültürel etkilere göre farklılaşan bireyci ve toplulukçu benlik yapısı ortaya konmuştur. Benlik kurgusunun bireyci boyutu, bireyin kişisel özelliklerini ele alırken toplulukçuluk boyutu, bireyin toplum kültürü ve grup temelli oluşumlarla ilişkisini ele alır. Özellikle benliğin toplulukçuluk boyutunun kültürün birçok özelliğini tanımlamada yetersizliği sonucunda yeni çalışmalar yapılarak benlik kurgusunda bireycilik ve toplulukçulukla birlikte ilişkisel benlik kavramı ortaya konmuştur (Cross, Bacon ve Moris, 2000). İlişkisel benlik kavramı ise bireyi özellikle yakın ilişkileri bağlamında ele alması açısından oldukça önemlidir. İlişkisel benlik boyutu bireyin aile bireyleriyle, arkadaşları ve kendine yakın hissettiği kişilerle olan ilişkisini ele alarak benliği açıklar. Bireyin kendisi için önemli olan kişilerle kendisini ne derece özdeşleştirdiğinden hareketle ilişkisel benliği değerlendirir (Cross, Bacon ve Moris, 2000). Benliğimizin yapısı, dünyayı, başkalarını ve kendimizi nasıl görüp algıladığımızı belirler, varoluşumuzun temelini oluşturur ve her tür duygu, düşünce

ve davranışımızı etkiler (Kağıtçıbaşı, 2013:401). Bireyci ve toplulukçu benlik yapısının yanında ilişkisel benlik yapısına da dikkat çeken Kağıtçıbaşı; ilişkilere uyum gösterebilme ve o ilişkinin bir parçası olabilmeyi aynı zamanda ilişkisel benliklerde özgüven ve özdeğerin temelini oluşturduğunu söyler. İlişkisel benlik yapısına sahip bireylerde bireysel özelliklerden çok başkalarıyla olan ilişkileri duygu, düşünce ve davranışları üzerinde etkilidir (Kağıtçıbaşı 2013:401).

İnsanların amaçları, ilgileri, yetenekleri, deneyimleri, bilişsel ve motivasyonel süreçleri benlik yapısında bir takım farklılıklara neden olmaktadır. Bu da bağımlı ve bağımsız-ilişkisel benlik yapısının özelliklerine yansır. Örneğin bağımlı-ilişkisel benlik yapısına sahip bireyler bağımsız-ilişkisel benlik yapısına sahip bireylere göre yakın ilişkilerinde karşı tarafla ilgili bilgileri daha iyi hatırlayabilir, benliğiyle ilgili, ilişkilerini koruma ve geliştirmekten kaynaklanan olumlu duygulara sahip olabilir (Cross, Bacon, Morris, 2000). İlişkisel benlik puanları yüksek olan bireyler yakınlarına ilişkin bilgilerle diğer kişilere göre daha fazla ilgilenir, ilişkilerini iyileştirme ve geliştirme eğilimindedir. Bu yüzden de araştırmacılar tarafından ilişkisel benlik puanı yüksek olan bireylerin düşük olan bireylere göre yakın ilişkilerinde yakınlarının amaçları, isteklerini daha çok destekleyen bir algıya sahip olduklarını düşünürler (Gore, Cross ve Kanagawa, 2009). İlişkisel-bağımlı benlik yapısı ve ilişkiler üzerine yapılan bir çalışmada (Cross, Bacon, Morris, 2000) ilişkisel-bağımlı benlik yapısı (RISC) ölçeğinden yüksek puan alan bireylerin özellikleri tanımlanırken bu bireylerin ölçekten düşük puan alan bireylere göre kendileri için önemli olan kişilerle kurdukları ilişkide kendini adanmış, daha yakın oldukları ve ilişkilerinde karar verirken karşı tarafın istek ve ihtiyaçlarını daha çok dikkate aldıkları belirtilir. İlişkisel-bağımlı benlik (RISC) ölçeğinden yüksek puan alan bireylerin partnerlerinin ihtiyaç ve endişelerine karşı açık ve sorumlu olmaları, olumlu değerlendirmeleriyle ilişkilendirilir. Yakın ilişkilerimizde insanlarla ne kadar özdeşleştiğimizin bilgisini veren ilişkisel benlik yapısının LGBT bireylere yönelik duygu, düşünce ve davranışlarımızdaki etkisini görebileceğimiz bir çalışma henüz literatürde bulunmamaktadır. Bu tez çalışmasının bir bölümünde de ilişkisel benlik yapısının LGBT bireylere yönelik tutumlarla ilişkisi incelenecektir.

2.5. Sistemi Meşrulaştırma ve Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma

Tüm toplumlarda ideolojinin; insanların tutumları, değerleri ve inançları üzerinde sisteme hizmet eden önemli bir rolü vardır. Sistemi meşrulaştırma teorisine göre toplumda yüksek veya düşük statüye sahip bütün bireyler duygu, düşünce ve davranışlarında sistemden benzer şekilde etkilenirler. Süreç her zaman var olan sistemi meşrulaştırma eğilimindedir (Jost, Federico ve Napier, 2009). Toplumdaki sosyo-ekonomik hiyerarşinin üretimi ve sürdürülmesinde düşük ve yüksek statülü gruptaki tüm insanlar işbirliği yapmaktadır (Göregenli, 2012:69) İnsanlardaki bu sistemi meşrulaştırma bilinçli veya bilinçdışı isteklerden kaynaklanabilir. İnsanlar sadece sistemin adil ve meşru olduğuna inanmaz aynı zamanda belirgin olan zayıflıklarına rağmen sistemin adil ve meşru olduğuna inanmak isterler. Öyle ki sistemi meşrulaştırma toplumdaki statükoyu sürdürmede psikolojik mücadele olarak kavramsallaştırılabilir, amaçlarının bir özelliği olarak ortaya çıkabilir (Jost, Pietrzak, Liviatan, Mandisodza ve Napier, 2008:593).

Sistemi meşrulaştırmanın nedenleri bilgisel istekler, varoluşsal istekler ve ilişkisel istekler olmak üzere üç ana başlık altında verilir: Bilgisel istekler içinde bilme ihtiyacı, değerlendirme ihtiyacı, bilişsel kapatma ihtiyacı; varoluşsal istekler içinde ölüm endişesini inkâr, yönetim tehdidi ve iğrenme duygusuyla baş etme; ilişkisel ihtiyaçlar içinde ise politik sosyalleşme, sosyal kimlik ve grup meşrulaştırması, gerçekliği paylaşma ihtiyacı yer alır (Jost, Federico ve Napier, 2009). Bilişsel, varoluşsal ve ilişkisel istekler; değişime açıklık ya da değişime direnmede ve eşitsizliği onaylama ya da reddetmede etkilidir. Değişime açıklık ya da reddetme ile eşitsizliği onaylama ya da reddetme de sol/sağ (özgür/tutucu) politik ideoloji/uyum üzerinde etkilidir. Politik ideoloji de parti ve aday sorunlarının değerlendirilmesinde, gruplararası açık ve örtülü tutumlar üzerinde, sistemi meşrulaştırma ya da eleştirme üzerinde etkilidir (Jost, Federico ve Napier, 2009).Sisteme dâhil siyasi, ideolojik, ekonomik, toplumsal pek çok şey gibi ayrımcılığın meşrulaştırılmasının nedenleri ve nasıl bir süreçle işlediğinin farkında olunması önyargı ve olumsuz tutumların azaltılmasında etkili olabilecek önemli adımlardan biridir. Böylece toplumu oluşturan tüm grupların daha eşit ve adil bir hayat yaşaması için ayrımcılıkla mücadele etmek mümkün olacaktır (Göregenli, 2012:71).

Pacilli, Taurino, Jost ve Toom'un (2011) yaptığı bir çalışmada lezbiyen ve gey katılımcıların yer aldığı örnekleme içselleştirilmiş homofobinin sistemi meşrulaştırma, politik yönelim, sağ kanat muhafazakârlık, aynı cinsiyetten ebeveynlere yönelik gey ve lezbiyenlerin tutumları gibi değişkenlerle ilişkisine bakılır. Öncelikle erkekler kadınlardan daha yüksek düzeyde içselleştirilmiş homofobiye sahiptir ve sistemi meşrulaştırma ile içselleştirilmiş homofobi arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır. Üniversite öğrencileri örnekleminde gey haklarını destekleme, homofobi, sistemi meşrulaştırma için Just World Beliefs ölçeği (JWB) kullanılarak aralarındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada (Hettinger ve Vandello, 2014) sistemi meşrulaştırma, gey haklarını destekleme değişkenini negatif yönlü ilişkili ve negatif yönlü yordarken, heteroseksüellikle pozitif yönlü ilişkili ve pozitif yönlü yordamaktadır. Ayrıca homofobi ve dindarlığın insan haklarını desteklemeyle arasında negatif yönlü güçlü bir ilişki vardır. Lemus, Navarro, Valesques, Ryan ve Megias'ın (2014) yaptığı bir çalışmada ılımlı cinsiyetçilik, düşmanca cinsiyetçilik gibi cinsiyetçilik alt boyutları, sosyal baskınlık yönelimi, özcü düşünce, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, kolektif eylemde bulunma gibi değişkenlerin ilişkisi araştırılmıştır. Bağımlı değişkenleri cinsiyetçilik ve kolektif eylem olan çalışmanın bir bölümünde ılımlı cinsiyetçilik, sistemi meşrulaştırma, maskülenlik, kolektif eylem ve homoseksüelliğe yönelik tutumların ölçüldüğü cinsel önyargı değişkenleri yer alır. Sistemi meşrulaştırma inançları ılımlı cinsiyetçilik, düşmanca cinsiyetçilikle ilişkilidir. Sistemi meşrulaştırma inançları, ılımlı ve düşmanca cinsiyetçilik, maskülenliğin üç alt boyutuyla da pozitif yönlü ilişkilidir. Homoseksüelliğe yönelik tutumlar ve homoseksüellerle iletişime geçmeye yönelik tutumlar ılımlı cinsiyetçilikle negatif yönlü ilişkilidir. ılımlı cinsiyetçilik, düşmanca cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet rollerini meşrulaştırma, sosyal baskınlık yönelimi değişkenleri pozitif ilişkiyken bu değişkenler kolektif eylemle negatif yönlü ilişkilidir. Gey ve lezbiyen bir örnekleme yapılan bir çalışmada (Bahamondes-Correa, 2016) sistemi meşrulaştırma inançları anksiyete ve depresyon somptomlarını azaltmakta, eşcinsellerdeki içselleştirilmiş homonegativiteyi arttırmaktadır, geyler için anlamlı bir aracılık etkisi vardır.

Genel sistemi meşrulaştırma ve cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma kuramı bağlamında yapılan çalışmalara bakıldığında toplumsal cinsiyete bağlı sistemi meşrulaştırmanın çelişik duygulu cinsiyetçilik (korumacı ve düşmanca cinsiyetçilik)

ile ilişkisine, ölümlülük bilgisiyle ilişkisine bakılmıştır. Çalışmaya göre toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırmanın, düşmanca ve korumacı cinsiyetçi tutumlarla açık düzeyde iç grup kayırmacılığı ve örtük düzeyde kadınlara yönelik kayırmacılığı pozitif yordadığı görülmüştür. (Doğulu, 2012) Kendini nesneleştirmenin kaynağını sadece görünüm endişesinden değil, asıl olarak sistemi meşrulaştırmadan aldığını belirten çalışmalar vardır. (Doğan, 2016). Toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma kuramı evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumların anlamlı bir yordayıcısıdır (Ercan, 2009). Sistemi meşrulaştırma ve sosyal baskınlık yöneliminin eşcinsel insan haklarına destek düzeyiyle ilişkisinin incelendiği bir tez çalışmasında (Erdem, 2016) yaş, cinsiyet, sosyal baskınlık yönelimi ve sistemi meşrulaştırma düzeyi; eşcinsel insan haklarına verilen destek düzeyini negatif yönde yordamaktadır. Sistemi meşrulaştırma, sosyal temas, politik görüş değişkenlerinin gey ve lezbiyenlere yönelik tutumlarla ilişkisinin incelendiği bir çalışmada (Uğurlu, Uğurlu ve Eryılmaz, 2016) sistemi meşrulaştırma düzeyleri yüksek olan katılımcılar; gey ve lezbiyenlere yönelik daha olumsuz tutumlar sergilemişlerdir.

2.6. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Hipotezler

Homofobi üzerine yurt dışı ve yurt içi yapılmış çalışmalara bakıldığında LGBT bireylere yönelik tutumların sosyal temas, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, dindarlık, toplumsal cinsiyet rolleri, empati gibi değişkenlerle birlikte yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik değişkenlerle ilişkisini ele alan birçok çalışma vardır. Bu değişkenlerden özellikle sosyal temas, otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimi farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla ilişkili önemli, temel değişkenlerdir. Literatürde yer alan farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla ilgili çalışmalardan hareketle bu tez çalışmasında da tutumların; sosyal temas, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle birlikte özellikle sosyal medya hesapları aracılığıyla katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temasını, temasın düzeyini de sorgulayan sosyal temasla ilişkisi incelenecektir. Literatürde daha önce homofobiyle ilişkisi üzerine herhangi bir çalışma bulunmayan, bireylerin yakın çevresiyle kendini özdeşleştirme düzeyi bilgisini veren ilişkisel benlik ile toplumsal cinsiyetle ilgili

sistemi meşrulaştırma değişkenleri de araştırmada yer almaktadır. Ayrıca katılımcıların LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte yüz yüze ya da sosyal medya aracılığıyla temas kurmaya yönelik tutumlarını ölçmek için hazırlanan form aracılığıyla sosyal temas tutumunun homofobiyle ilişkisi incelenecektir. Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ölçmek amacıyla hazırlanan form aracılığıyla katılımcıların, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına olan yaklaşım biçimlerinin homofobi puanlarıyla ilişkisi incelenecektir.

Kişi veya gruplararası kurulacak etkileşimli, olumlu iletişimin birbirlerine yönelik önyargı ve olumsuz tutumları azalttığını belirten sosyal temas hipotezi çerçevesinde sosyal temas ve eşcinsellere ilişkin tutumların ilişkisini inceleyen yurt dışında yapılmış çalışmalar (Berkman ve Zinberg, 1997; Baunach, Burgess ve Muse, 2010) bu hipotezi desteklemektedir. Farklı cinsel yönelimli bireylerle tanışıklığı olan, iletişim kuran ve bu sosyal temasını samimi gibi olumlu ifadelerle tanımlayan katılımcıların homofobi puanları daha düşüktür ve farklı cinsel yönelimli bireylerle yönelik tutumlar sosyal temastan olumlu yönde etkilenmektedir (Herek ve Capitanio, 1996). Yurt içi çalışmalarda Sakallı ve Uğurlu (2001), Çırakoğlu (2006) ve Şah (2009) tarafından yapılan çalışmalar dışında eşcinsellere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisini inceleyen yakın zamanlı bir çalışma ise bulunmamaktadır. Eşcinsellere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisini inceleyen yurt dışı çalışmalarda, özellikle son üç dört yılda yapılan araştırmalara bakıldığında LGBT bireylerle sosyal temas durumu incelenirken sadece aile ve sosyal çevre değil günümüz bilişim teknolojisinin sunduğu yeni medyada özellikle sosyal medya aracılığıyla sosyal temasın da dâhiledildiği görülür (Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016). Dolayısıyla günümüzde sosyal temas kuramıyla ilgili çalışılırken sadece yüz yüze iletişimi içeren bir temastan değil yeni medyanın sunduğu sosyal medya araçlarıyla sosyal temasın da dâhil edildiği yenilenen bir sosyal temastan bahsetmek, araştırmaların kapsamı ve niteliği açısından önemlidir.

Modern hayatın ve küreselleşen dünyanın gelişmiş bilişim teknolojisi aracılığıyla anlık tuşlama hareketiyle insana sunduğu, anında dünyanın her yerindeki insanlara ve sınırsız bilgiye erişim imkânı; kişiler ve kitleler arasındaki sosyal teması kolaylaştırmakta, yoğunlaştırmakta ve çeşitlendirmektedir. Dolayısıyla dünya nüfusunun neredeyse yarısının bilişim ağında yer aldığı, kullanıcı sayısının gün

geçtikçe arttığı Facebook, Twitter, Youtube, Instagram, Snapchat, Periscope Whatsapp gibi güncel sosyal medya uygulamaları aracılığıyla etkileşimli iletişim de sosyal temasın güncel bir boyutunu oluşturmaktadır. Böylece farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların sosyal temasla ilişkisi incelenirken sosyal medya uygulamaları aracılığıyla sosyal temasın da yer aldığı kapsamlı veriler üzerinde çalışılması hem sonuçların niteliği hem literatüre katkıları açısından önemlidir. Bu noktada tez çalışması, farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumlarla sosyal medya etkileşimini de kapsayan sosyal temas ilişkisinin inceleneceği yurt içi ilk araştırma olmasıyla da önemlidir. Yenilenen sosyal temasla ilgili sorular hazırlanırken katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya uygulamaları aracılığıyla kurdukları etkileşimin biçimleri ve düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ek olarak katılımcıların şimdi veya gelecekte yüz yüze ya da sosyal medya aracılığıyla LGBT bireylerle sosyal temas kurmaya yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla anket formları hazırlanmış ve pilot uygulama aracılığıyla gerekli düzeltmeler yapılarak veri toplama araçları arasında kullanılmıştır. Ayrıca yine sosyal temas bağlamında değerlendirilebilecek olan, katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlarını ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyini ölçmek amacıyla hazırlanan anket formu da gerekli düzeltmeler ve eklemelerle araştırmanın veri toplama araçları arasında kullanılmış, daha sonra gerekli güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Eşcinsellere yönelik tutumları yordayan diğer iki temel değişken olan otoriterlik ve sosyal baskınlık üzerine yapılmış yurt dışı çalışmalar literatürde fazlasıyla yer almakta birlikte yurt içi yapılmış tek çalışma Göregenli ve Erel'in 2005'te uluslararası bir kongrede bildiri olarak sundukları çalışmadır. Bu tez çalışmasında da otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin katılımcıların homofobi puanlarını yordayıcılığı incelenecektir. Sistemi meşrulaştırma ile birlikte daha önce literatürdeki çalışmalarda eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkisine bakılmayan, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ve kişilerarası ilişkilerde bireylerin karşısındakiyle ne derece özdeşleştiği bilgisini veren ilişkisel benlikle ilişkisine bakılarak ilgili değişkenlerin katılımcıların homofobi puanları üzerinde yordayıcılığının olup olmadığı incelenecektir. Ayrıca literatürdeki çalışmalarda tutumların yaş, cinsiyet, eğitim durumuyla ilişkisine yönelik farklılaşan bulgular yer

aldığından bu tez çalışmasının örnekleminde cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna göre homofobinin farklılaşp farklılaşmadığına da bakılacaktır.

Tez çalışmasının değişkenlerinin belirlenmesinde özellikle literatürde daha önce ilişkisine bakılmayan değişkenlerin seçimi, sosyal temas hipotezi bağlamında bakıldığında sosyal medya uygulamaları gibi güncel etkileşim biçimlerini de kapsayan değişkenlerin seçimi ve oluşturulması, farklı değişkenlerin bir arada ele alınarak incelenmesi çalışmanın özgünlüğünün ve öneminin bir göstergesidir. Tez çalışmasının amaçları doğrultusunda yapılan analiz bulgularıyla literatürekatki sağlamak, sosyal ilişkilerde grup temelli önyargı, olumsuz tutumların zedeleyiciliğinin azaltılması ve iyileştirilmesinde getireceği önerilerle sosyal ilişkilere katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Daha önce yapılmış çalışmalarda otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin, sistemi meşrulaştırmanın, LGBT bireylerle kurulan sosyal temasın LGBT bireylere yönelik tutumlarla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada da farklı bir örneklem grubundan elde edilen veriler aracılığıyla LGBT bireylere yönelik tutumların, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temasın farklı biçimleriyle birlikte ilişki benlik, sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, LGBT bireylerle sosyal temas kurmaya yönelik tutumlar, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlar ve katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyi gibi değişkenlerin katılımcıların homofobi puanlarıyla ilişkisi incelenecektir. Söz konusu değişkenlerin homofobi puanları üzerinde bir yordayıcılığının olup olmadığı araştırılacaktır.

Tez çalışmasının ilgili amaçları doğrultusunda hipotez grupları oluşturulmuştur. Birinci hipotez grubunda katılımcıların demografik özellikleriyle homofobi puanlarının incelenmesine ilişkin hipotezler yer alır. İkinci hipotez grubunda katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temasına yönelik değişkenlerle homofobi puanlarının incelenmesine ilişkin hipotezler yer alır. Üçüncü hipotez grubunda otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, LGBT bireylerle sosyal temas, sosyal medya teması değişkenleriyle homofobi puanlarının incelenmesine yönelik hipotezler yer alır. Dördüncü hipotez grubunda ise katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini yansıtan değerler yaklaşımı, olumlu

izlenim, olumsuz izlenim ve bu paylaşımlarla karşılaşma sıklığı değişkenleriyle homofobi puanlarının incelenmesine yönelik hipotezler yer alır.

Hipotez Grubu 1: Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumuna göre farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların farklılaştığı, kadınların ve eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin erkeklere ve eğitim düzeyi düşük olan bireylere göre daha düşük homofobi puanlarına sahip olduğu literatürdeki birçok çalışmada saptanmıştır (Uğurlu, 2013). Ayrıca homofobinin yaşla ilişkili olduğu da çeşitli çalışmaların bulgularından biridir. Literatürdeki çalışmalar doğrultusunda bu tez çalışmasındaki 18-50 yaş arası katılımcıların cinsiyet ve eğitim durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşması, yaşın homofobi puanlarıyla ilişkili olması beklenmektedir. İlgili değişkenler ve homofobiye ilişkin hipotezler şöyledir:

- Erkeklerin homofobi puanları kadınların homofobi puanlarından yüksektir.
- Eğitim durumu lise ve altı olan katılımcıların homofobi puanları üniversite ve üstü eğitim durumuna sahip katılımcıların homofobi puanlarından daha yüksektir.
- Yaşla homofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez Grubu 2: Sosyal temas hipotezi ile farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların ilişkili olduğu saptanan literatür çalışmalarının bulguları dikkate alındığında tez çalışmasında sosyal temas durumu, sosyal temas biçimleri, sosyal temas düzeyleri, sosyal temas niteliği gibi değişkenlerle homofobi puanları incelendiğinde literatür bulgularını ve sosyal temas hipotezini destekleyen bulguların elde edilmesi beklenmektedir. Eşcinsellerle sosyal teması olan katılımcıların eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarının; sosyal teması olmayan katılımcıların eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarından daha düşük olduğu birçok çalışmada saptanmıştır (Berkman ve Zinberg, 1997; Baunach, Burgess ve Muse, 2010; Sakallı, Uğurlu ve Eryılmaz, 2016). Özellikle son zamanlarda yurt dışında yapılan çalışmalarda sosyal medya üzerinden LGBT bireylerle sosyal temas kurmanın da LGBT bireylere yönelik tutumları olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (Collier, Boss ve Stanford, 2012; Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016). Dolayısıyla tez çalışmasında yüz yüze etkileşimle birlikte sosyal medya temasını da kapsayan sosyal temas biçimleri, sosyal temasın sıklığı, sosyal medya temasının niteliği (sosyal medyada takipleşme niteliği) ve sıklığı, sosyal temas niteliği gibi kapsamlı bir sosyal

temas değişkeniyle homofobi puanları incelenecektir. Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal teması ve homofobi puanlarına ilişkin hipotezler şöyledir:

- LGBT bireylerle ailede, sosyal çevrede (işte, okulda, buldukları ortamlarda vb.) veya sosyal medyada teması olan katılımcıların; LGBT bireylerle sosyal teması olmayan katılımcılara göre homofobi puanları daha düşüktür.
- LGBT bireylerle “ailede ve sosyal çevrede”, “sadece sosyal medyada”, “aile-sosyal çevre ve sosyal medyada”, ve “sosyal temas yok” değişkeninin de yer aldığı sosyal temas biçimlerine göre katılımcıların homofobi puanları farklılaşmaktadır.
- Katılımcıların ailede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Katılımcıların ailede LGBT bireylerle yakınlık düzeyi ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Katılımcıların sosyal çevrede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Katılımcıların sosyal çevrede LGBT bireylerle yakınlık düzeyi ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- LGBT sosyal medya uygulamaları üzerinden sosyal medya teması olan katılımcıların homofobi puanları, sosyal medya teması olmayan katılımcıların homofobi puanlarından daha düşüktür.
- LGBT bireylerle sosyal medya teması olan katılımcılardan takipleşme niteliği “karşılıklı” olan katılımcıların homofobi puanları “tek taraflı” olan katılımcıların homofobi puanlarından düşüktür.
- LGBT bireylerle sosyal medya teması olan katılımcıların takipleşme sıklığı ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- LGBT bireylerle sosyal teması olan katılımcılardan sosyal temas niteliğini olumlu tanımlayan katılımcıların homofobi puanları, sosyal temas niteliğini olumsuz tanımlayan katılımcıların homofobi puanlarından daha düşüktür.

Hipotez Grubu 3: Literatürdeki çalışmalara bakıldığında otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin, sistemi meşrulaştırmanın eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu, tutumları yordadığı saptanmıştır (Sibley, Robertson ve Wilson, 2006; Crawford ve diğerleri, 2016). Bu tez çalışmasında da otoriterlik,

sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma ile birlikte toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, LGBT bireylere yönelik sosyal temas tutumu, bireylerin yakın çevresiyle kendini ne derece özdeşleştirdiği bilgisini veren ilişki benlik değişkenlerinin de homofobiyle ilişkili olup, homofobi puanlarını yordaması, literatürdeki sonuçları destekleyen bulgular elde edilmesi beklenmektedir. İlgili değişkenler ve homofobiyle ilgili hipotezler şöyledir:

- Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma puanları ile homofobi puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- İlişki benlik ve sosyal temas tutumu ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, homofobi puanlarını pozitif yönde yordamaktadır.
- İlişki benlik, sosyal temas, sosyal medya teması puanları homofobi puanlarını negatif yönde yordamaktadır.

Hipotez Grubu 4: Katılımcıların LGBT bireylerin Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya hesaplarındaki sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini belirlemek amacıyla hazırlanan sorular üzerinden elde edilen değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim değişkenleri ve katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığının homofobi puanlarıyla anlamlı düzeyde ilişkili olması ve bu değişkenlerin homofobi puanlarını yordaması beklenmektedir. İlgili değişkenler ve homofobiyle ilgili hipotezler şöyledir:

- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlarından değerler yaklaşımı ve olumsuz izlenim puanlarıyla homofobi puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Olumlu izlenim puanları, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyi ve homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

- Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlarından değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim puanlarıyla, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyi; homofobi puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

3. BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli ve Örneklemi

Tez çalışması ilişkisel tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Çalışmada sosyal temas, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, ilişkisel benlik, sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırmanın homofobiyle ilişkisi incelenecektir. Çalışmanın örneklemi İstanbul'da Kadıköy, Üsküdar, Sarıyer, Esenler, Avcılar, Sefaköy, Beylikdüzü, Bakırköy, semtlerinde ikamet eden ve tesadüfi olarak katılım gösteren 18-50 yaş arası 250 birey (137 kadın, 105 erkek, 8 kayıp veri) oluşturmaktadır.

3.2. Çalışmanın Veri Toplama Araçları

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaşı, cinsiyeti ve eğitim durumunun belirlenmesi amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

3.2.2. LGBT Bireylerle Sosyal Temas ve Sosyal Medya Teması Formu

Öncelikle farklı cinsel yönelimli bireylerde homofobiyi ölçmek için kullanılan bir başka homofobi ölçeği olduğu için cinsel yönelimi heteroseksüel olmayan katılımcıların analize dâhil edilmemesi amacıyla katılımcılara cinsel yönelimiyle ilgili soru hazırlanmıştır. Cinsel yönelim ve LGBT bireylerle tanışıklığı olan katılımcıların yakınlık düzeyini öğrenmek amacıyla hazırlanan sorularda Şah'ın (2009) çalışmasındaki sorulardan yararlanılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerle ailede, sosyal çevrede yüz yüze tanışıklık veya sosyal medyada takipleşme aracılığıyla tanışıklıklarının olup olmadığını, ailede ve sosyal çevrede tanışıklıkları varsa kaç kişi olduğunu, varsa LGBT bireylerle olan yakınlık düzeyini, LGBT bireylerle daha önce iletişimi olan katılımcıların bu iletişimi nasıl tanımladıklarını öğrenmek amacıyla bir sosyal temas formu hazırlanmıştır. Katılımcıların daha önce LGBT bireylerle bir iletişim olduysa bu iletişimlerinin niteliğini öğrenebilmek için

katılımcıların LGBT bireylerle olan iletişimlerini nasıl tanımladıklarına dair 6 madde sunulmuş ve birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri ilgili yönergede belirtilmiştir. Maddeler; “Yakın, samimi bir iletişim.”, “Doğal, yapmacık olmayan bir iletişim.”, “Hoşlandığım, keyif aldığım bir iletişim.”, “Yüzeysel, mesafeli bir iletişim.”, “Mecburi bir iletişim.”, “Hoşlanmadığım bir iletişim.” gibi bazı olumlu ve olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Bu ifadeler hazırlanırken dış grup üyeleriyle temas niteliğini ölçen İletişim Kalitesi Ölçeği'nin (Quality Previous of Contact Scale) “yüzeysel-derin”, “samimi-uzak” gibi karşıt ifadeleri yansıtan maddelerden yararlanılmıştır (Husnu ve Crisp, 2010). Katılımcıların LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte yüz yüze iletişim kurmaya yönelik tutumunu belirlemek amacıyla bir soru sorulmuştur. Katılımcıların LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte sosyal medya hesapları aracılığıyla sosyal medya teması kurmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla 5 maddelik beşli likert tipinde (1: Kesinlikle katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum) bir form da kullanılmıştır. Daha sonra katılımcıların sosyal medya teması tutumu olarak kullanılacağından güvenirlik analizi (Cronbach Alpha) de yapılmıştır. Maddelerde; “Şimdi ya da gelecekte eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireylerle sosyal medya gibi kitle iletişim araçlarıyla iletişim kurmayı hoş karşılarım.”, “Sosyal medya hesaplarında eşcinsel, biseksüel ve transseksüel bireyler tarafından takip edilmekten rahatsızlık duymam.” gibi ifadeler yer almaktadır. Katılımcıların LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte, yüz yüze veya sosyal medya aracılığıyla iletişim kurmaya yönelik tutumlarından hareketle sosyal temas tutumu puanları belirlenmiştir. Oluşturulan 5 maddenin güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değeri .91 bulunduğundan bu beş maddenin ortalaması alınmış ve homofobi puanlarıyla ilişkisi incelenmek üzere analizde üzere kullanılmıştır.

Bununla birlikte katılımcıların sosyal medya kullanımlarına ilişkin ve Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle iletişim kurup kurmadıklarına, varsa takipleşme niteliğine (karşılıklı ya da tek taraflı), varsa takipleşmenin sıklığına ilişkin sorular da eklenmiştir. Katılımcıların sosyal medyada LGBT bireylerin paylaşımlarıyla ne sıklıkla karşılaştıklarına ilişkin soru da yer almaktadır. LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımları hakkında katılımcıların görüşlerini öğrenmek için hazırlanan maddelerin yer aldığı 21 maddelik bir form hazırlanmıştır. Bu form hazırlanırken sosyal medyada LGBT bireylerin

hesaplarındaki paylaşımların altında yer alan yorumlar geriye dönük taranarak incelenmiş ve pilot uygulamadan yararlanılmıştır. Fenomen LGBT bireylerin de yer aldığı 10 LGBT bireyin sosyal medya paylaşımlarının altındaki yorumlarda farklı cinsel yönelimlere yönelik yorumlar incelenmiştir. Yorumlarda iltifatlar ve hakaretlerle birlikte dini inançlar, ahlaki değerler açısından paylaşımlara yaklaşıldığı görülür. Örneğin “ben müslümansam bunu (eşcinselliği) savunamam”, “günaha giriyorsun, erkeklerin kızlara, kızların erkeklere benzemesi günahdır”, “Lut kavmine dönmeyelim”, “gelecek nesillerin bunlardan (eşcinseller) feyz alması korkutuyor beni” gibi dini, ahlaki ve endişe içeren yaklaşımlar; “çok sempatisin”, “çok doğalsın” gibi olumlu yaklaşımlar; “tiksinıyorum”, “iğrenç” gibi olumsuz yaklaşımlar yer almaktadır. Dolayısıyla maddeler oluşturulurken birbirinin alternatifi olabilecek sempatik, antipatik, doğal, yapmacık gibi izlenimsel değerlendirmelerin yanında ahlaki, toplumsal, dini değerlendirmelerin yer aldığı ifadelere de yer verilmiştir. Katılımcıların LGBT bireylerin fotoğraf, video paylaşma, canlı yayın yapma gibi sosyal medya paylaşımlarıyla ilgili görüşlerini belirleyebilmek için 21 maddeden oluşan ifadeler verilmiş ve birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri ilgili yönergede belirtilmiştir. “Komik buluyorum.”, “eğlenceli buluyorum”, “sıkıcı buluyorum”, “antipatik buluyorum” gibi duygusal ifadeler, “geçer için kötü örnek olduğunu düşünüyorum”, “ahlaki değerlerim açısından yanlış buluyorum”, “paylaşımlarıyla sempati topladıklarını düşünüyorum”, “farklı cinsel yönelimlerle ilgili bir farkındalık oluşturduklarını düşünüyorum” gibi ifadeler verilmiştir. Daha sonra maddelerin faktör analizi yapılmış ve maddelerin ortak özellikleri dolayısıyla formun üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu, toplam varyansın %48’ini açıkladığı bulunmuştur. Formdan elde edilen birinci faktör “dini değerlerim açısından yanlış buluyorum” gibi değerler açısından yaklaşıldığının ifade ettiği için değerler yaklaşımı boyutunu oluşturur. İkinci faktör “doğal buluyorum”, “samimi buluyorum” gibi olumlu duygusal izlenimleri ifade ettiği için olumlu izlenim boyutunu oluşturur. Üçüncü faktör ise “antipatik buluyorum”, “yapmacık buluyorum” gibi olumsuz duygusal izlenimleri ifade ettiği için olumsuz izlenim boyutunu oluşturmaktadır. Daha sonra değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim boyutlarının ortalamaları alınarak katılımcıların homofobi puanlarıyla karşılaştırılmıştır. Sosyal temasa ilişkin hazırlanan formların katılımcılar tarafından anlaşılabilirliğini saptamak ve eksik kısımlarını tamamlamak amacıyla pilot uygulama niteliğinde 15 kişiden veri toplanmıştır. Katılımcıların 7’si erkek, 8’i kadın olmak üzere yaş ortalaması

29,40'tır. Katılımcılara ayrıca eklemek istedikleri düşünceleri olup olmadığı sorulmuş, anlaşılmayan yerler varsa bildirmeleri istenmiştir. Kullanılan pilot uygulama formuna çalışmanın ekler bölümünden ulaşılabilir (Bkz. Ek 1). Verilerin analizi sonucunda gerekli değişiklikler ve eklemeler yapılarak tezin veri toplama araçlarından biri olarak LGBT bireylerle sosyal temas formu olarak çalışmada kullanılmıştır.

3.2.3. Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği

Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen homofobi ölçeği yedili likert tipinde (1:Hiç katılmıyorum, 7:Çok katılıyorum), 25 maddeden oluşur. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinalindeki “şehirde geyleyin çoğunluk olduğu bir bölgede rahatça yürürüm” ifadesi geçerlik güvenirlik çalışmasının yapıldığı Ankara'daki örneklemede böyle bir gerçekliği yansıtmadığından ve maddenin varlığı bir anlam ifade etmediğinden Türkçe uyarlamasında çıkarılmıştır. Ölçeğin orijinalinde Cronbach Alpha değeri .90'dır. 24 maddelik Türkçe uyarlamasında Cronbach Alpha değeri ise .94 ile yüksek güvenirliğe sahip olduğu saptanmıştır. Ölçekteki 5,6,8,10,11,13,17,18,23,24. maddeler tersine çevrilerek ölçeğin ortalaması hesaplanır, puanların yüksekliği yüksek homofobiyi ifade eder. Tez çalışmasında güvenirlik analizi sonucu ölçeğin Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .95 bulunmuştur.

3.2.4. Sağ Kanat Yetkenciliği Ölçeği (SKYÖ)

Altemeyer tarafından geliştirilen Sağ Kanat Yetkenciliği Ölçeği (SKYÖ) dokuzlu likert tipinde (1:Kesinlikle katılmıyorum, 9:Kesinlikle katılıyorum) 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Güldü (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinde Cronbach Alpha değeri .90 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması sonucunda iki madde çıkarılarak 20 maddelik bir forma dönüştürülmüştür. Ölçekteki 4, 6, 8, 9, 11, 14, 19. maddeler ters çevrilerek hesaplanır, alınan puanların yüksekliği yüksek otoriterliği ifade eder. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasında. 18 madde üzerine yapılan analiz

sonucuna göre 3, 5, 7, 10, 12, 16, 17, 19, 22. maddeler yüksek Sağ Kanat Yetkenciliği, 4, 6, 8, 11, 15, 18, 21. maddeler düşük Sağ Kanat Yetkenciliği ifade eder. Ölçeğin tamamının iç tutarlık katsayısı .85, yüksek Sağ Kanat Yetkenciliği için .82, düşük Sağ Kanat Yetkenciliği için .78 bulunmuştur (Güldü, 2011). Tez çalışmasında yapılan ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .82 bulunmuştur.

3.2.5. Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği

Pratto, Sidanius, Stallworth ve Malle (1994) tarafından geliştirilen Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği (SBYÖ) yedili likert tipinde (1:Çok yanlış, 7:Çok Doğru), 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Karaçanta (2002) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinde Cronbach Alpha değeri .89, Türkçe uyarlamasında .85 Cronbach Alpha değeri ile yüksek güvenirliğe sahip bulunmuştur. Ölçekteki 2,4,7,9,10,12,14,15. maddeler tersine çevrilerek hesaplanan ortalama puanın yüksekliği sosyal baskınlık yöneliminin yüksekliğini ifade eder. Tez çalışmasında kullanılan ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda 14. maddesi eksik kelime yazımından dolayı güvenirlik katsayısını düşürdüğünden ortalamaya dâhil edilmemiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .80 bulunmuştur.

3.2.6. İlişkisel Benlik Ölçeği

Cross, Bacon ve Morris (2000) tarafından geliştirilen İlişkisel Benlik Ölçeği yedili likert tipinde (1:Hiç Katılmıyorum, 7:Tamamen Katılıyorum) geliştirilmiş ve 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliği iki aylık örnekleme .63 ile .74 arasında olduğu, bir aylık örnekleme ise .74 ile .76 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Öztürk, Gökoğlu ve Karagonlar (2015) tarafından yapılmıştır. Analizde 3. madde oransal ortak etken varyansı düşük bulunduğundan ölçekten çıkarılmıştır. Ölçek “özdeşleşme” ve “yansıma” olarak iki faktörlü bulunmuştur. Türkçe uyarlama çalışmasında test-tekrar test güvenirliği sonucu, yedi aylık örnekleme “özdeşleşme” için .77 ile .74 arasında, “yansıma” için .81, ile .80 arasında olduğu bulunmuştur (Öztürk, Gökoğlu ve Karagonlar, 2015). 10 maddelik ölçeğin 7. Maddesi ters çevrilerek ortalaması

hesaplanmıştır, puanın yüksekliği bireyin yakınlarıyla özdeşleşme yüksekliğini ifade etmektedir. Tez çalışmasında yapılan ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .84 bulunmuştur.

3.2.7. Genel Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği

Kay ve Jost (2003) tarafından geliştirilen Genel Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği dokuzlu likert tipinde oluşturulmuş (1:Kesinlikle Katılmıyorum, 9:Kesinlikle Katılıyorum) ve 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 3. ve 7. maddeler ters çevrilerek hesaplanmış ve Cronbach Alpha değeri .88 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Yıldırım (2010) tarafından yapılmış ve yedili likert tipinde (1:Kesinlikle katılmıyorum, 7:Kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Ölçek çevrilirken maddelerde bulunan “Amerika” kelimesi yerine “Türkiye” kelimesi kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe güvenirlik çalışmasında Cronbach Alpha değeri .67 bulunmuştur (Yıldırım, 2010).8 maddenin ortalaması alınarak elde edilen puanın yüksekliği sistem meşrulaştırmanın yüksekliğini ifade eder. Tez çalışmasında yapılan ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .82 bulunmuştur.

3.2.8. Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği

Kay ve Jost (2005) daha önce geliştirmiş oldukları genel sistemi meşrulaştırma ölçeğinden uyarlayarak Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğini geliştirir. Dokuzlu likert tipinde (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 9: Kesinlikle Katılıyorum) geliştirilen ölçek, 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 3. ve 7. maddeler ters çevrilerek hesaplanmış, Cronbach Alpha değeri .65 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Işık (2008) tarafından yapılmış ve çalışmada ölçek yedili likert tipinde (1:Kesinlikle Katılmıyorum, 7:Kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması sonucunda Cronbach Alpha değeri .74 bulunmuştur. 8 maddenin ortalaması alınarak hesaplanan puanın yüksekliği toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırmanın yüksekliğini ifade eder. Tez çalışmasında yapılan ölçeğin güvenirlik analizi sonucuna göre Cronbach Alpha değeri bu çalışmada .74 bulunmuştur.

3.3. İşlem

İstanbul'a bağlı Bakırköy, Beylikdüzü, Sefaköy, Avcılar, Şişli, Esenler, Bağcılar, Sarıyer, Kadıköy, Üsküdar semtlerinde bireysel ve işyerlerinde küçük grup topluluklarında anketler katılımcılara verilmiştir. Anketlerin doldurulma süresi yaklaşık 40-50 dakikadır. Çalışmada 286 katılımcıdan veri toplanmıştır fakat eksik bilgiler vb. dolayısıyla 250 katılımcının verisi analizde kullanılmıştır.

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın verileri SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan Sağ-Kanat Otoriterlik Ölçeği, Sosyal Baskınlık Ölçeği, Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, İlişkisel Benlik Ölçeği ile Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeğinin güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Tez çalışmasında kullanılan, katılımcıların LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte yüz yüze ya da sosyal medya aracılığıyla sosyal temas kurmaya yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan sosyal temas tutumu formunun da güvenilirlik analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ölçmek amacıyla hazırlanan formun faktör analizi yapılarak üç faktörlü bir form oluşturulmuş ve üç bu üç faktörün güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeklerin birbiriyle korelasyonuna bakılmıştır.

Araştırmada katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu, LGBT bireylerle sosyal temas durumu, sosyal temas niteliği, sosyal medyada LGBT bireylerle sosyal temas durumu ve LGBT bireylerle daha önce sosyal teması olan katılımcıların bu sosyal temasın niteliğini olumlu veya olumsuz tanımlama durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşp farklılaşmadıklarına ilişkin Independent-Sample Test (bağımsız örneklem t-testi analizi) yapılmıştır. LGBT bireylerle sosyal medya temasını da kapsayan sosyal temas biçimlerine göre homofobi puanlarının karşılaştırılması amacıyla LSD ve Scheffé seçilerek anova analizi yapılmıştır. Yaş,

katılımcıların LGBT bireylerle ailede ve sosyal çevrede tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi ile homofobi arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson Corelation (korelasyon analizi) yapılmıştır. Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişki sel benlik, sosyal medya tutumu, katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik tutumlarını ifade eden değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim ve LGBT bireylerin paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyinin bağımsız değişken olarak yer aldığı; homofobinin bağımlı değişken olarak yer aldığı Multiple Linear Regression (Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi) yapılmıştır. Regresyon analizlerinde enter yöntemi kullanılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Tez çalışmasının bu bölümünde yukarıda belirtilen kuramsal çerçeve, amaç ve yöntem doğrultusunda araştırma problemlerinin yanıtlanabilmesi için toplanan verilerin analiz sonuçları verilmiştir. Gerekli analizler yapılmadan önce elde edilen verilerin istatistiksel yöntemlere uygunluğu kontrol edilmiş ve betimsel istatistikler sonucuna göre gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra hipotezlerin test edilmesi amacıyla yapılan analizler raporlanmıştır.

4.1. Tez Çalışmasında Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri

Çalışmada Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği, Sağ Kanat Otoriterlik Ölçeği, Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği, Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, İlişkisel Benlik Ölçeği, LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope sosyal medya hesapları aracılığıyla sosyal temas kurmaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanan sosyal medya teması formunun güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Katılımcıların sosyal medya hesaplarında LGBT bireylerin paylaşımlarını yönelik değerlendirmelerini belirlemek amacıyla hazırlanan formun faktör analizi yapılmış; “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim” ve “olumsuz izlenim” olmak üzere üç faktörün güvenilirlik analizleri de yapılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik analizleri Tablo 4.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Tez Çalışmasında Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Değişkenler	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	Güvenirlik katsayısı (<i>Cronbach α</i>)
Homofobi	215	93,79	33,12	,956
Sağ-kanat otoriterlik	223	93,63	26,73	,822
Sosyal baskınlık yönelimi	229	39,81	14,21	,806
Sistemi meşrulaştırma	231	23,53	10,87	,825
Toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma	243	24,78	9,74	,744

İlişkisel benlik	240	50,75	10,71	,844
Sosyal medya teması	240	15,279	6,671	,919
Değerler yaklaşımı	232	2,02	2,25	,883
Olumlu izlenim	232	2,47	2,44	,790
Olumsuz izlenim	232	1,03	1,44	,705

Ölçeklerin güvenirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık katsayılarına (Cronbach Alpha değerlerine) bakılmıştır. Herhangi bir ölçeğin iç tutarlılık katsayısına bakıldığında $0.00 < \alpha < 0.40$ ise güvenirliği kabul edilemez, $0.40 < \alpha < 0.60$ ise düşük, $0.60 < \alpha < 0.80$ ise kabul edilebilir, $0.80 < 1.00$ ise ölçeğin güvenirliği oldukça iyi olarak yorumlanır (Arslantürk ve Arslantürk, 2011:200). Tez çalışmasında kullanılan ölçeklerin güvenirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık katsayılarına bakıldığında Tablo 4.1.1’de görüldüğü üzere Hudson ve Ricketts Homofobi Ölçeği, Sağ-Kanat Otoriterlik Ölçeği, Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği, Genel Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği, sosyal medya teması ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerler yaklaşımı boyutunun, İlişkisel Benlik Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri $\alpha > 0.80$ olduğundan yüksek güvenirliğe sahip olduğu; olumlu izlenim ve olumsuz izlenim ile Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri $0.60 < \alpha < 0.80$ olduğundan oldukça güvenilir olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların sosyal medya hesaplarında LGBT bireylerin paylaşımlarına ilişkin değerlendirmelerini belirlemek amacıyla hazırlanan 21 maddelik formun faktör analizi sonucunda üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu, toplam varyansın %48’ini açıkladığı saptanmış; analiz sonucu Tablo 4.1.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2. LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımlarına İlişkin Maddelerin Ortalama, Standart Sapma ve Faktör Yükleri

Maddeler	Ort.	Ss.	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
16.Ahlaki değerlerim açısından yanlış buluyorum.	,353	,479	,858		
17.Toplum ahlakı açısından yanlış buluyorum.	,327	,470	,826		

18.Toplumsal değerleri kötü etkilediğini düşünüyorum.	,293	,456	,810
15.Dini değerlerim açısından yanlış buluyorum.	,353	,479	,795
14.Gençler için kötü örnek olduğunu düşünüyorum.	,375	,485	,731
12.Bazı paylaşımlarını iğrenç buluyorum.	,319	,467	,550
2.Eğlenceli buluyorum.	,319	,467	,731
7.Sempatik buluyorum.	,228	,420	,710
3.Doğal buluyorum.	,314	,465	,661
5.Samimi buluyorum.	,237	,426	,648
19.Paylaşımlarıyla sempati topladıklarını düşünüyorum.	,211	,409	,580
21.Farklı cinsel yönelimlerle ilgili bir farkındalık oluşturduklarını düşünüyorum.	,319	,467	,548
1.Komik buluyorum.	,310	,463	,548
6.İlginç buluyorum.	,344	,476	,482
8.Marjinal buluyorum.	,194	,396	,478
10.Samimiyetsiz buluyorum.	,185	,389	,727
9.Yapmacık buluyorum.	,211	,409	,708
4.Sıkıcı buluyorum.	,146	,354	,702
11.Antipatik buluyorum.	,194	,396	,467
20.Paylaşımlarıyla antipati topladıklarını düşünüyorum.	,168	,374	,453
13.Bütün paylaşımlarını iğrenç buluyorum.	,133	,340	,440

N=232, Ort.=Ortalama, SS=Standart Sapma, madde faktör yükü <,30 düşük olanlar gösterilmemiştir.

4.2. Değişkenler Arasındaki Korelasyon

Çalışmanın homofobi, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, LGBT bireylerle şimdi veya gelecekte, yüz yüze ya da sosyal medya hesapları aracılığıyla sosyal temasa ilişkin tutumlarını ifade eden sosyal temas tutumu, katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini içeren değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim boyutlarının yer aldığı değişkenlerin arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısına bakılmıştır. Korelasyon analizi sonucu Tablo 4.2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonucu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Homofobi	--								
2.Otoriterlik	.69**	--							
3.SBY	.24**	.40**	--						
4.Sistemi Meşrulaştırma	.45**	.59**	.33**	--					
5.TCSM	.39**	.51**	.33**	.70**	--				
6.İlişkisel Benlik	-.02	-.00	-.22**	-.22**	-.16**	--			
7.SMT	-.79**	-.62**	-.27**	-.48	-.39**	.11	--		
8.Değerler Yaklaşımı	.57**	.59**	.28**	.30**	.32**	-.06	-.49**	--	
9.Olumlu İzlenim	-.50**	-.35**	-.15*	-.34**	-.24**	.19**	.57**	-.21**	--
10.Olumsuz İzlenim	.44**	.44**	.26**	.31**	.26**	-.12	.47**	.50**	-.31**

**p<.01, *p<.05,

NOT: SBY: Sosyal Baskınlık Yönelimi, TCSM: Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, SMT: Sosyal Medya Teması

Tablo 4.2.1.'de görüleceği üzere değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır ($p < .01$, $p < .05$). Değişkenler arasında ilişkisel benliğin sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle ilişkisini inceleyen bir çalışma literatürde bulunmamaktadır. Dolayısıyla ilişkisel benliğin sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ile ilişkisi üzerine yapılacak çalışmalarla konuya ilişkin literatüre katkı sağlanabilir.

4.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tez çalışmasına İstanbul'un Bakırköy, Beylikdüzü, Sefaköy, Avcılar, Şişli, Esenler, Bağcılar, Sarıyer, Kadıköy, Üsküdar semtlerinden 18-50 yaş aralığında 286 kişi katılmıştır. Çalışma, heteroseksüel bireylerin farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumları üzerine olduğundan anket formunda cinsel yönelim bilgisini heteroseksüel dışındaki seçenekleri işaretleyen katılımcıların anketleri analizde kullanılmamıştır. Ayrıca bazı anketler yarım doldurulduğundan bunların da veri girişi yapılmamıştır. Böylece dağıtılan yaklaşık 500 anketten toplanan 286 anketin 36 tanesi elenerek 250 anket üzerinden analizler yapılmıştır. Katılımcıların 137'si kadın, 105'i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 28,8 ve standart sapması 8,04'tür. Katılımcıların cinsiyete göre yaş ortalamaları; kadınlarda 27,95, erkeklerde 30,25'tir. Eğitim durumu açısından ise katılımcıların çoğunluğu üniversite mezunudur. Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumuna ilişkin tanımlayıcı bilgileri Tablo 4.3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.1. Katılımcıların Yaş, Cinsiyet, Eğitim Durumuna İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

Değişkenler	Düzeyi	Sıklık (N)	Yüzde (%)
<i>Cinsiyet</i>			
	Kadın	137	54,8
	Erkek	105	42,0
	Kayıp değer	8	3,2
	Toplam	250	100
<i>Eğitim durumu</i>			

İlkokul mezunu	12	4,8
Ortaokul mezunu	23	9,2
Lise mezunu	38	15,2
Üniversite öğrencisi	43	17,2
Üniversite mezunu	103	41,2
Lisansüstü	26	10,4
Kayıp değer	5	2,0
Toplam	250	100

Tablo 4.3.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların %54.8'i kadın, %42'si erkektir. Eğitim durumuna göre katılımcıların dağılımına bakıldığında çoğunluğunun üniversite mezunu ve üniversite öğrencisi olduğu, daha sonra lise ve ortaokul mezunlarının çoğunlukta olduğu bulunmuştur.

4.4. Katılımcıların Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Yaş Değişkenleriyle Homofobi Puanlarının İncelenmesi

Katılımcıların homofobi puanlarının cinsiyete ve eğitim durumuna göre karşılaştırılması amacıyla bağımsız gruplar örneklem için t-testi analizi uygulanmıştır. Katılımcıların homofobi puanlarının yaşla ilişkisini incelemek amacıyla da korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların homofobi puanlarının cinsiyet, eğitim durumu ve yaş değişkenleriyle incelenmesine yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların homofobi puanlarının cinsiyet ve eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analizin sonuçları Tablo 4.4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.1. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

<i>Homofobi</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
	Kadın	137	3,71	1,35	-3,36	,001
	Erkek	105	4,27	1,19		

p<.001

Tablo 4.4.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların homofobi puanları cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (p<.001). Erkek katılımcıların homofobi puanları (X=4,71), kadın katılımcıların homofobi puanlarından (X=3,71) yüksektir ve bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır (p<.001).

Katılımcıların eğitim durumlarına göre homofobi puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için katılımcıların eğitim durumları normal dağılmadığından öncelikle katılımcılar eğitim durumu açısından “lise ve altı” ile “üniversite öğrencisi ve üstü” olmak üzere iki gruba ayrılmış ve t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.4.2. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

<i>Homofobi</i>	<i>Eğitim durumu</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
	Lise ve altı	73	4,45	1,23	4,11	,000
	Üniversite ve üstü	172	3,71	1,31		

p<.001

Tablo 4.4.2.'de görüldüğü üzere katılımcıların homofobi puanları eğitim duruma göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (p<.001). İlkokul, ortaokul ve lise düzeylerini kapsayan “lise ve altı” eğitim durumuna sahip katılımcıların homofobi puanları (X=4,45), üniversite öğrencisi, üniversite mezunu, lisansüstü eğitim düzeylerini kapsayan “üniversite ve üstü” eğitim durumuna sahip katılımcıların homofobi puanlarından (X=3,71) yüksektir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre homofobi puanlarındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır (p<.001).

Katılımcıların homofobi puanlarının yaş değişkeniyle ilişkisini belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve korelasyon analizi sonucu Tablo 4.4.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.3.Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yaşla İlişkisinde Korelasyon Analizi Sonucu

Değişkenler	N	X	Ss	Korelasyon katsayısı (r)	P
<i>Homofobi</i>	238	3,915	1,326	,224	,000
<i>Yaş</i>	238	28,890	8,047		

p<.001

Tablo 4.4.3.'de görüldüğü üzere katılımcıların yaşları ile homfobi puanları arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda yaş ile homofobi değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<.001).

4.5. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Biçimleri İle Homofobi Puanlarının İncelenmesi

Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temas durumu ve sosyal temas biçimleri, LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi, LGBT bireylerle sosyal medya teması durumu, sosyal medya temasında takipleşme niteliği ve süresi, LGBT bireylerle sosyal temas niteliği değişkenlerinin homofobi puanlarıyla incelenmesine ilişkin analiz sonuçları ilgili başlıklar altında verilmiştir.

4.5.1. Katılımcıların LGBT Bireylerle Genel Sosyal Temas Durumu ve Sosyal Temas Biçimlerinin Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılması

Katılımcıların LGBT bireylerle ailede, sosyal çevrede (işte, okulda, buldukları ortamlarda vb.), Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope sosyal medya uygulamaları aracılığıyla iletişim dolayısıyla herhangi bir sosyal temas durumunu ifade eden genel sosyal temas durumu ve sosyal temas biçimlerine ilişkin sıklık ve yüzdeler Tablo 4.5.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1.1.Katılımcıların LGBT bireylerle Genel Sosyal Temas Durumu ve Sosyal Temas Biçimlerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

Değişkenler	Düzy	Sıklık (N)	Yüzde (%)
Genel sosyal temas durumu	Var	130	52,0
	Yok	120	48,0
	Toplam	250	100
Sosyal Temas Biçimleri			
	Ailede ve sosyal çevrede	42	16,8
	Aile, sosyal çevre ve sosyal medyada	56	12,8
	Sadece sosyal medyada	32	22,4
	Sosyal temas yok	120	48,0
	Toplam	250	100

Katılımcıların ailede, sosyal çevrede, okulda, işte, buldukları ortamlarda veya sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle herhangi bir iletişiminin olup olmama durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temas durumuna göre homofobi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 4.5.1.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1.2. Katılımcıların LGBT bireylerle Genel Sosyal Temas Durumuna Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

Homofobi	Genel Sosyal Temas	N	X	Ss	t	p
	Var	130	3,487	1,305	-5,624	,000
	Yok	120	4,378	1,190		

p<.001

Tablo 4.5.1.2.'de görüldüğü üzere katılımcıların homofobi puanları LGBT bireylerle sosyal temas duruma göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (p<.001). LGBT bireylerle ailede, işte, okulda, buldukları ortamlarda veya sosyal medya hesapları üzerinden herhangi bir tanışıklığı/sosyal teması olan katılımcıların

homofobi puanları ($X=4,378$); LGBT bireylerle herhangi bir tanışıklığı/sosyal teması olmayan katılımcıların homofobi puanlarından ($X=3,487$) daha yüksektir. Katılımcıların LGBT bireylerle genel sosyal temasın varlığına ve yokluğuna göre değişiklik gösteren homofobi puanlarındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır ($P<.001$).

Katılımcıların LGBT bireylerle olan sosyal temas biçimlerinden “aile ve sosyal çevrede”, “aile, sosyal çevre ve sosyal medyada” “sosyal medyada” durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için tek faktörlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sosyal temas biçimlerine göre homofobi puanlarının ortalaması ve standart sapmaları tablo 4.5.1.3.’de gösterilmiş, Anova sonucu ise Tablo 4.5.1.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1.3. Katılımcıların Sosyal Temas Biçimlerine Göre Homofobi Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişkenler		N	X	Ss
Homofobi	Ailede ve sosyal çevrede	42	3,848	1,248
	Sosyal medyada	32	3,671	1,021
	Ailede, sosyal çevrede ve sosyal medyada	56	3,112	1,408
	Sosyal temas yok	120	4,378	1,190

Tablo 4.5.1.3.’de görüldüğü üzere katılımcıların 32 kişinin sadece sosyal medyada LGBT bireylerle tanışıklığı, 42 kişinin ailede ve sosyal çevresinde, 56 kişinin ailede-sosyal çevrede ve sosyal medyada LGBT bireylerle tanışıklığı vardır. LGBT bireylerle hiçbir şekilde sosyal teması olmayan 120 kişi diğer gruplarla karşılaştırılabilmesi için dâhil edilmiştir. LGBT bireylerle sosyal teması olan katılımcıların sosyal temas biçimlerine göre homofobi puanlarının karşılaştırılması amacıyla anova analizi yapılmıştır. LGBT bireylerle sosyal medya temasını da kapsayan sosyal temas biçimlerine göre homofobi puanlarının karşılaştırılması amacıyla LSD ve Scheffe seçilerek anova analizi yapılmıştır. Analiz sonucu tablo 4.5.1.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1.4. LGBT Bireylerle Sosyal Teması Olan Katılımcıların Sosyal Temas Biçimlerine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Analiz Sonucu

Değişkenler		Kareler toplamı	Ss	Ortalama kare	F	p
Homofobi	Gruplar arası	63,965	3	21,322	14,023	,000
	Grup içi	374,050	246	1,521		
	Toplam	438,016	249			

p<.001

Tablo 4.5.1.4.'de görüldüğü üzere gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Sosyal temas biçimlerinden “ailede ve sosyal çevrede” ile “ailede, sosyal çevrede ve sosyal medyada” iletişim biçimlerine göre homofobi puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır (p=.038, p<.05). “sadece sosyal medya” ile “aile, sosyal çevre” arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmazken (p=.540, p>.05), “sadece sosyal medya” ile “temas yok” arasında anlamlı bir farklılaşma vardır (p=.004, p<.05). “temas yok” ile “aile, sosyal çevre ve sosyal medya” arasında anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır (p=.000, p<.001).

4.5.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temasında Tanışıklık Sayısı ve Yakınlık Düzeyinin Homofobi Puanlarıyla İncelenmesi

Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temasında ailede ve sosyal çevrede kaç LGBT bireyle tanışıklığı olduğunu belirten tanışıklık sayısı ve LGBT bireylerle olan yakınlık düzeyine ilişkin sıklık ve yüzdeler Tablo 4.5.2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.2.1 Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temasında Tanışıklık Sayısı ve Yakınlık Düzeylerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

Değişkenler	Düzy	Sıklık (N)	Yüzdeler (%)
Ailede ve akrabalarda	Var	22	8,8

LGBT bireylerle tanışıklık durumu	Yok	228	91,2
	Toplam	250	100
Ailede ve akrabalarda LGBT bireylerle tanışıklığı olan katılımcıların LGBT birey tanışıklık sayısı	1	8	3,2
	2	2	,8
	3	5	2,0
	4	2	,8
	5	2	,8
	6	1	,4
	7	1	,4
	Toplam	21	8,4
Ailede ve akrabalarında LGBT bireylerle tanışıklığı olan katılımcıların yakınlık derecesi	Hiç yakın değil	2	,8
	Yakın değil	2	,8
	Biraz yakın	6	2,4
	Yakın	4	1,6
	Çok yakın	6	2,4
	Toplam	20	8,0
Sosyal çevrede LGBT bireylerle tanışıklık durumu	Var	99	39,6
	Yok	151	60,4
	Toplam	250	100
Sosyal çevrede (işte, okulda vb.) LGBT bireylerle tanışıklığı olan katılımcıların LGBT birey tanışıklık sayısı	1	35	14,0
	2	25	10,0
	3	14	5,6
	4	8	3,2
	5	5	2,0
	6	2	,8
	10	2	,8
	13	1	,4
	15	2	,8
	18	1	,4
	20	1	,4
	Toplam	96	38,4
Sosyal çevrede LGBT bireylerle tanışıklığı	Hiç yakın değil	26	10,4
	Yakın değil	21	8,4

olan	katılımcıların	Biraz yakın	23	9,2
yakınlık derecesi		Yakın	20	8,0
		Çok yakın	8	3,2
		Toplam	98	39.2

Tablo 4.5.2.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların sosyal çevrelerinde LGBT bireylerle tanışıklığı olana katılımcıların sayısı (N=99), aile ve akrabalarında LGBT bireylerle tanışıklığı olan katılımcıların sayısından (N=20) fazladır. LGBT bireylerle yakınlık düzeyine bakıldığında sosyal çevrede yakınlık düzeylerinden “çok yakın”ın en az işaretlendiği (N=8) görülmüştür. Verilerin analizinde LGBT bireylere daha önce bir iletişiminiz olduysa bunu nasıl tanımlarsınız sorusuna 40 kişinin cevap verdiği ama tanışıklığa ve yakınlık düzeyine ilişkin sorulara cevap vermedikleri görülmüştür.

Katılımcıların ailede ve sosyal çevrelerinde (evde, işte, okulda, buldukları ortamlarda vb.) kaç LGBT bireyle tanışıklığının olduğu ve LGBT bireylerle olan yakınlık düzeyi durumunun homofobi puanlarıyla ilişkisini belirlemek amacıyla çoklu korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerle tanışıklık sayısı, yakınlık düzeyi ve homofobi puanları değişkenleri arasındaki çoklu korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.5.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.2.2.Katılımcıların LGBT Bireylerle Tanışıklık Sayısı, Yakınlık Düzeyi ve Homofobi Puanları Arasındaki Çoklu Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Korelasyon katsayısı (r)	p
Homofobi					
Ailede kişi sayısı	21	2,761	1,841	,083	,721
Ailede yakınlık	20	3,500	1,317	-,053	,825
Sosyal çevrede kişi sayısı	96	3,093	3,569	-,285	,005
Sosyal çevrede yakınlık düzeyi	98	2,622	1,296	-,441	,000

p<.01, p<.05

Tablo 4.5.2.2.'de görüldüğü üzere katılımcıların “ailede kişi sayısı”, LGBT bireylerle ailede yakınlık düzeyiyle homofobi puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>,721$, $p>,825$). Katılımcıların sosyal çevrelerinde LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ile homofobi puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<.05$). Katılımcıların sosyal çevrede LGBT bireylerle olan yakınlık düzeyi ile homofobi puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<.001$). Çoklu korelasyon analizi sonucunda katılımcıların sosyal çevrelerinde LGBT bireylerle olan tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi ile homofobi arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

4.5.3. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumunun Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılması

Katılımcıların sosyal medya kullanımı, LGBT bireylerle sosyal medya hesapları aracılığıyla takipleşme dolayısıyla sosyal teması belirten sosyal medya teması durumuna ilişkin sıklık ve yüzdelik değerler Tablo 4.5.3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.3.1. Katılımcıların Sosyal Medya Kullanımı ve LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumuna İlişkin Sıklık ve Yüzdelik Değerler

Değişkenler	Düzy	Sıklık (N)	Yüzdelik (%)
Katılımcıların sosyal medya kullanımı	Var	241	96,4
	Yok	9	3,6
	Toplam	250	100
Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya teması (takipleşme durumu)	Var	83	33,2
	Yok	167	66,8
	Toplam	250	100
Facebook aracılığıyla takip	Var	34	16,4
	Yok	173	83,6
	Toplam	207	100
Instagram aracılığıyla takip	Var	66	35,5
	Yok	120	64,5
	Toplam	186	100
Twitter	Var	15	12,2

aracılığıyla takip	Yok	108	87,8
	Toplam	123	100
Youtube	Var	17	10,6
aracılığıyla takip	Yok	144	89,4
	Toplam	161	100
Snapchat	Var	28	26,7
aracılığıyla takip	Yok	77	73,3
	Toplam	105	100
Periscope	Var	4	13,8
aracılığıyla takip	Yok	25	86,2
	Toplam	29	100

Tablo 4.5.3.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların neredeyse tamamı (N=241) sosyal medya uygulamalarından en az birini kullanmaktadır. Katılımcıların %33,2'sinin sosyal medya hesapları üzerinden LGBT bireylerle sosyal teması vardır. Sosyal medya temasının en yoğun olduğu uygulamalar ise sırasıyla Instagram, Facebook, Snapchat, Youtube, Twitter ve Periscope'tur.

Katılımcıların Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope sosyal medya uygulamaları üzerinden LGBT bireylerle takipleşme dolayısıyla kurulan sosyal temas durumunun var olup olmamasına göre homofobi puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla t-testi analizi yapılmıştır. Katılımcıların sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle takipleşme dolayısıyla sosyal teması ve homofobi puanları arasındaki t-testi analiz sonucu Tablo 4.5.3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.3.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Durumuna Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

<i>Homofobi</i>	<i>LGBT bireylerle sosyal medya teması</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Var		83	3,298	1,311	-5,483	,000
Yok		167	4,222	1,226		

p<.001

Tablo 4.5.3.2’de görüldüğü üzere katılımcıların Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle takipleşme dolayısıyla sosyal temas durumuna göre homofobi puanları farklılaşmaktadır. Sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle sosyal teması olmayan katılımcıların homofobi puanları ($X=4,222$), LGBT bireylerle sosyal medya hesapları aracılığıyla sosyal teması olan katılımcıların homofobi puanlarından ($X=3,298$) daha yüksektir. Katılımcıların sosyal medya hesapları aracılığıyla LGBT bireylerle sosyal temas durumuna göre homofobi puanlarındaki bu farklılaşma istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<.001$).

4.5.4. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medya Temasında Takipleşme Niteliği ve Takipleşme Sıklığının Homofobi Puanlarıyla İncelenmesi

Katılımcılardan Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya uygulamaları üzerinden LGBT bireylerle takipleşmelerinin olup olmadığıyla birlikte, varsa bu takipleşmenin karşılıklı mı tek taraflı mı olduğu, takipleşme süresinin ne kadar olduğu hakkında bilgiler alınmıştır. LGBT bireylerle sosyal medya hesaplarında sosyal teması olan katılımcıların takipleşme niteliği ve takipleşme süresine ilişkin sıklık ve yüzdeler Tablo 4.5.4.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.4.1. LGBT Bireylerle Sosyal Teması Olan Katılımcıların Takipleşme Niteliğine ve Süresine İlişkin Sıklık Yüzdeler Değerler

Değişkenler	Düzy	Sıklık (N)	Yüzdeler (%)
Takipleşme niteliği	Karşılıklı	43	17,2
	Tek taraflı	37	14,8
	Toplam	80	32,0
Takipleşme süresi	Her gün	17	6,8
	Haftanın birkaç günü	26	10,4
	Ayda birkaç gün	9	3,6
	Bazen, sosyal medyada karşılaştığımda	32	12,8
	Toplam	84	33,6

LGBT bireylerle Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya uygulamaları aracılığıyla sosyal teması olan katılımcıların “takipleşme niteliğine” göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Sosyal medyada “takipleşme niteliği”nin “karşılıklı” veya “tek taraflı” olma durumuna göre homofobi puanlarının karşılaştırıldığı t-testi analizi sonucu Tablo 4.5.4.2.’da gösterilmiştir.

Tablo 4.5.4.2. LGBT Bireylerle Sosyal Medya Teması Olan Katılımcıların Takipleşme Niteliğine Göre Homofobi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

Homofobi	Takipleşme Niteliği	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
	Karşılıklı	43	3,313	1,583	-1,312	,193
	Tek taraflı	37	3,529	1,018		

$p > .05$

Tablo 4.5.4.2.’de görüldüğü üzere sosyal medyada LGBT bireylerle sosyal teması olan katılımcıların takipleşme niteliğinin “karşılıklı” veya “tek taraflı” olma durumuna göre homofobi puanlarında anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır ($P > .05$).

Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya hesaplarında takipleşme süresiyle homofobi puanları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medyada takipleşme sıklığı ve homofobi puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonucu Tablo 4.5.4.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.4.3. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Medyada Takipleşme Sıklığı ve Homofobi Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi Sonucu

Değişkenler	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	Korelasyon katsayısı (<i>r</i>)	<i>p</i>
Homofobi	84	3,915	1,326	,060	,590
Takipleşme sıklığı	84	2,333	1,185		

P>.05

Tablo 4.5.4.3.'de görüldüğü üzere katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya hesapları aracılığıyla “takipleşme sıklığı” ve homofobi puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p<.05).

4.5.5. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Niteliğinin Homofobi Puanlarıyla Karşılaştırılması

Katılımcıların LGBT bireylerle olan sosyal temasının niteliğinin olumlu mu olumsuz mu olduğuna ilişkin, var olan sosyal temaslarını nasıl tanımladıklarına ilişkin sıklık ve yüzdeler Tablo 4.5.5.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.5.1. LGBT Bireylerle Sosyal Teması Olan Katılımcıların Bu Sosyal Teması Nasıl Tanımladıklarına İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

Değişkenler	Düzy	Sıklık (N)	Yüzdeler(%)
İletişim niteliğine ilişkin genel durum	Olumlu	89	51.7
	Olumsuz	83	48.3
	Toplam	172	100
İletişim niteliğine ilişkin olumlu ifadeler			
Yakın, samimi bir iletişim		29	32.6
Doğal, yapmacık olmayan bir iletişim		66	74.2
Hoşlandığım, keyif aldığım bir iletişim		26	29,2
İletişim niteliğine ilişkin olumsuz ifadeler			
Yüzeysel, mesafeli bir iletişim		37	44.6
Mecburi bir iletişim		31	37.3
Hoşlanmadığım bir iletişim		33	39.8

Tablo 4.5.5.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların LGBT bireylerle daha önce bir iletişimi olduysa bunu tanımlamalarına ilişkin hazırlanan 6 ifade sunulmuştur. Katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri ilgili yönergede belirtilmiştir. İletişim niteliğini olumlu ifadelerle tanımlayan katılımcıların en çok “doğal, yapmacık olmayan bir iletişim” seçeneğini, daha sonra “yakın samimi bir iletişim”

ve “hoşlandığım, keyif aldığım bir iletişim” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. İletişim niteliğini olumsuz ifadelerle tanımlayan katılımcıların dağılım ise birbirine yakındır.

Katılımcıların LGBT bireylerle daha önce kurmuş oldukları iletişimi nasıl tanımladıkları üzerinden LGBT bireylerle sosyal temasın olumlu olup olmama durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere değişkenler arasında t-testi analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal teması ve homofobi arasında yapılan t-testi sonucu Tablo 4.5.5.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.5.2. Katılımcıların LGBT Bireylerle Sosyal Temas Niteliğine Göre Homofobi Puanlarına İlişkin t-testi Analiz Sonucu

<i>Homofobi</i>	<i>Sosyal temas niteliği</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
	Olumlu	87	2,885	1,274	-10,162	,000
	Olumsuz	84	4,540	,937		

p<.001

Tablo 4.5.5.2.’de görüldüğü üzere katılımcıların LGBT bireylerle olan sosyal temasını olumlu ya da olumsuz tanımlamalarına göre homofobi puanları farklılaşmaktadır. LGBT bireylerle sosyal temasını olumsuz olarak tanımlayan katılımcıların homofobi puanları ($X=4,540$), LGBT bireylerle sosyal temasını olumlu olarak tanımlayan katılımcıların homofobi puanlarından ($X=2,885$) daha yüksektir. Katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temas niteliğinin olumlu ya da olumsuz olma durumuna göre homofobi puanlarındaki farklılaşma istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<.001$).

Katılımcılardan 40 kişi ankette LGBT bireylerle ailede, sosyal çevrede veya sosyal medyada tanışıklığına ilişkin bilgi vermeyip LGBT bireylerle var olan iletişiminizi nasıl tanımlarsınız sorusunu yanıtlamıştır. 40 kişinin iletişim niteliğine ilişkin yanıtları analizden çıkarıldığında katılımcıların LGBT bireylerle iletişim niteliğine göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-testi analiz sonucu; 40 kişinin çıkarılmadan homofobi puanlarının karşılaştırıldığı t-testi analiz sonucuyla benzerdir: İletişim niteliği olumsuz tanımlayan katılımcıların homofobi puanları ($N=40$, $X=4,48$), iletişim niteliğini olumlu tanımlayan katılımcıların

homofobi puanlarından (N=72, X=2,87) daha yüksektir. İletişim niteliğine göre homofobi puanları arasındaki bu farklılaşma istatistiksel olarak anlamlıdır (p<.001).

4.6. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik, Sosyal Temas ve Sosyal Medya Teması İle Homofobi Puanlarının İncelenmesi

Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, LGBT bireylerle sosyal temas tutumu ve homofobi puanları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu korelasyon testi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki çoklu korelasyon analizi sonuçları tablo 4.6.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.6.1. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik, LGBT Bireylerle Sosyal Temas ve Sosyal Medya Teması İle Homofobi Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	Korelasyon katsayısı (r)	p
Homofobi					
Otoriterlik	250	4,65	1,34	,698	,000
SBY	250	2,69	,94	,240	,000
İlişkisel Benlik	250	5,06	1,07	-,024	,649
Sistemi meşrulaştırma	250	2,96	1,35	,450	,000
TCSM	250	3,09	1,22	,395	,000
Sosyal Temas	245	2,99	1,42	-,775	,000
Sosyal Medya Teması	248	3,04	1,33	-,798	,000

**p<.01

Tablo 4.6.1.'de görüldüğü üzere otoriterlik ile homofobi arasındaki korelasyon katsayısı r=.698'dir ve otoriterlik ile homofobi arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır (p<.01). Sosyal baskınlık yönelimi ile homofobi arasındaki korelasyon katsayısı r=.240'tır ve sosyal baskınlık yönelimi ile homofobi arasında pozitif yönlü,

anlamli bir iliŒki vardir ($p < .01$). İliŒkisel benlik ile homofobi arasindaki korelasyon katsayisi $r = -.024$ 'tir ve iliŒkisel benlik ile homofobi arasinda anlamli düzeyde bir iliŒki saptanmamıştır ($p < .649$). Sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasindaki korelasyon katsayisi $r = .450$ 'dir ve sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasinda pozitif yönlü anlamli bir iliŒki vardir ($p < .01$). Toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasindaki korelasyon katsayisi $r = .395$ 'tir ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasinda pozitif yönlü anlamli bir iliŒki vardir ($p < .01$). Katılımcıların LGBT bireylerle Œimdi veya gelecekte yüz yüze sosyal temas kurmaya yönelik tutumu ile homofobi arasindaki korelasyon katsayisi $r = -.775$ 'tir ve katılımcıların LGBT bireylerle yüz yüze sosyal temas kurmaya yönelik tutumları ile homofobi arasinda negatif yönlü anlamli bir iliŒki vardir ($p < .01$). Katılımcıların LGBT bireylerle Œimdi veya gelecekte sosyal medya hesapları aracılığıyla teması ifade eden sosyal medya teması ile homofobi arasindaki korelasyon katsayisi $r = -.798$ 'dir ve katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya teması kurmaya yönelik tutumları ile homofobi arasinda pozitif yönlü anlamli bir iliŒki vardir ($p < .01$).

Katılımcıların otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, iliŒkisel benlik, LGBT bireylerle sosyal temas tutumunun bağımsız değişken, homofobi puanlarının bağımlı değişken olarak yer aldığı çoklu doğrusal regresyon modeli Tablo 4.6.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.6.2.Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yordanmasına İliŒkin Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli 1

Model	R ²	F	p
1	,774	205,771	,000

$p < .001$

Tablo 4.6.2.'deki çoklu doğrusal regresyon modelinde otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas, sosyal medya teması değişkenleri bağımsız değişken olarak yer alırken homofobi bağımlı değişken olarak yer almaktadır. Oluşturulan çoklu doğrusal regresyon modeli anlamlıdır ($p < .001$, $R^2 = ,774$).

Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, sosyal temas, sosyal medya teması değişkenlerinin homofobi üzerindeki yordayıcılığına çoklu regresyon analizinde bakıldığında; otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas ve sosyal medya teması değişkenlerinin homofobiyi anlamlı yordadağı saptanmıştır. Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas ve sosyal medya teması değişkenlerinin katılımcıların homofobi puanlarını yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4.6.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.6.3. Katılımcıların Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sosyal Temas, Sosyal Medya Teması Puanlarının Homofobi Puanlarını Yordamasına İlişken Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordanan	Yordayıcı	B	β	t	p
Homofobi	Otoriterlik	,299	,303	7,113	,000
	Sosyal baskınlık yönelimi	-,100	-,071	-2,102	,037
	Sosyal temas	-,335	-,353	-7,97	,000
	Sosyal medya teması	-,374	-,372	-7,57	,000

p<.001, p<.05

Tablo 4.6.3.'de görüldüğü üzere otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas ve sosyal medya teması değişkenleri homofobi puanlarının anlamlı yordayıcılarıdır. Otoriterlik, homofobiyi pozitif yönde yordarken sosyal baskınlık yönelimi, sosyal temas ve sosyal medya teması değişkenleri homofobiyi negatif yönde yordamaktadır. Çoklu regresyon modelindeki değişkenler birlikte tüm varyansın %77'sini açıklamaktadır.

4.7. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımlarına İlişkin Yaklaşımları, Paylaşımlarla Karşılaşma Sıklığı ile Homofobi Puanlarının İncelenmesi

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına ilişkin değerlendirmeleri yansıtan “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim”, “olumsuz

izlenim” değişkenleri ve katılımcıların sosyal medya hesaplarında LGBT bireylerin paylaşımlarıyla “karşılaşma düzeyi” değişkeni ile homofobi arasında bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.7.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.1. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımlarına İlişkin Yaklaşımları, Bu Paylaşımlarla Karşılaşma Sıklığı İle Homofobi Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>Korelasyon katsayısı (r)</i>	<i>p</i>
Homofobi					
Değerler yaklaşımı	232	,33	,37	,572	,000
Olumlu izlenim	232	,27	,27	-,504	,000
Olumsuz izlenim	232	,17	,24	,446	,000
Karşılaşma Sıklığı	241	2,61	1,42	-,409	,000

**p<.01

Tablo 4.7.1’de görüldüğü üzere katılımcıların “değerler yaklaşımı” ile homofobi puanları arasındaki korelasyon katsayısı $r=.572$ ’dir ve “değerler yaklaşımı” ile homofobi puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p<.01$). Katılımcıların “olumlu izlenim” ile homofobi puanları arasındaki korelasyon katsayısı $r=-.504$ ’tür ve “olumlu izlenim” ile homofobi puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p<.01$). Katılımcıların “olumsuz izlenim” ile homofobi puanları arasındaki korelasyon katsayısı ise $r=.446$ ’dır ve “olumsuz izlenim” ile homofobi puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p<.01$). Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarıyla ilgili “karşılaşma sıklığı” ile homofobi puanları arasındaki korelasyon $r=-.409$ ’dur ve “karşılaşma sıklığı” ile homofobi puanları arasında negatif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır ($p<.01$).

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ifade eden “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim”, “olumsuz izlenim” puanları ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma

düzeyi bağımsız değişkenlerinin homofobi bağımlı değişkenini yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon modeli kurulmuştur. Çoklu regresyon modelinde “olumsuz izlenim” değişkeninin homofobi üzerindeki yordayıcılığının anlamlı olmadığı ($p>.05$), “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim” ve “karşılaşma sıklığı” değişkenlerinin homofobi üzerindeki yordayıcılığının anlamlı olduğu ($p<.001$) bulunmuştur.

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ifade eden “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim” ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığını ifade eden “karşılaşma sıklığı” değişkenlerinin homofobi üzerindeki yordayıcılığına ilişkin kurulan çoklu doğrusal regresyon analizi modeli Tablo 4.7.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.2. Katılımcıların Homofobi Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Modeli 2

Model	R ²	F	p
1	,5023	73,942	,000

$p<.001$

Tablo 4.7.2.’de yer alan çoklu doğrusal regresyon modelinde katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik “değerler yaklaşımı”, “olumsuz izlenim” ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla “karşılaşma sıklığı” değişkeni bağımsız değişken olarak yer alırken homofobi bağımlı değişken olarak yer almaktadır. Çoklu doğrusal regresyon modelindeki “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim”, “karşılaşma sıklığı” bağımsız değişkenleri ve homofobi bağımlı değişkeni arasındaki ilişkiye bakıldığından anlamlı bir ilişki olduğu görülür ($p<.001$, $R^2=,502$).

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerler yaklaşımı, olumsuz izlenim ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığının; homofobi puanlarını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analiz sonuçları Tablo 4.7.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.3.Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımına Yönelik Değerler Yaklaşımı, Olumlu İzlenim, Puanlarının ve LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımalarıyla Karşılaşma Sıklığının Homofobi Puanlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordanan	Yordayıcı	B	B	t	p
Homofobi	Değerler yaklaşımı	1,667	,472	9,643	,000
	Olumlu izlenim	-1,538	-314	-5,602	,000
	Karşılaşma	-,170	-,180	-3,273	,001
	Düzeyi				

p<.001,

Tablo 4.7.3.'de görüldüğü üzere katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerinden elde edilen üç faktörlü “değerler yaklaşımı”, “olumlu izlenim”, değişkenleri ve, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyi değişkeni, katılımcıların homofobi puanlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Regresyon modelindeki “olumlu izlenim” ve “karşılaşma düzeyi” homofobi puanlarını negatif yönde yordarken “değerler yaklaşımı” ve “olumsuz izlenim” değişkenleri homofobi puanlarını olumlu yönde yordamaktadır. Çoklu regresyon modelindeki değişkenler birlikte tüm varyansın %50'sini açıklamaktadır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, İstanbul'da ikamet eden katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumuna demografik özellikleriyle birlikte, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, ilişkisel benlik, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, LGBT bireylerle sosyal temas durumu ve sosyal temas biçimlerinin homofobiyle ilişkisini incelemeyi amaçlayan tez çalışmasının analizleri sonucunda bulgular tartışılıp yorumlanmıştır. Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu, yaş demografik değişkenleri, LGBT bireylerle sosyal temas biçimlerine ilişkin değişkenlerin, otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik, LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerinin homofobi puanlarıyla ilişkisindeki analiz bulguları ilgili başlıklar altında tartışılmıştır.

5.1.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri ve Homofobi Üzerine

Katılımcıların homofobi puanlarının cinsiyet ve eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonucunda homofobi puanlarının cinsiyet ve eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($p < .001$). Erkeklerin homofobi puanları kadınların homofobi puanlarında daha yüksek, eğitim düzeyi olarak ilkökul, ortaokul ve lise mezunlarının yer aldığı grupta olan katılımcıların homofobi puanları, eğitim düzeyi olarak üniversite öğrencisi, üniversite mezunu ve lisansüstü eğitimin yer aldığı grupta olan katılımcıların homofobi puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyet ve eğitim durumuna ilişkin bu bulgu, araştırma hipotezini doğrulamaktadır. Katılımcıların cinsiyet ve eğitim durumuna göre homofobi puanlarındaki bu farklılaşma yurt dışı ve yurt içi birçok çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir (Kerns ve Fine, 1994; O'Brien, Shovelton ve Latner, 2013; Uğurlu, 2013). Literatürde homofobinin yaşla ilişkisini inceleyen çalışmalarda birbiriyle tutarlı veriler elde edilmemişse de bu tez çalışmasında yaşla homofobi arasından pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < .001$) ve bu bulgu bazı çalışmaları desteklemekle birlikte araştırma hipotezini doğrulamaktadır (Anderssen, 2002). Katılımcıların

homofobi puanlarının cinsiyet ve eğitim durumuna göre farklılaşması, yaşla ilişkisi dikkate alındığında farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların değişiminde, önyargı ve ayrımcılığın azaltılıp iyileştirilmesinde dikkat edilmesi gereken noktalardan birine işaret etmektedir. Farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz ve önyargılı tutumlarla mücadelede öncelikle bu olumsuz tutumların nedenlerinin erkeklerde ve eğitim düzeyi lise ve altı olan bireylerde daha kapsamlı araştırılması, belirlenecek politikalarda ve atılacak adımlarda bu etkenlere yönelik daha etkili çözümlerin oluşturulmasında etkili olacaktır.

5.1.2 Sosyal Temas ve Homofobi Üzerine

1950'lerde ortaya konan sosyal temas kuramı bağlamında günümüz iletişim biçimlerine bakıldığında insanlar arasında sadece yüz yüze iletişimin değil bilişim teknolojilerinin gelişimiyle ortaya çıkan yeni medya kavramı açısından bakıldığında Facebook, Instagram, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya uygulamaları aracılığıyla iletişim, sosyal temasın yeni ve güncel bir formunu oluşturmuştur. Gelişen bilişim teknolojileri sayesinde iletişim ve ekonomiden sosyo-kültürel faaliyetlere kadar birçok alanda aktif olarak kullanılan internet; anında, eş zamanlı, kolay erişilebilirliği, sağladığı çift yönlü etkileşimle modern hayatın ve günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Gerek yurt dışı gerek yurt içi yapılan bilişim araştırmaları internetin yoğun kullanımıyla birlikte Facebook, Instagram, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya uygulamalarının kullanıcı sayısının Türkiye'de 48 milyon gibi geniş bir kitle olduğunu, günde internet ve sosyal medyada üçer saat vakit geçirdiklerini ortaya koymuştur (We Are Social, 2017). İnternet kullanım amaçlarında ilk sırayı sosyal medyadan alması da önemlidir (TÜİK, 2017). Tez çalışmasındaki 250 katılımcının 241'inin sosyal medya uygulamalarından en az birini kullanıyor olması da bunu desteklemektedir. Dolayısıyla daha önceleri kamusal alandaki görünürlükleri kısıtlı olan farklı cinsel yönelimli bireylerin yeni medya ve sosyal medya uygulamaları sayesinde kamusal alandaki görünürlükleri artmıştır. Görünürlüğün artmasıyla birlikte farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların yeni medyanın sunduğu sosyal medya iletişim biçimini de kapsayan sosyal temasla ilişkisini incelemek tez çalışmasının temel amaçlarından biridir. Dolayısıyla katılımcıların LGBT bireylerle sosyal temasını

ölçebilmek adına yüz yüze ve sosyal medya uygulamaları aracılığıyla iletişimi, niteliğini ve süresini belirlemeyi sağlayacak şekilde oluşturulan formdan ve ölçeklerden elde edilen veriler üzerinde bağımsız örneklem t-testi ve korelasyon analizleri yapılmıştır.

Yapılan t-testi analizi sonucunda katılımcıların ailede, sosyal çevrelerinde veya sosyal medya üzerinden LGBT bireylerle genel sosyal temasının olması ve olmaması durumuna göre homofobi puanları anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p < .001$). LGBT bireylerle genel sosyal teması olmayan katılımcıların homofobi puanları, genel sosyal teması olan katılımcıların homofobi puanlarından yüksektir. Katılımcılardaki homofobi puanlarının LGBT bireylerle sosyal temasın var olup olmamasına göre anlamlı şekilde farklılaşması yurt dışında çalışmalarla benzerlik göstermektedir, araştırma hipotezini doğrulamaktadır (Andersen, 2002; Hefner ve diğerleri, 2015; Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016). Sosyal medya hesapları aracılığıyla iletişimin de dâhil edildiği bir değişken olarak sosyal temasla homofobinin araştırıldığı bir çalışma yurt içinde bulunmasa da genel olarak LGBT bireylerle sosyal teması olan katılımcıların homofobi puanlarının düşük olması yurt içinde yapılan çalışmalarla da örtüşmektedir (Sakallı ve Uğurlu, 2001; Güney ve Kargı, 2004; Uğurlu, 2013). Katılımcıların homofobi puanları LGBT bireylerle kurdukları sosyal temas biçimleri açısından karşılaştırıldığında anova sonucuna göre gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma vardır ($p < .001$, $p < .05$). Gruplardan “ailede ve sosyal çevrede” ile “ailede, sosyal çevrede ve sosyal medyada” LGBT bireylerle tanışıklığı olan grupların homofobi puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p < .05$). LGBT bireylerle sosyal teması olmayan “temas yok” grubu; “aile, sosyal çevrede ve sosyal medyada” grubu ile anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Yine “temas yok” grubu “ailede ve sosyal çevrede” grubu ve “sosyal medyada” grubu ile anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p < .05$). Fakat “sadece sosyal medyada” grubu ile “ailede ve sosyal çevrede” grubu anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = .540$, $p > .05$). Sosyal temas biçimleri açısından saptanan bu anlamlı farklılaşma ($p < .05$, $p < .001$), katılımcıların LGBT bireylerle sosyal medya etkileşimini de içeren bir sosyal temas kurmasının homofobi puanlarını düşürerek farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumları olumlu yönde etkilemektedir. Sosyal temas hipotezi açısından değerlendirildiğinde yüz yüze iletişimin yanında sosyal medya aracılığıyla iletişim gibi alternatif etkileşim biçimlerini de içeren bir sosyal temasa sahip katılımcıların

homofobi puanlarının; diğ er temas biçimleri ve hiç teması olmayan katılımcıların homofobi puanlarından düşük olması önemlidir. Alternatif sosyal temas biçimleri sosyal temas hipotezini desteklemektedir.

Ailede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi de ğ işkenlerinin homofobi puanlarıyla arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Dolayısıyla araştırma hipotezini desteklememektedir. Fakat sosyal çevrede LGBT bireylerle tanışıklık sayısı ve yakınlık düzeyi de ğ işkenlerinin homofobi puanlarıyla arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olması, araştırma hipotezini desteklemektedir ($p < .05$, $p < .01$). De ğ işkenler arasındaki negatif yönlü anlamlı ilişki, literatür bulgularını da desteklemektedir (Güney ve Kargı, 2004).

Tez çalışmasındaki 18-50 yaş arası katılımcıların %96.4'ü sosyal medya uygulamalarından bir veya birkaçını kullanmakta, katılımcıların %33.2'sinin sosyal medya hesaplarında takip etti ğ i, sosyal temas kurdu ğ u farklı cinsel yönelimli bireyler vardır. Katılımcıların hangi sosyal medya uygulamalarında LGBT bireylerle sosyal temas kurduklarına bakıldığında ise sırasıyla Instagram kullanan 186 katılımcının %35.5'i, Snapchat kullanan 105 katılımcının %26.7'si, Facebook kullanan 207 katılımcının %16.4'ü, Periscope kullanan 29 katılımcının %13.8'i, Twitter kullanan 123 katılımcının %12.2'si, Youtube kullanan 161 katılımcının %10.6'sı sosyal medya hesaplarında LGBT bireylerle sosyal temas kurmaktadır. Katılımcıların sosyal medya hesaplarında LGBT bireylerle sosyal medya teması kurup kurmamasına göre homofobi puanlarının karşılaştırıldığı t-testi analizi sonucunda istatistiksel anlamlı düzeyde farklılaşma saptanmıştır ($p < .001$). Sosyal medyada LGBT bireylerle sosyal teması olmayan katılımcıların homofobi puanları, LGBT bireylerle sosyal medya teması olan katılımcıların puanlarından yüksektir. Sosyal temasa ilişkin sosyal medya üzerinden etkileşimin katılımcıların homofobi puanlarını azaltması; sosyal medya etkileşimi odaklı sosyal temasın da farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğ inin göstergesidir. LGBT bireylerle sosyal medya teması olan katılımcıların homofobi puanlarının, sosyal medya teması olmayan katılımcıların homofobi puanlarından düşük oluşu hem literatür bulgularını hem araştırma hipotezini doğrulamaktadır. Bu noktada farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumların etkisiyle veya diğ er sebeplerden dolayı anket formunda LGBT bireylerle sosyal medya üzerinden sosyal temas bilgisinin araştırmacıdan saklanmış olabileceğ i de göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmada

karşılaşılabilecek bunun gibi sınırlılıklar dikkate alındığında da katılımcıların %33.2'sinin LGBT bireylerle sosyal medya üzerinden sosyal temasının olduğu bilgisini vermesi günümüz sosyal temas çalışmalarında sosyal medya üzerinden etkileşimin de sosyal temasa dâhil edilmesi gerektiğine dikkat çekmesi açısından önemlidir. Sosyal medyada LGBT bireylerle takipleşme niteliği açısından takipleşmenin karşılıklı ya da tek taraflı olmasına göre katılımcıların homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında t-testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca katılımcıların sosyal medyada LGBT bireylerle takipleşme süresinin homofobi puanlarıyla ilişkisinde de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Katılımcıların sosyal medyada LGBT bireylerle takipleşme niteliği ve takipleşme sıklığı değişkenleriyle homofobi puanlarının karşılaştırılabilmesi için daha geniş bir örneklemede bilgilerin açıkça alınabildiği bir çalışmada analiz sonuçları farklılık gösterebilir. Bu noktada çalışmanın değişkenlerindeki verilerin azlığı istenilen analizlerin yapılmasında bir engel oluşturduğu için istenen analizlere hizmet edebilecek çalışmalar yapılırken bu duruma yönelik alınabilecek önlemler dikkate alınmalıdır. Fakat değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmaması, bir anlamda asıl olanın; sosyal medyada LGBT bireylerle sosyal temasın olup olmadığına dikkat çekmesi açısından önemli bir bulgudur.

Katılımcıların farklı cinsel yönelimli bireylerle daha önce bir iletişimi olduysa bu iletişimi nasıl tanımladıklarına ilişkin bilgi almak amacıyla hazırlanan formda üç olumlu tanımlama üç olumsuz tanımlama ifadesi yer almaktadır. Daha önce LGBT bireylerle iletişimi olan katılımcıların %51.7'si LGBT bireylerle iletişimini veya sosyal temasını olumlu ifadelerle tanımlarken %48.3'ü olumsuz ifadelerle tanımlamaktadır. LGBT bireylerle sosyal temasını olumlu olarak tanımlayan katılımcıların %32.6'sı “yakın, samimi bir iletişim”, %74.2'si “doğal ve yapmacık olmayan bir iletişim”, %29.2'si “hoşlandığım, keyif aldığım bir iletişim” olarak ifade ederken, olumsuz tanımlayan katılımcıların %44.6'sı “yüzeysel, mesafeli bir iletişim”, %37.3'ü “mecburi bir iletişim”, %39.8'i “hoşlandığım bir iletişim” olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların LGBT bireylerle olan sosyal temasını olumlu veya olumsuz olarak tanımlama durumuna göre homofobi puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan t-testi analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır ($p < .001$). Dolayısıyla katılımcıların sadece

LGBT bireylerle sosyal temasının olması değil var olan bu sosyal temasın, olumlu olarak algılanması da homofobiyi etkileyen önemli bir faktördür. Bu da birden fazla homoseksüel bireyle sosyal temas kurmakla birlikte bu sosyal temasın yüzeysel değil de samimi olmasının homoseksüellere ilişkin tutumları olumlu yönde etkilediğini belirten çalışmaları (Herek ve Capitanio, 1996) desteklemektedir. LGBT bireylerle sosyal temasını olumlu olarak tanımlayan katılımcıların homofobi puanlarının, olumsuz tanımlayan katılımcıların homofobi puanlarından düşük oluşu; literatürle birlikte araştırma hipotezini de doğrulamaktadır. Gruplar arasındaki olumsuz tutumları, kalıpyargıları ve önyargıyı azaltmada oldukça etkili ve güçlü bir hipotez olan sosyal temas hipotezinde grup üyeleriyle sadece sosyal temas kurmanın tek başına yeterli olmayacağı, belirli koşullar altında kurulan sosyal temasın güçlü ve olumlu bir etkiyi sağlayacağı özellikle vurgulanır. Grupların belli bir amaç doğrultusunda güvensizlik probleminin olmadığı, samimi bir ortamda eşit statülü bireyler arasında kurulması önemlidir. Dolayısıyla katılımcıların LGBT bireylerle olan sosyal temasını olumlu olarak tanımlayanların sırasıyla %32,6'sı “yakın samimi bir iletişim”, %74.2'si “doğal, yapmacık olmayan bir iletişim”, ve %29.2'si “hoşlandığım ve keyif aldığım bir iletişim” olarak tanımlaması taraflar arasında kurulmuş ya da kurulacak olan sosyal temasın koşullarına ve nasıl algılandığına dikkat çekmesi açısından önemlidir.

Gruplar arasındaki sosyal temasın varlığı, biçimi ve niteliği açısından bakıldığında farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların olumlu yönde değişimi, olumsuz tutumların azaltılması ve iyileştirilmesine yönelik çalışmalar için oldukça önemlidir. Toplumdaki din, ırk, etnik kimlik, cinsiyet, cinsel yönelim gibi birçok kimlik özelliği dolayısıyla dış grup üyesi olarak addedilip salt dış grup üyesi olduğu için beslenen olumsuz tutumların, önyargı ayrımcılığın azaltılmasına yönelik Allport'un 1950'lerde ortaya koyduğu sosyal temas hipotezinin günümüzde de işlevselliğini ve önemini ortaya koymaktadır. Çalışmanın sosyal temas bağlamındaki değişkenleriyle homofobi arasındaki ilişkinin incelendiği analiz bulguları; sosyal temas ve homofobi üzerine var olan literatür bulgularını desteklemektedir (Tuu ve Lee, 2014; Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016; Sakallı, Uğurlu ve Eryılmaz, 2016). Tez çalışmasının sonuçları dolayısıyla farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumların azaltılmasında ve iyileştirilmesinde LGBT bireylerle sosyal temas kurmak oldukça önemlidir. Farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz

tutumlarında, önyargı ve ayrımcılıkta izlenen çalışmalarda sosyal temas kuramının aktif ve yoğun kullanımı mücadelenin hızı ve işlevselliği açısından etkin bir role sahiptir.

5.1.3. Otoriterlik, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Toplumsal Cinsiyetle İlgili Sistemi Meşrulaştırma, İlişkisel Benlik ve Homofobi Üzerine

Farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimiyle ilişkisine yönelik çalışmalarda değişkenler arasında güçlü bir ilişki olduğu, otoriterlik ve sosyal baskınlık yöneliminin homoseksüellere yönelik tutumları yordayan güçlü iki değişken olduğu görülmektedir. Tez çalışmasında da otoriterlik ve sosyal baskınlık ile homofobi arasında yapılan korelasyon analizi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < .01$). Otoriterlik ve sosyal baskınlık yönelimiyle homofobi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olması, yurt içi ve yurt dışı çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir (Lippa ve Arad, 1999; Stefuark, Taylor ve Mehta, 2010; Crawford ve diğerleri, 2016). Sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasında yapılan korelasyon analizi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < .01$). Sistemi meşrulaştırma ile toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma arasındaki anlamlı ilişkinin karşılaştırılabileceği çalışmalar sadece yurt dışı literatüründe yer almakta, yurt içinde bir çalışma bulunmamaktadır. Sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ile homofobi arasındaki anlamlı ilişki, sistemi meşrulaştırmanın içselleştirilmiş homofobiyle ilişkisinin incelendiği yurt dışı çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir (Pacilli ve diğerleri, 2011; Lemus ve diğerleri, 2014). Yurt dışı ve yurt içi çalışmalarda ilişkisel benliğin homofobiyle ilişkisine yönelik herhangi bir çalışma bulunmadığından ve bireylerin kendileri için yakın ve önemli olan kişilerle kendisin özdeşleştirme düzeyi bilgisini veren ilişkisel benliğin homofobiyle ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda aralarında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların şimdi veya gelecekte LGBT bireylerle yüz yüze veya sosyal medya hesapları aracılığıyla sosyal temas kurmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanan anket formundan elde edilen ortalamayla

homofobi arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların LGBT bireylere sosyal temas kurmaya yönelik tutumlarıyla homofobi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<.01$). Çalışmanın sosyal temas bağlamındaki değişkenlerinin homofobiyle ilişkisinin incelendiği analiz bulguları literatür bulgularını desteklemektedir (Hefner ve diğerleri, 2015; Nyugen, Kimura ve Morigana, 2016). Literatürdeki çalışmalara göre insanların LGBT bireylerle sosyal temas kurmasa geçmeleri gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumları azaltmaktadır. Çalışmanın bulgularına göre farklı cinsel yönelimli bireylerle sosyal temas kurmaya yönelik tutumlar ve homofobi arasında anlamlı düzeyde negatif yönlü bir ilişkinin bulunması da tutumların sosyal temasla ilişkisine dikkat çekmektedir. Farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik olumsuz tutumların azaltılmasında ve değişiminde sosyal temasın sosyal medya temasını kapsayan güncel ve çok yönlü boyutlarıyla birlikte ele alınarak çalışılması gerektiğine dikkat çekmesi açısından önemlidir.

Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, LGBT bireylerle sosyal medya temasının homofobiyle ayrı ayrı tek değişkenli doğrusal regresyon analizi sonucuna bakıldığında değişkenlerin homofobiyi anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. İlişki benliğin homofobi üzerinde anlamlı bir yordayıcılığı bulunmamaktadır. Otoriterlik, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %48'ini açıklamaktadır ($F=235,754$, $p<.001$, $R^2=.50$). Sosyal baskınlık yönelimi, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %05'ini açıklamaktadır ($F=15,222$, $p<.001$, $R^2=.05$). Sistemi meşrulaştırma, basit doğrusal regresyon analizi sonucunda homofobinin %19'unu açıklamaktadır ($F=62,855$, $p<.001$, $R^2=.20$). Toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %15'ini açıklamaktadır ($F=45,859$, $p<.001$, $R^2=.15$). Sosyal medya teması, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %68'ini açıklamaktadır ($F=529,990$, $p<.001$, $R^2=.68$). Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma değişkenlerinin homofobiyi yordayıcılığının bulunması literatür bulgularını desteklemekle birlikte bundan sonra yapılacak olan çalışmalara da katkısı açısından önemlidir. Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma ve homofobinin neden sonuç bağlamında ilişkisinin inceleneceği çalışmalarla ilgili değişkenler arasındaki ilişki daha açık ve bulguların işlevselliğini arttıracak sonuçlarla anlamlandırılabilir. Daha

sonra bu literatür bulguları farklı cinsel yönelimli bireylere yönelik tutumların azaltılmasında, değiştirilmesinde, gruplararası ilişkilerdeki çatışmaların azaltılmasında izlenecek çalışmalarda işlevsel olarak kullanılabilir.

Homofobi üzerinde değişkenlerin yordayıcılığının belirlenmesi amacıyla çoklu doğrusal regresyon modeli oluşturulmuştur. Modelin bağımsız değişkenleri otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, ilişkisel benlik ve LGBT bireylere yönelik sosyal temas ilişkisi tutumlardır. Çoklu doğrusal regresyon analizinde sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma ve ilişkisel benliğin homofobiyi yordamada anlamlı düzeyde bir yordayıcılığı bulunmadığı için çıkarılmıştır. Otoriterlik, sosyal baskınlık yönelimi, LGBT bireylerle sosyal temas ve sosyal medya temasının bağımsız değişken; homofobinin bağımlı değişken olarak yer aldığı çoklu doğrusal regresyon modeli anlamlı bulunmuştur; toplam varyansın %77'sini açıklamaktadır ($p < .001$, $R^2 = .77$). Modelde otoriterliğin homofobiyi pozitif yönde yordadığı ve varyansın %30.3'ünü açıkladığı, sosyal baskınlık yöneliminin homofobiyi negatif yönde yordadığı ve varyansın %07'sini açıkladığı, LGBT bireylerle sosyal temasın homofobiyi negatif yönde yordadığı ve varyansın 35.3'ünü açıkladığı, LGBT bireylerle sosyal medya temasının homofobiyi negatif yönde yordadığı ve varyansın %37.2'sini açıkladığı bulunmuştur. Çoklu doğrusal regresyon analizinde otoriterlik, sosyal temas bulguları literatürdeki çalışmaları desteklemektedir (Whitley ve Lee, 2000; Sibley, Roberto ve Wilson, 2006; Walch ve diğerleri, 2010; Mestvirishvili, Zurabishvili, Lakobidze ve Mestvirishvili, 2016; Sakallı, Uğurlu ve Eryılmaz, 2016).

Tez çalışmasının dikkate değer bir bulgusu da ilişkisel benliğin sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle arasında anlamlı düzeyde negatif yönlü bir ilişkinin saptanmasıdır. Homofobi ve sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yapılan korelasyon analizine bakıldığında bulgular dikkate değerdir. Homofobi ve sosyal baskınlık yönelimi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -.22$, $p < .001$). Homofobi ve sistemi meşrulaştırma arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -.22$, $p < .001$). Homofobi ve toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki

saptanmıştır ($r=-16$, $p<.001$). Literatür çalışmalarında görüldüğü kadarıyla ilişkisel benlik ve sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceleyen görgül bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla ilişkisel benlik ve sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma arasındaki anlamlı ilişki; hem literatüre katkısı hem de bundan sonra ilgili değişkenlerle ilgili yapılacak çalışmaları yönlendirebilme niteliği açısından önemlidir. İlişkisel benlik ve ilgili değişkenler arasında yapılacak neden sonuç bağlamındaki çalışmalar ve yapılabilecek diğer çalışmalar için dikkate değerdir.

5.1.4. Katılımcıların LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımlarına Yönelik Yaklaşımları ve Homofobi Üzerine

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarına ilişkin değerlendirmelerini belirlemek amacıyla hazırlanan formdan üç faktör elde edilmiştir. Birinci faktör LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarına yönelik “ahlaki değerlerim açısından yanlış buluyorum”, “toplumsal değerler açısından yanlış buluyorum” gibi katılımcıların değerler açısından yaklaşımlarını ifade eden değerler yaklaşımı boyutunu oluşturmaktadır. İkinci faktör katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik “sempatik buluyorum”, “doğal buluyorum” gibi olumlu duygusal ve düşünsel yaklaşım ifadelerini içeren olumlu izlenim boyutunu oluşturmaktadır. Üçüncü faktör katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarını yönelik “yapmacık buluyorum”, “sıkıcı buluyorum” gibi olumsuz duygusal ve düşünsel yaklaşım ifadelerini içeren olumsuz izlenim boyutunu oluşturmaktadır.

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerler yaklaşımı, olumlu izlenim, olumsuz izlenim ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığı değişkenlerinin homofobiyle ayrı ayrı basit doğrusal regresyon analizine bakıldığında değişkenlerin homofobiyi anlamlı bir şekilde yordadıkları görülmüştür. Değerler yaklaşımı, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %32'sini açıklamaktadır ($F=11,856$, $p<.01$, $R^2=.32$). Olumlu izlenim yaklaşımı, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %25'ini

açıklamaktadır ($F=78,475$, $p<.001$, $R^2=.25$). Olumsuz izlenim yaklaşımı, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %19'unu açıklamaktadır ($F=57,167$, $p<.001$, $R^2=.19$). Karşılaşma sıklığı, basit doğrusal regresyon analizinde homofobinin %16'sını açıklamaktadır ($F=47,883$, $p<.001$, $R^2=.16$).

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medyapaylaşımlarına yönelik değerler yaklaşımı, olumlu izlenim değişkenleriyle birlikte katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma düzeyini ifade eden karşılaşma düzeyi değişkeninin bağımsız değişken; homofobinin bağımlı değişken olarak yer aldığı çoklu doğrusal regresyon modeli kurulmuştur. Model, anlamlıdır ve tüm varyansın %50'sini açıklamaktadır ($p<.001$, $R^2=.50$). Kurulan çoklu doğrusal regresyon modelinde değerler yaklaşımının homofobiyi pozitif yönde yordadığı ve varyansın %47'sini açıkladığı, olumlu izlenimin homofobiyi negatif yönde yordadığı ve varyansın %31'ini açıkladığı, karşılaşma düzeyinin homofobiyi negatif yönde yordadığı ve varyansın %18'ini açıkladığı bulunmuştur.

LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerin ve LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşma sıklığı değişkenlerinin homofobiyle ilişkisini, homofobiyi yordayıcılığını inceleyen herhangi bir çalışma literatürde bulunmamaktadır. Bu durum, tez çalışmasındaki analiz sonuçlarının literatür bulgularıyla karşılaştırılması açısından bir eksiklik oluştursa da çalışmanın özgünlüğü açısından önemlidir. İlgili hipotezlerin test edilmesi amacıyla uygulamada kullanılan veri toplama araçlarının amaca uygunluğu ve yeterliliği; akademik çalışmaların niteliği ve geçerliliği açısından oldukça önemlidir. Bu noktada katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini, paylaşımlarla karşılaşma sıklığını ölçebileceğimiz ve güvenilirlik, geçerlik çalışmalarının yapıldığı ölçeklerin oluşturulmamış olması bir eksikliktir. Bu eksikliği giderecek ölçek geliştirme çalışmalarının yapılmamasında; yeni medya, Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Periscope gibi sosyal medya uygulamaların yakın zamanlı oluşunun bir payı olsa da günümüzde özellikle sosyal temas bağlamında değerlendirildiğinde sosyal medyanın yaygın ve yoğun kullanımı ilgili çalışmaları zorunlu kılıyor. İhtiyaç duyulan ölçeklere erişilemediğinde ilgili amaçlar doğrultusunda hazırlanan soru formları kullanılarak güvenilirliğe ilişkin birtakım analizlerle birlikte araştırma bulgularının literatüre katkı sağlamasına çaba sarf ediliyor. Dolayısıyla tez çalışmasının gerek sosyal teması sorgulamaya ilişkin

soru formundagerek katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelere ilişkin hazırlanan soru formunda eksikliklerin ve hataların olma ihtimali kaçınılmazdır. Bu eksiklikleri ve hataları önlemek adına soru formları hazırlanırken literatürde yer alan ve araştırma sorularına yanıt aramada yararlanılabilecek ölçeklerdeki ifadelerden yararlanma, pilot uygulama yapma, formların güvenilirlik analizlerinin yapılması gibi yöntemler kullanılmıştır. Gerekli özenin gösterilerek yapıldığı bu tez çalışmasının bulgularına temkinli yaklaşmak gerekmektedir. Birlikte bulguların özellikle sosyal temas bağlamında literatürü destelemesi, sosyal temasın güncel boyutlarıyla da elde edilen bulgularının varlığı, alan yazını açısından önemlidir.

5.2. Sınırlılıklar ve Öneriler

Tez çalışmasının örneklemini İstanbul iline bağlı Beylikdüzü, Bakırköy, Esenler, Bağcılar, Sefaköy, Avcılar, Şişli, Kadıköy, Üsküdar, Sarıyer gibi belirli semtlerin sadece oluşturması araştırmanın bulgularının genellenebilmesinde önemli bir sınırlılıktır. Anket formundaki bazı sorulara açık yanıtların alınamaması araştırma sürecinde sorun yaratmış ve hipotezlerin test edilmesinde uygun verilerin elde edilmesini engellemiştir. Gelecekte yapılacak konuyla ilgili çalışmalarda anketlerin kontrollü ortamlarda ve çalışmayla ilgili bilgi sahibi kişiler tarafından doldurtulması ya da dijital ortamların uygulama için tercih edilmesi, çalışmanın özellikle daha büyük örneklerle sürdürülmesi hem çalışma sürecinin güvenilirliği hem de bulguların genellenebilirliği açısından dikkat edilmesi gereken önemli noktalar.

Tez çalışmasında kullanılan sosyal temas formlarındaki gibi, özellikle LGBT bireylerle klasik etkileşim biçimlerinin alternatifini olan iletişimin sorgulandığı, sosyal medya üzerinden sosyal teması da kapsayan genişletilmiş formların oluşturularak, formlara ölçek niteliği kazandırılarak yapılacak çalışmalara konuyla ilgili özellikle sosyal temas hipotezi bağlamında oldukça ihtiyaç vardır. Araştırma bulgularının yapılacak başka çalışmalarla da desteklenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla önyargı, ayrımcılık ve olumsuz tutumların azaltılmasında oldukça etkili olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanan sosyal temas hipotezine ilişkin daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

İlişkisel benliğin homofobiyle anlamlı bir ilişkisi olmasa da sosyal baskınlık yönelimi, sistemi meşrulaştırma, toplumsal cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma değişkenleriyle negatif yönlü anlamlı bir ilişkisinin olması bu konuyla ilgili yapılacak alan çalışmalarında kullanılabilir. İlgili değişkenlere ilişkin daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Katılımcıların LGBT bireylerin sosyal medya paylaşımlarına yönelik değerlendirmelerini ölçmek amacıyla form hazırlanırken LGBT bireylerin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarının altında yazan yorumlar incelenmiştir. Yorumlarda aşırı iltifat ve aşırı hakaret içeren ifadeler bulunmakla birlikte özellikle farklı cinsel yönelimlere ilişkin saygı çerçevesinde yapılan tartışmaların içeriği ve kullanılan üslup dikkat çekicidir. Özellikle eşcinselliğin nedenselliğine ilişkin kurulan diyaloglarda dini ve ahlaki inançlara, yaradılışa yapılan göndermeler diğer açıklamalara nazaran ağırlıktadır denilebilir. Dolayısıyla psikoloji disiplininin farklı kuramsal yaklaşımları bağlamında düşünüldüğünde özellikle söylem analizi açısından sosyal medya hesaplarında LGBT bireylere ilişkin yapılan paylaşımların, tartışma odaklı diyalogların incelenmesi düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Ajzen, I., Fishbein, M. (2005). The Influence of Attitudes on Behavior. D. Albarracin, B. T. Johnson, M. P. Zanna (Ed.). *The Handbook of Attitudes* içinde. Mahwah: 173-221.

Akrami, N., Ekehammar, B. (2006). Right-Wing Authoritarianism and Social Dominance Orientation. Their Roots in Big-Five Personality Factors and Facets. *Journal of Personality*. 75.5, 890-926.

Altemeyer, B. (2004). Highly Dominating, Highly Authoritarian Personalities. *The Journal of Social Psychology*. 144,4. 421-447.

Altemeyer, B., Hunsberger, B. (1992). Authoritarianism, Religious Fundamentalism, Quest and Prejudice. *The International Journal for the Psychology of Religion*. 2.2, 113-133.

Anderssen, N. (2002). Does Contact with Lesbians and Gay Lead to Friendlier Attitudes? A Two Year Longitudinal Study. *Journal of Community & Applied Social Psychology* 12. 124-136.

Arık, F. (2017). Okul Psikolojik Danışmanlarının Eşcinsellere Yönelik Tutumlarının ve Homofobi Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi SBE.

Aronson, E., Wilson T.D., Akert, R.M. (2012). *Sosyal Psikoloji*. Gündüz, O. (çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları (orijinal basım 2012).

Arslantürk, Z., Arslantürk, E. H. (2011). *Uygulamalı Sosyal Araştırma*. İstanbul: Çamlıca Yayınları (orijinal basım 2011).

Aygül, E. (2013). Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi SBE.

Bahamondes-Correa, J. (2016). System Justification's Opposite Effect on Psychological Well-Being: Testing a Moderated Mediation Model in Gay Men and Lesbian Sample in Chile. *Journal of Homosexuality*. 63,11. 1537-1555,

- Başar, K. (2014). Farklı Yönleri ile Cinsel Kimlik: Bedensel Cinsiyet, Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet Rolü ve Cinsel Yönelim. *Toplum ve Hekim*. 29.4, 245-251.
- Baunach, D. M., Burgess, E. O., Muse, C. S. (2010). Southern (Dis)comfort: Sexual Prejudice and Contact with Gay Men and Lesbians in the South. *Sociological Spectrum*. 30.1, 30-64.
- Berkman, C. S., Zinberg, G. (1997). Homophobia and Heterosexism in Social Workers. *Social Work*. 42,4. 319-332.
- Buck, D. M., Ratcliff, J., Plant, E. A., Zielaskowski, K. (2013). Concern Over the Misidentification of Sexual Orientation: Social Contagion and the Avoidance of Sexual Minorities. *Journal of Personality and Social Psychology*. 105, 6. 941-960.
- Cirhinlioğlu, F.G., Aktaş, V., Öner-Özkan B. (2006). Sosyal Temsil Kuramına Genel Bir Bakış. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. 30.2, 163-174.
- Crawford, J. T., Inbar, Y., Brant, M. J., Mallinas, S. R. (2016). Right-Wing Authoritarianism Predicts Prejudice Equally Toward “Gay Men and Lesbians” and “Homosexuals”. *Journal of Personality and Social Psychology*. 111. 2, e31-e44.
- Cross, S. E., Bacon, P. L., Morris, M. L. (2000). The Relational-Interdependent Self-Concept and Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 78, 5. 791-808.
- Collier, K. L., Bos, H. N. W., Standfort, G. M. (2012). Intergroup Contact, Attitudes Toward Homosexuality and the Role of Acceptance of Gender Non-Conformity in Young Adolescents. *Journal of Adolescence*. 35. 899-907.
- Costa, P. A., Pereira, H., Leal, I. (2015). “The Contact Hypothesis” and Attitudes toward Same-Sex Parenting. *Sexuality Research and Social Policy*. 12.2, 126-136.
- Cullen, J. M., Wright, L. W., Alessandri, M. (2002). The Personality Variable Openness To Experience As It Relates To Homophobia. *J. Homosex*. 42.4, 119-134.
- Çabuk, F, D. (2010). Tıp Öğrencileri ve Hekimlerin Eşcinsellik Hakkındaki Tutumları ve Gey ve Lezbiyenlerin Sağlık Hizmeti Deneyimleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi PAD.

Çırakoğlu, O. C. (2006). Perception of Homosexuality Among Turkish University Students: The Role of Labels, Gender and Prior Contact. *The Journal of Social Psychology*. 146.3, 293-305.

Doğan, G. (2016). Bir Sistemi Meşrulaştırma Pratiği Olarak Kendini Nesneleştirme. *Türk Psikoloji Yazıları*.19.37, 35-45.

Doğulu, C. (2012). System Justification and Terror Management: Morality Salience as a Moderator of System-Justifying Tendencies in Gender Context. A Thesis Submitted to the Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University.

Dovidio, J. F., Gaertner S. L. (1996). Affirmative Action, Unintentional Racial Biases and Intergroup Relations. *Journal of Social Issues*. 52. 4, 51-75.

Dovidio, J. F., Kawakami, K., Gaertner S. L. (2002). Implicit and Explicit Prejudice and Interracial Interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*. 82.1, 62-68.

Duckitt, J. (2015). The Authoritarian Personality. J.D. Wright (Ed.). *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Science* içinde. Oxford: Elsevier. “2. Basım.2, 255-261.

Emrem, Ç. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Homofobi Düzeyi İle Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi SBE.

Ercan, N. (2009). The Predictors of Attitudes Toward Physical Wife Abuse: Ambivalent Sexism, System Justification and Religious Orientation. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi SBE.

Erdem, E. (2016). Eşcinsel İnsan Hakları, Sosyal Baskınlık Yönelimi, Sistemi Meşrulaştırma, Yükleme Karmaşıklığı Açısından Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Evans, R. J. (2003). Phobia: A Biological Perspective. S. Morgan (Ed.) *Phobia: A Reassessment* içinde. London: Karnac, 2003, 11-50.

Freedman, J. L., Sears D.O., Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. A. Dönmez (çev.). Ankara: İmge Kitabevi (orijinal baskı tarihi 1989).

Gareth, N. (2012). *The Developing Idea of the Authoritarian Personality. An Historical Rewiew of the Scholarly Debate, 1950-2011*. The Edwin Mellen Press. United Kingdom.

Gore, J. S., Cross, S. E., Kanagawa, C. (2009). Acting in Our Interest: Relational Self-Construal and Goal Motivation Across Cultures. *Motiv Emot.* 33. 75-87.

Göregenli, M. (2012). Ayrımcılığın Meşrulaştırılması. *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. K. Çayır ve M. A. Ceyhan (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 61-73.

Göregenli, M. (2009). Gruplararası İlişki İdeolojisi Olarak Homofobi. *Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma* içinde. A. Erol (Haz.). Anti-Homofobi Kitabı. Ankara: Kaos GL.

Göregenli, M. (2012). Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık. *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. K. Çayır ve M. A. Ceyhan (drl.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. 17-29.

Güldü, Ö. (2011). Sağ Kanat Yetkeçiliği Ölçeği: Uyarılama Çalışması. Ankara: *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2.2, 27-51.

Gündüz, U., Pembecioğlu, N. (2013a). Bilgi Kaynağı Olarak Sosyal Ağlar ve Sosyal Medya. M. Demir (Ed.). *Yeni Medya Üzerine* içinde. Konya: Literatürk. 2013, 217-255.

Gündüz, U., Pembecioğlu, N. (2013b). Sosyal Medyanın Bilgi Tekrarına Geliştirilen Tepkiler. A. Büyükarıslan, A. M. Kırık (Ed.). "Sosyalleşen Birey" Sosyal Medya Araştırmaları 1 içinde. Konya: Çizgi Kitabevi. 2013, 225-252.

Güney, N., Kargı, E., Oruç, Ç. A.(2004). Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsellik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. Farklı Yüzleriyle Cinsellik V. Ulusal Cinsellik ve Cinsel Tedaviler Kongresi.

Gürkaynak, E.Ç. (2012). Toplumsal Temas: Önyargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Aracı Olarak Kullanılabilir mi? *Ayrımcılık Çok Boyutlu*

Yaklaşımlar. K. Çayır ve M.A. Ceyhan (drl.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 255-267.

Haddock, G., Zanna, M. P., Esses, V. M. (1993). Assessing the Structure of Prejudicial Attitudes: The Case of Attitudes Toward Homosexuals. *Journal of Personality and Social Psychology*. 65.6, 1105-1118.

Healey, E. (2014). *Sexual Orientation and Gender Identity*. The Spinnes Press.

Hefner, V., Galaviz, T., Morse, V., Firchau, Rachel-Jean C., Basile, C., Todd, R., Naude, F., Nitzkowski-Bautista, Z. (2015). Refusing to Tolerate Intolerance: An Experiment Testing the Link Between Exposure to Gay-Related Content and Resulting Attitudes and Behaviors. *Sexuality & Culture*. 19, 864-881.

Herek, G. M., Capitano. (1996). "Some of My Best Friends": Intergroup Contact, Concealable Stigma, and Heterosexuals' Attitudes Toward Gay Men and Lesbians. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 22.4, 412-424.

Herek, G. M. (1997). Heterosexuals' Attitudes Toward Lesbians and Gay Men: Does Coming Out Make A Difference?. *A queer world: The Center of Lesbian and Gay Studies reader*. New York University Press. 331-334

Herek, G. M. (2002). Heterosexuals' Attitudes Toward Bisexual Men and Women in the United States. *The Journal of Sex Research*. 39. 264-27.

Hettinger, V. E., Vandello, J.A. (2014). Balance Without Equality: Just World Beliefs, the Gay Affluence Myth and Support for Gay Rights. *Social Justice Research*. 27. 444-463.

Horne, S. G., Maroney, M. R., Zagryazhskaya, E. A., Koven, J. (2017). Attitudes toward Gay and Lesbians Individuals in Russia: An Exploration of the interpersonal Contact Hypothesis and Personality Factors. *Psychology in Russia. State of the Art*. 10.2, 21-34.

Hudson, W., Ricketts, W. (1980). A Strategy for the Measurement of Homophobia. *Journal of Homosexuality*. 5. 357-372.

Husnu, S., Crisp, R, J. (2010). Elaboration Enhances The Imagined Contact Effect. *Journal of Experimental Social Psychology*. 46, 943-950.

Işık, R. (2008). The Predictors of Understanding of Honor ant Attitudes Toward Honor Related Violence: Ambivalent Sexism and System Justification. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Jost, J., T., Federico, C., M., Napier, J., L. (2009). Political Ideology: Its Structure, Functions and Elective Affinities. *The Annual Review of Psychology*. 60. 307-337.

Jost J. T., Kay, A. C. (2005). Exposure to Benevolent Sexism and Complementary Gender Stereotypes: Consequences for Spesific and Diffuse Forms of System Justification . *Journal of Personality and Social Psychology*. 88.3, 498-509.

Jost, J, T. Pietrzak, J., Liviatan, I., Mandisodza, A. N., Napier, J. L. (2008). System Justification as Conscious and Nonconscious Goal Pursuit. J. Y. Shah, W. L. Gardner (Ed.). *Handbook of Motivation Science* içinde. New York: The Guilford Press, 2008, 591-605.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi (orijinal basım).

Kalaycı, E. (2016). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Adalet Savunuculuğu Yetkinlikleri ile LGBTİ bireylere Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. SBE.

Kara, A. (2016). Hegemonik Erkeklik ve Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar (Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi SBE.

Karaçanta, H. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Baskınlık Yönelimi ve Başka Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Karakoç, E., Taydaş, O. (2013). Toplumsal Dönüşüm Bağlamında Sosyal Medya ve Değişen Aile Kavramı. A. Büyükarslan, A. M. Kırık (Ed.). *Sosyal Medya Araştırmaları 1* içinde. Konya: Çizgi Kitabevi, 2013, 207-227.

Kay, A. C., Jost, A. C. (2003). Complementary Justice: Effects of “Poor but Happy” and “Poor but Honest” Stereotype Exemplars on System Justification and Implicit

Activation of the Justice Motive. *Journal of Personality and Social Psychology*. 85.5, 823-837.

Kaya, A. (2013). Sosyal Paylaşım Ağlarının Kişilerarası İletişim Sürecine Etkisi Bağlamında Facebook. A. Büyükaslan, A. M. Kınık (Ed.). *Sosyal Medya Araştırmaları 1* içinde. Konya: Çizgi Kitabevi, 2013, 155-206.

Kern, J. G., Fine, M. A. (1994). The Relationship Between Gender and Negative Attitudes Toward Gay Men and Lesbians: Do Gender Role Attitudes Mediate This Relation? *Sex Roles*. 31. 5, 297-307.

Kruelewitz, J. E., Nash, J. E. (1980). Effects of Sex Role Attitudes and Similarity on Men's Rejection of Male Homosexuals. *Journal of Personality and Social Psychology*. 38.1, 67-74.

Lemus, S. D., Navarro, L., Velasques, M. J., Ryan, E., Megias, J. L. (2014). From Sex to Gender: A University Intervention to Reduce Sexism in Argentina, Spain and El Salvador. *Journal of Social Issues*. 70.4, 741-762.

Lennon-Dearing, R., Delavega, E. (2016). Do Social Workers Apply "Love Thy Neighbour as Thyself" to Gay, Lesbian, Bisexual and Transpersons in the South. *Journal of Homosexuality*. 63.9, 1171-1193.

Lippa, A., Arad, S. (1999). Gender, Personality and Prejudice: The Display of Authoritarianism and Social Dominance in Interviews with College Men and Women. *Journal of Research in Personality*. 33, 343-393.

Louderback, L. A., Whitley, B. E. (1997). Perceived Erotic Value of Homosexuality and Sex-Role Attitudes as Mediators of Sex Differences in Heterosexual College Student's Attitudes Toward Lesbians and Gay Men. *The Journal of Sex Research*. 34. 2, 175-182.

Markus, H. R., Kitayama, S. (2003). Culture, Self and the Reality of the Social. *Psychological Inquiry*. 14. 3-4, 277-283.

Mestvirishvili, M., Zurabishvili T., Lakobidze, T., Mestvirishvili, N. (2016). Exploring Homophobia in Tbilisi, Georgia. *Journal of Homosexuality*. 64. 9, 1253-1282.

Miglietta, A., Gattino, S., Esses, V. M. (2014). What Causes Prejudice? How May We Solve It? Lay Beliefs and Their Relations with Classical and Modern Prejudice and Social Dominance Orientation. *International Journal of Intercultural Relations*. 40, 11-21.

Morrison, T. G., Morrison, M. A., Borsa, T. (2014). A Legacy of Derogation: Prejudice Toward Aboriginal Persons in Canada. *Psychology* . 5.9, 1001-1010.

Nyugen T. T., Kimura K., Morigana, Y. (2016). Homonegative Attitudes and Their Correlates Among Vietnamese College Students. *Psychological Reports*. 118.3, 849-860.

O'Brien, K. S., Shovelton, H., Latner, J. D. (2013). Homophobia in Physical Education and Sport The Role of Physical/Sporting Identity ant Attributes, Authoritarian Aggression and Social Dominance Orientation. *International Journal of Psychology*. 2013.

Okur, H. D., Özkul, M. (2015). Modern İletişimin Arayüzü: Sanal İletişim Sosyal Paylaşım Sitelerinin Toplumsal İlişki Kurma Biçimlerine Etkisi (Facebook Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstiusü Dergisi*. 21, 213-241.

Okutan, N. (2010). Eşcinsellere Yönelik Tutumlar: Cinsiyetçilik, Romantik İlişkilerde Kalıpyargılar ve Yetişkin Bağlanma Biçemleri Açısından Bir Değerlendirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Oyman, S. (2010). Cinsel Yönelimi Farklı Mağdur ve Zanlı Kişilere Yapılan Yüklemeler Üzerinde Katılımcı Cinsiyeti, Eğitim Düzeyi ve Homofobik Tutumların Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

Öztürk, E. B., Kılıçarslan-Gökoğlu, S., Karagonlar, G. (2015). İlişkisel Benlik Ölçeğinin Türkçe Geçerlemesi. *İşletme Fakültesi Dergisi*. 16.2, 49-70.

Pacilli, M.G., Taurino, A., Jost, J. T., Toorn, J.V.D. (2011). System Justification, Right-Wing Conservatism and Internalized Homophobia.: Gay and Lesbian Attitudes toward Same-Sex Parenting in Italy. *Sex Roles*. 65:580-595.

- Park, H. S., Levine, T. R. (1999). The Theory of Reasoned Action and Self-Constraint: Evidence From Three Cultures *Communication Monographs*. 66: 201-219.
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup Contact Theory. *Annu. Rev. Psychol.* 49, 65-85.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., Malle, B. F. (1994). Social Dominance Orientation: A Personality Variable Predicting Social and Political Attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*. 67.4, 741-768.
- Rudman, L. A., Phelon, J.E., Heppen, J. B. (2007). Developmental Sources of Implicit Attitudes. *Society for Personality and Social Psychology*. 33.12, 1700-1713.
- Sakallı, N. (2002). Application of the Attribution-Value Model of Prejudice to Homosexuality. *The Journal of Social Psychology*. 142. 2, 264-271.
- Sakallı, N., Uğurlu, O. (2001). Effects of Social Contact with Homosexual Turkish University Student's Attitudes of Homosexuality. *Journal of Homosexuality*. 42.1, 53-62.
- Sakallı, N., Uğurlu, O., Eryılmaz, D. (2016). Gey Erkeklerle ve Lezbiyenlere İlişkin Tutumlar İle Sistemi Meşrulaştırma, Sosyal Temas, Politik Görüş ve Cinsiyet Arasındaki İlişki. *19. Ulusal Psikoloji Kongresi Bildiri Özet Kitabı*. İzmir: 5-7 Eylül 2016.
- Saraç, L. (2014). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Eşcinselliğe Yönelik Bilgileri, Tutumları ve Dindarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*. 5. 2, 77-91.
- Sartore, M.L., Cunnigham, G. B: (2009). Gender, Sexuality Prejudice and Sport Participation: Implications for Sexual Minorities. *Sex Roles*. 60. 100-113.
- Seelman, K. L., Walls, N. E. (2010). Person-Organization Incongruence As A Predictor of Right-Wing Authoritarianism, Social Dominance Orientation and Heterosexism. *Journal of Social Work Education*. 46. 1, 103-121.
- Sibley, C. G., Robertson, A., Wilson, M. S. (2006). Social Dominance Orientation and Right-Wing Authoritarianism: Additive and Interactive Effects. *Political Psychology*. 27.5, 755-768.

Sidanius, J. Sheehy-Skeffington, J., Hengel, K. E., Stewart, A.L. Ho, A.K., Kteily, N., Pratto, F., Foels, R. (2015). The Nature of Social Dominance Orientation: Theorizing and Measuring Preferences for Intergroup Inequality Using the New SDO Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*.109.6, 1003-1028.

Şah, U. (2009). Türkiye'deki Gençlerin Cinsel Yönelimlere İlişkin Sosyal Temsilleri ve Homofobi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Theodore, P. S., Basow S. A. (2008). Heterosexual Masculinity and Homophobia. A Reaction to the Self? *Journal of Homosexuality*. 40.2, 31-48.

Tu, J. W., Lee, T. T. (2014). The Effects of Media Usage and Interpersonal Contacts on the Stereotyping of Lesbians and Gay Men in Chine. *Journal of Homosexuality*. 61,980-1002.

Tuzer, V. (2004). Eşcinsellik, Travestilik, Transseksüellik. *Geylerin ve Lezbiyenlerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları* içinde. Kaos Gl Kitapları: 7-11.

TÜİK (2016). Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 erişim tarihi (25 Ağustos 2017).

TÜİK (2017). Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı.

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 erişim tarihi (25.08.2017).

Uğurlu, O. (2013). Prejudice Against Homosexuality and Locus of Control. Çankaya University *Journal of Humanities and Social Sciences*. 10.1, 1-12.

Ummak, E. (2012). Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Eşcinsellere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Mersin: Mersin Üniversitesi EBE.

Yıldırım, N. (2010). Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Adil Dünya İnançları, Sosyal Baskınlık Yönelimleri ve Sistemi Meşru Algılama Düzeyleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Mersin: Mersin Üniversitesi SBE.

Yılmaz-Sert, N. (2014). Yeni Medyada Aktivist Hareketler Örnek İnceleme: Türkiye'de LGBTT Aktivizmi. İ. Sayımer (Ed.). *Yeni Medya Araştırmaları, Kavramlar, Ugulamalar, Tartışmalar* içinde. İstanbul: Literatürk yayınları, 283-336.

Walch, S. E., Orlosky, P. M., Kimberly, M. A., Sinkkanen, K. A., Stevens, H.R. (2010). Demographic and Social Factors Associated with Homophobia and Fear of AIDS in a Community Sample. *Journal of Homosexuality*. 57.2, 310-324.

Walton, G. (2006). H-Cubed: A Primer on Bullying and Sexuality Diversity for Educators

https://www.researchgate.net/profile/Gerald_Walton/publication/242517856_H-Cubed_A_Primer_on_Bullying_and_Sexuality_Diversity_for/links/55e332ea08aeb1a7cc9c643.pdf?origin=publication_detail erişim tarihi (10 Ağustos 2017).

Warriner, K., Nagoshi, J. T., Nagoshi, J. L. (2013). Correlates of Homophobia, Transphobia and Internalized Homophobia in Gay or Lesbian and Heterosexual Samples. *Journal of Homosexuality*. 60.9, 1297-1314.

Whitley, B. E. (1999). Right-Wing Authoritarianism, Social Dominance Orientation and Prejudice. *Journal of Personality and Social Psychology*. 77.1, 126-134.

Whitley, B. E., Lee, E.S. (2000). The Relationship of Authoritarianism and Related Constructs to Attitudes Toward Homosexuality. *Journal of Applied Social Psychology*. 30. 1, 144-170.

We Are Social. (2017) . <https://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2017-global-overview> erişim tarihi (25 Ağustos 2017).

Wilder, D. A. (1984). Intergroup Contact: The Typical member and The Exception on The Rule. *Journal of Experimental Psychology*. 20, 177-194.

EKLER

EK 1: Sosyal Temas Biçimleri, Sosyal Medya Teması, LGBT Bireylerin Sosyal Medya Paylaşımlarına Yönelik Değerlendirmeler Üzerine Pilot Uygulama

Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:.....

Eğitim durumu:

İlkokul Mezunu	
Ortaokul Mezunu	
Lise Mezunu	
Üniversite Öğrencisi	
Üniversite Mezunu	
Lisansüstü	

Cinsiyetiniz:

KADIN	
ERKEK	

AÇIKLAMA:

HETEROSEKSÜEL: Duygusal/cinsel açıdan karşı cinsiyete ilgi duyan kadın veya erkek.

EŞCİNSEL (Homoseksüel): Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine (kendi cinsiyetinden birine) ilgi duyan kadın veya erkek.

GEY: Erkek eşcinsel. Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan erkek.

LEZBİYEN: Kadın eşcinsel. Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan kadın.

BİSEKSÜEL: Duygusal/cinsel açıdan her iki cinsiyete ilgi duyan kadın veya erkek.

TRANSEKSÜEL: Kendisini karşı cinsiyetten biri olarak tanımlayan kadın veya erkek.

1) Cinsel yöneliminiz nedir?

Heteroseksüel () Eşcinsel () Biseksüel () Diğer ()

2) Ailenizde ve akrabalarınızda eşcinsel, biseksüel veya transeksüel olduğunu bildiğiniz birileri var mı?

Var () Yok ()

Varsa kaç kişi?

Varsa, size ne kadar yakın?

Hiç yakın değil () Yakın değil () Biraz Yakın () Yakın () Çok yakın ()

3) Sosyal çevrenizde (işte, okulda, bulunduğunuz ortamlarda) eşcinsel, biseksüel veya transeksüel olduğunu bildiğiniz birileri var mı?

Var () Yok ()

Varsa kaç kişi?

Varsa, size ne kadar yakın?

Hiç yakın değil () Yakın değil () Biraz Yakın () Yakın ()

Çok yakın ()

- 4) Eşcinsel, biseksüel veya transeksüel bireylerle arkadaşlığınız varsa bu arkadaşlığınızı nasıl tanımlarsınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- Yakın, samimi bir arkadaşlık. ()
- Doğal, yapmacık olmayan, bir arkadaşlık. ()
- Hoşlandığım, keyifli bir arkadaşlık. ()
- Yüzeysel, mesafeli bir arkadaşlık. ()
- Mecburi bir arkadaşlık. ()
- Hoşlanmadığım bir arkadaşlık. ()

Eşcinsel, biseksüel veya transeksüel bireylerle daha önce bir iletişiminiz olduysa bu iletişimi nasıl tanımlarsınız? Birden fazla işaretleyebilirsiniz.

Yakın () Doğal () Samimi () Hoş () Mecburi ()
)Mesafeli () Yapmacık () Samimiyetsiz () Hoş olmayan ()

- 5) Aşağıdaki sosyal medya uygulamalarından daha önce ve şu an kullandıklarınızı işaretleyiniz.

Facebook () Instagram () Twitter ()
Youtube () Snapchat () Periscope ()

- 6) Sosyal medyada takip ettiğiniz eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyler var mı?
Var () Yok ()

- 7) Varsa hangi sosyal medya hesaplarından takip ettiniz veya ediyorsunuz?

Facebook () Instagram () Twitter ()
Youtube () Snapchat () Periscope ()

- 8) Varsa bu karşılıklı bir takipleşme mi? Karşılıklı () Tek taraflı ()

- 9) Varsa ne sıklıkla takip ediyorsunuz?

Her gün () Hatanın birkaç günü () Ayda birkaç gün ()

Bazen, sosyal medya hesaplarımda karşılaştığımda ()

- 10) Varsa bu iletişiminizi, sosyal medya ortamından fiziksel ortamda bir arkadaşlığa (yüz yüze iletişim) taşımak ister misiniz?

Kesinlikle isterim. ()
İsterim. ()
Kararsızım. ()
İstemem. ()
Kesinlikle İstemem. ()

- 11) Gelecekte eşcinsel, biseksüel, transseksüel biriyle sosyal medya gibi kitle iletişim araçlarıyla iletişim kurmayı hoş karşılar mısınız?

Kesinlikle hoş karşılamam. ()
Hoş karşılamam. ()

Kararsızım. ()
Hoş karşılarım. ()
Kesinlikle hoş karşılarım. ()

12) Gelecekte eşcinsel, biseksüel, transeksüel biriyle yüz yüze iletişim kurmayı hoş karşılar mısınız?

Kesinlikle hoş karşılamam. ()
Hoş karşılarım. ()
Kararsızım. ()
Hoş karşılarım. ()
Kesinlikle hoş karşılarım. ()

13) Sosyal medya hesaplarınızda eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyler tarafından takip edilmekten hoşlanır mısınız?

Kesinlikle hoşlanmam. ()
Hoşlanmam. ()
Kararsızım. ()
Hoşlanırım. ()
Kesinlikle hoşlanırım. ()

14) Sosyal medya hesaplarınızda eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyleri takip etmekten hoşlanır mısınız?

Kesinlikle hoşlanmam. ()
Hoşlanmam. ()
Kararsızım. ()
Hoşlanırım. ()
Kesinlikle hoşlanırım. ()

15) Eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireylerin sosyal medyadaki paylaşımlarından (fotoğraf, video) rahatsızlık duyuyor musunuz?

Kesinlikle rahatsızlık duyuyorum. ()
Rahatsızlık duyuyorum. ()
Kararsızım. ()
Rahatsızlık duymuyorum. ()
Kesinlikle rahatsızlık duymuyorum. ()

16) Eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyleri TV programlarında, dizilerde görmekten rahatsızlık duyuyor musunuz?

Kesinlikle rahatsızlık duyuyorum. ()
Rahatsızlık duyuyorum. ()
Kararsızım. ()
Rahatsızlık duymuyorum. ()
Kesinlikle rahatsızlık duymuyorum. ()

Aşağıda bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz, eksiksiz ve samimi bir şekilde işaretleyiniz.

1) Kesinlikle katılmıyorum

2) Katılmıyorum

3) Kararsızım

4) Katılıyorum

5) Kesinlikle Katılıyorum

1	Gelecekte eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireylerle sosyal medya gibi kitle iletişim araçlarıyla iletişim kurmayı hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
2	Gelecekte eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireylerle yüz yüze iletişim kurmayı hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
3	Sosyal medya hesaplarımda eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyler tarafından takip edilmeyi hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
4	Sosyal medya hesaplarımda eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyleri takip etmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
5	Eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireylerin sosyal medyadaki paylaşımlarından (fotoğraf, video gibi) rahatsızlık duymuyorum.	1	2	3	4	5
6	Eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyleri TV programlarında, dizilerde görmekten rahatsızlık duymuyorum.	1	2	3	4	5

17) Eşcinsel, biseksüel ve transeksüel bireylerin fotoğraf, video, canlı yayın yapma gibi **sosyal medyadaki paylaşımları** hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek için aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz, düşüncelerinize uyan seçenekleri işaretleyiniz. Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- 1) Komik buluyorum. ()
- 2) Eğlenceli buluyorum. ()
- 3) Doğal buluyorum. ()
- 4) Samimi buluyorum. ()
- 5) İlginç buluyorum. ()
- 6) Sempatik buluyorum. ()
- 7) Marjinal buluyorum. ()
- 8) Yapmacık buluyorum. ()
- 9) Samimiyetsiz buluyorum. ()
- 10) Antipatik buluyorum. ()
- 11) Bazı paylaşımlarını iğrenç buluyorum. ()
- 12) Bütün paylaşımlarını iğrenç buluyorum. ()
- 13) Gençler için kötü örnek olduğunu düşünüyorum. ()
- 14) Dini değerlerim açısından yanlış buluyorum. ()
- 15) Ahlaki değerlerim açısından yanlış buluyorum. ()
- 16) Toplum ahlakı açısından yanlış buluyorum. ()
- 17) Toplumsal değerleri kötü etkilediğini düşünüyorum. ()
- 18) Paylaşımlarıyla sempati topladıklarını düşünüyorum. ()
- 19) Paylaşımlarıyla antipati topladıklarını düşünüyorum. ()
- 20) Farklı cinsel yönelimlerle ilgili bir farkındalık oluşturduklarını düşünüyorum ()

Ek 2: Araştırma Anketleri

Sayın katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Çalışmanın amacı, günümüz koşullarında kişilerarası ilişkiler ve algılar üzerinde belirleyici olan sosyal ve toplumsal faktörlerin etkilerinin incelenmesidir.

Anketlerdeki sorulara vereceğiniz yanıtlar ve bilgiler araştırmacı dışında kimseyle paylaşılmayacak ve gizliliği korunacaktır. Çalışmayla ilgili bilgi almak isterseniz serbessfatma@gmail.com mail adresinden iletişim kurabilirsiniz.

Ankette yer alan soruları yanıtlarken lütfen ilgili kısımdaki yönergeleri dikkatle takip ediniz. Ankette yer alan sorulara eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıt vermeniz çalışmanın bilimselliği açısından çok önemlidir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Fatma Serbes

İstanbul Arel Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Bölüm 1

	Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Oldukça katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Kararsızım	Biraz katılıyorum	Oldukça katılıyorum	Çok katılıyorum
1	Yakın ilişkilerim benim kim olduğumun önemli bir yansımasıdır.	1	2	3	4	5	6	7
2	Kendimi birine çok yakın hissettiğimde, çoğu zaman o kişiyi önemli bir parçamış gibi görürüm.	1	2	3	4	5	6	7
3	Bence benim kim olduğumu anlamak isteyen benim yakın dostlarıma ve onların kim olduklarına bakabilir.	1	2	3	4	5	6	7
4	Kendimi düşündüğüm zamanlar genellikle yakın dostlarımı ve ailemi de düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
5	Birisiyle yakın bir dostluk kurduğum zaman, genellikle o kişiyle özdeşleşirim.	1	2	3	4	5	6	7
6	Eğer biri bana yakın birini incitirse, ben de kendimi incinmiş hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
7	Bence, yakın ilişkilerimin benim ne tür bir insan olduğumla ilgisi yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
8	Gurur duygumun oluşmasında yakın dostlarım ile ilişkilerimin büyük bir rolü vardır.	1	2	3	4	5	6	7
9	Genel olarak, yakın ilişkilerim benim düşüncelerim ve hislerimin önemli bir parçasıdır.	1	2	3	4	5	6	7
10	Bir yakınım önemli başarılar kazanınca, genelde ben de çok gurur duyarım.	1	2	3	4	5	6	7

Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:.....

Eğitim durumunuz:

Cinsiyetiniz:

Kadın	
Erkek	

İlkokul Mezunu	
Ortaokul Mezunu	
Lise Mezunu	
Üniversite Öğrencisi	
Üniversite Mezunu	
Lisansüstü	

Bölüm 2

Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	<i>Çok yanlış</i>						<i>Çok doğru</i>
1) Siz ne dersiniz deyin, bazı gruplar diğerlerinden daha değerlidir.	1	2	3	4	5	6	7
2) Bütün gruplara yaşamda eşit şans verilmelidir.	1	2	3	4	5	6	7
3) Üstün gruplar daha alt düzeyden gruplara egemen olmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
4) Hiçbir grup toplumda baskın olmamalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
5) Eğer belirli gruplar yerlerinde dursalardı daha az sorunumuz olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
6) Belirli grupların en üstte, diğer grupların en altta olması belki iyi bir şeydir.	1	2	3	4	5	6	7
7) Sosyal eşitlik toplumsal hedefimiz olmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
8) Bazen diğer gruplar oldukları yerde tutulmalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7
9) Eğer bütün gruplar eşit olabilseydi iyi olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
10) Grupların eşitliği idealimiz olmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
11) Grubumuzun istediğini elde edebilmesi için bazen diğer gruplara karşı güç kullanmak gereklidir.	1	2	3	4	5	6	7
12) Farklı grupların koşullarını eşitlemek için elimizden geleni yapmalıyız.	1	2	3	4	5	6	7
13) Düşük statülü gruplar yerlerinde kalmalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7
14) Farklı gruplara eşit davransaydık şimdi daha az sorunumuz olurdu.	1	2	3	4	5	6	7
15) Gelirleri daha eşit hale getirmek için elimizden geleni yapmalıyız.	1	2	3	4	5	6	7

16) Yaşamda ilerlemek için bazen başka grupları çiğneyip geçmek gereklidir.	1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---	---

Bölüm 3

Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum				Ne katılmıyorum ne katılmıyorum				Kesinlikle katılıyorum
1) Mevcut yetke (otorite), genel olarak pek çok şeyde haklı çıkarken, aşırıları (radikaller) ve her şeye karşı çıkanlar cehaletlerini sergileyen boşboğazlardır.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2) Kadınlar, evlendiklerinde eşlerine itaat edeceklerine dair söz vermelidirler.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3) Ülkemizin, bütünlüğümüze kasteden uç (radikal) yönelimleri ve kötülükleri ortadan kaldırmak için ne gerekiyorsa yapabilecek güçlü bir lidere ihtiyacı var.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4) Eşcinsel kadın ve erkekler, herhangi biri kadar sağlıklı ve ahlaklıdır.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5) Yönetimdeki saygın yetkeli (otoritelere) ve dini yargılara güvenmek, toplumumuzda zihin karıştırmaya uğraşan “gürültücü ayak takımını” dinlemekten daima daha iyidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6) Hiç kuşkusuz, mevcut dinsel öğretilere isyan edenler ve ateistler düzenli olarak camiye gidenler kadar iyi ve erdemlidirler.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7) Ülkemizi krizlerden kurtarmak için geleneksel değerlerimize dönmek, sert liderleri işbaşına getirmek ve kötü fikirleri yayanları susturmak gereklidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8) Çıplaklar kampının olmasında yanlış bir şey yoktur.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9) Birçok kişiyi tedirgin etse bile ülkemizin, geleneksel uygulamalara karşı çıkma cesareti gösterebilen özgür düşünceli bireylere ihtiyacı var.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10) İnançlarımızı ve ahlak yapımızı yiyip bitiren geleneksel olmayan değerleri zamanında yok etmezsek günün birinde ülkemiz yıkılacak.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11) Kendilerini herkesten farklı kılacak olsa bile bireyler, yaşam tarzlarını, dini inançlarını ve cinsel tercihlerini kendileri belirlemelidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12) Eski moda adetler ve değerler hala en iyi yaşama biçimini gösteriyor.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

13) Kadınların siyasi, toplumsal ve ekonomik alanlarda daha aktif bir konumda yer almasını, okullarda din derslerinin isteğe bağlı olmasını ve hayvan hakları için yeni düzenlemelerin yapılmasını talep ederek mevcut yasalara ve çoğunluğun görüşlerine karşı çıkanlara hayranlık duymalısınız.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
14) Ülkemizin en iyi bireyleri hükümete karşı çıkan, dini eleştiren ve doğal kabul edilen şeyleri göz ardı edebilenlerdir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15) Kürtaj, pornografi ve evlilik konusunda Allah'ın koyduğu yasalar çok geç olmadan titizlikle uygulanmalı ve bu yasaları ihlal edenler şiddetle cezalandırılmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
16) Bugün ülkemizde dini değerlerden yoksun, kendi amaçları için ülkeyi yıkmaya çalışan ve yetke (otorite) tarafından mutlaka etkisizleştirilmeleri gereken radikal ve ahlaksız birçok kişi var.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
17) Kadının yeri, nerede olmak istiyorsa orasıdır. Kadının kocasına ve toplumsal geleneklere itaat etmek zorunda kaldığı günler artık geçmişte kalmıştır.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
18) Atalarımızın yaptıklarıyla onur duyarsak, yetkenin (otoritenin) yapmamızı istediklerini yaparsak ve her şeyi berbat eden çürük elmaları ayıklarsak, ülkemiz müthiş olur.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
19) Feministler ve homoseksüeller, geleneksel aile değerlerine karşı koyabilecek kadar cesur oldukları için takdir edilmelidirler.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
20) Bu ülkede işler sorun çıkaran gruplar seslerini keser ve kendi gruplarının toplumdaki geleneksel yerini kabullenirlerse, biraz daha iyiye gidecektir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Bölüm 4

Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Az katılmıyorum	Kararsızım	Az katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1) Genel olarak toplumumuzu adil bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
2) Genelde Türk politik sistemimiz olması gerektiği gibi, doğru biçimde işlemektedir.	1	2	3	4	5	6	7
3) Türk toplumu ciddi biçimde yeniden yapılandırılmaya ihtiyaç duymaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
4) Türkiye, dünyada yaşanacak en iyi ülkedir.	1	2	3	4	5	6	7
5) İzlenen çoğu politika, toplumun çoğunluğunun yararınadır.	1	2	3	4	5	6	7
6) Bu toplumda herkes adil bir biçimde, zenginlik ve mutluluktan payına düşeni alır.	1	2	3	4	5	6	7
7) Toplumumuz her yıl daha da kötüye gitmektedir.	1	2	3	4	5	6	7
8) Toplumumuz, insanların genellikle ne hak ederlerse onu alacakları şekilde düzenlenmiştir.	1	2	3	4	5	6	7

Bölüm 5

Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Az katılmıyorum	Kararsızım	Az katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1) Genellikle kadınlarla erkekler arasındaki ilişkiler adildir.	1	2	3	4	5	6	7
2) Ailelerdeki iş bölümü genellikle olması gerektiği gibidir.	1	2	3	4	5	6	7
3) Geleneksel kadın-erkek rollerinin tümüyle yeniden yapılandırılması gerekir.	1	2	3	4	5	6	7
4) Türkiye, dünyada kadınların yaşayabileceği en iyi ülkelerdendir.	1	2	3	4	5	6	7
5) Cinsiyet ve cinsiyete dayalı iş bölümüyle ilişkili politikalar toplumun gelişmesine yardımcı olur.	1	2	3	4	5	6	7
6) Kadın veya erkek herkes adil fırsatlara, zenginliğe ve mutluluğa sahiptir.	1	2	3	4	5	6	7
7) Toplumdaki cinsiyetçilik her yıl daha da kötüye gidiyor.	1	2	3	4	5	6	7
8) Toplum, kadın ve erkeklerin hak ettiklerini genellikle elde ettikleri şekilde düzenlemiştir.	1	2	3	4	5	6	7

AÇIKLAMA:

HETEROSEKSÜEL: Duygusal/cinsel açıdan karşı cinsiyete ilgi duyan kadın veya erkek.

EŞCİNSEL (Homoseksüel): Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine (kendi cinsiyetinden birine) ilgi duyan kadın veya erkek.

GEY: Erkek eşcinsel. Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan erkek.

LEZBİYEN: Kadın eşcinsel. Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan kadın.

BİSEKSÜEL: Duygusal/cinsel açıdan her iki cinsiyete ilgi duyan kadın veya erkek.

TRANSEKSÜEL: Kendisini karşı cinsiyetten biri olarak tanımlayan kadın veya erkek.

Bölüm 6

	Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz, ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	<i>Hiç katılmıyorum</i>	<i>Oldukça katılmıyorum</i>	<i>Biraz katılmıyorum</i>	<i>Biraz katılıyorum</i>	<i>Oldukça katılıyorum</i>	<i>Çok katılıyorum</i>
1	Bir eşcinsel grubun içinde olmaktan rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6
2	Kendi cinsimden birisi bana karşı cinsel ilgi gösterirse sinirlenirim.	1	2	3	4	5	6
3	Çocuğumun eşcinsel olduğunu öğrenseydim hayal kırıklığına uğrardım.	1	2	3	4	5	6
4	Kardeşimin eşcinsel olduğunu öğrenseydim üzülürdüm.	1	2	3	4	5	6
5	Eşcinsellerin katıldığı sosyal aktivitelere katılmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
6	Kızımın öğretmeninin lezbiyen olduğunu öğrenmek beni rahatsız etmez.	1	2	3	4	5	6
7	Kendi cinsimden birisi bana cinsel ilgi gösterirse canım sıkılır.	1	2	3	4	5	6
8	Bir partide bir eşcinselle rahatça konuşurum.	1	2	3	4	5	6
9	Oğlumun erkek öğretmeninin eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
10	Erkek bir eşcinselle beraber çalışmak beni rahatsız etmez.	1	2	3	4	5	6
11	Kendi cinsimden birisinin bana cinsel ilgi göstermesi beni rahatsız etmez.	1	2	3	4	5	6
12	Çocuğumun eşcinsel olduğunu öğrenirsem, iyi bir ebeveyn olmadığımı düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
13	Kendi cinsimden birisini çekici bulmaktan rahatsızlık duymam.	1	2	3	4	5	6
14	Toplum içinde iki erkeğin el ele tutuştuğunu görmek beni iğrendirir.	1	2	3	4	5	6
15	Doktorumun eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
16	Patronumun eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
17	Kendi cinsimden birisinin bana cinsel ilgi göstermesi beni gururlandırır.	1	2	3	4	5	6
18	Bir kadın eşcinselle çalışmak beni rahatsız etmez.	1	2	3	4	5	6
19	Eşimin ya da partnerimin kendi cinsinden birisine ilgi duyması beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
20	Komşumun eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
21	Eşcinsellerin gittiği bir barda görülmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
22	Mensubu olduğum dinin din adamının eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
23	Kendi cinsimden en iyi arkadaşımın eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız etmez.	1	2	3	4	5	6
24	Kendi cinsimden insanların beni çekici bulmaları, beni	1	2	3	4	5	6

rahatsız etmez.							
-----------------	--	--	--	--	--	--	--

Bölüm 7

1) Cinsel yöneliminiz nedir?

Heteroseksüel () Eşcinsel () Biseksüel () Diğer ()

2) Ailenizde ve akrabalarınızda eşcinsel, biseksüel veya transeksüel olduğunu bildiğiniz birileri var mı?

Var () Yok ()

Varsa kaç kişi?

Varsa, size ne kadar yakın?

Hiç yakın değil () Yakın değil () Biraz Yakın () Yakın () Çok yakın ()

3) Sosyal çevrenizde (işte, okulda, bulunduğunuz ortamlarda) eşcinsel, biseksüel veya transeksüel olduğunu bildiğiniz birileri var mı?

Var () Yok ()

Varsa kaç kişi?

Varsa, size ne kadar yakın?

Hiç yakın değil () Yakın değil () Biraz Yakın () Yakın () Çok yakın ()

4) Eşcinsel, biseksüel veya transeksüel bireylerle daha önce iletişiminiz olduysa bu iletişimi nasıl tanımlarsınız? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- Yakın, samimi bir iletişim. ()
- Doğal, yapmacık olmayan bir iletişim. ()
- Hoşlandığım, keyif aldığım bir iletişim. ()
- Yüzeysel, mesafeli bir iletişim. ()
- Mecburi bir iletişim. ()
- Hoşlanmadığım bir iletişim. ()

5) Aşağıdaki sosyal medya uygulamalarından daha önce ve şu an kullandıklarınızı işaretleyiniz.

Facebook () Instagram () Twitter ()

Youtube ()

Snapchat()

Periscope()

6) Sosyal medyada takip ettiğiniz eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireyler var mı?

Var () Yok ()

Varsa hangi sosyal medya hesaplarından takip ettiniz veya ediyorsunuz?

Facebook ()

Instagram ()

Twitter ()

Youtube ()

Snapchat ()

Periscope()

Varsa bu karşılıklı bir takipleşme mi? Karşılıklı () Tek taraflı ()

Varsa ne sıklıkla takip ediyorsunuz?

Her gün ()

Haftanın birkaç günü ()

Ayda birkaç gün ()

Bazen, sosyal medya hesaplarımda karşılaştığımda ()

Aşağıdaki ölçekte bulunan her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz. Lütfen soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlayınız ve her bir soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Şimdi ya da gelecekte eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireylerle sosyal medya gibi kitle iletişim araçlarıyla iletişim kurmayı hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
Şimdi ya da gelecekte eşcinsel, biseksüel, transeksüel bireylerle yüze iletişim kurmayı hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
Sosyal medya hesaplarımda eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireyler tarafından takip edilmekten rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
Sosyal medya hesaplarımda eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireyleri takip etmekten rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
Eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireylerin sosyal medyadaki paylaşımlarından (fotoğraf, video gibi) rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
Eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireyleri TV programlarında, dizilerde görmekten rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5

Sosyal medya hesaplarınızda eşcinsel, biseksüel, transseksüel bireylerin paylaşımlarıyla ne sıklıkla karşılaşıyorsunuz?				
Her gün ()	Haftanın birkaç günü ()	Ayda birkaç gün ()	Nadiren ()	Hiçbir zaman ()

Bölüm 8

Eşcinsel, biseksüel ve transeksüel bireylerin fotoğraf, video paylaşma ve canlı yayın yapma gibi **sosyal medya paylaşımlarıyla** karşılaştıysanız bu paylaşımlar hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek amacıyla aşağıda bazı ifadeler sunulmuştur. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve düşüncelerinize uyan seçeneklerin yanındaki kutuyu işaretleyiniz. Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

☐	Komik buluyorum.
☐	Eğlenceli buluyorum.
☐	Doğal buluyorum.
☐	Sıkıcı buluyorum.
☐	Samimi buluyorum.
☐	İlginç buluyorum.
☐	Sempatik buluyorum.
☐	Marjinal buluyorum.
☐	Yapmacık buluyorum.
☐	Samimiyetsiz buluyorum.
☐	Antipatik buluyorum.
☐	Bazı paylaşımlarını iğrenç buluyorum.
☐	Bütün paylaşımlarını iğrenç buluyorum.
☐	Gençler için kötü örnek olduğunu düşünüyorum.
☐	Dini değerlerim açısından yanlış buluyorum.
☐	Ahlaki değerlerim açısından yanlış buluyorum.
☐	Toplum ahlakı açısından yanlış buluyorum.
☐	Toplumsal değerleri kötü etkilediğini düşünüyorum.
☐	Paylaşımlarıyla sempati topladıklarını düşünüyorum.
☐	Paylaşımlarıyla antipati topladıklarını düşünüyorum.
☐	Farklı cinsel yönelimlerle ilgili bir farkındalık oluşturduklarını düşünüyorum.

ÖZGEÇMİŞ

ADI, SOYADI: Fatma Serbes

DOĞUM YERİ VE TARİHİ: Valandova/Yugoslavya (Makedonya), 01.10.1990

E-mail: fatmaserbess@gmail.com

EĞİTİM DURUMU:

2014-2017: İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Psikoloji Tezli Yüksek Lisans

2010-2014: İstanbul Arel Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı (Tam Burslu), GANO:3,72 (Bölüm birinciliği), Psikoloji (Yandal)

YABANCI DİL: İngilizce (iyi derece). İspanyolca (başlangıç düzeyi)